

ÚPADEK A VYSSVOBOZENÍ

**Biblické úkoly 1996
2. čtvrtletí**

Biblické úkoly - 2. čtvrtletí 1996

Překlad: Karel Nowak

Sazba: Solidea - DTP Partner

Vydal: Advent-Orion s. r. o.

pro oddělení sobotní školy Česko-Slovenské unie

Církve adventistů sedmého dne, Zálesí 50, 142 00 Praha 4-Lhotka

ISSN 0409-3208

Úvod ke studiu knihy „Soudců“

Knihy „Soudců“ líčí opakované zkušenosti úpadku a obnovy, které Izraelci prožívali v průběhu zhruba tří a půl století od doby Jozueho do doby Samuela (přibližně 1400 až 1050 př. Kr.). Jméno pisatele knihy neznáme, důvodně se však domníváme, že kniha byla napsána někdy mezi nástupem krále Saula na trůn a dobytím Jeruzaléma za krále Davida (viz Sd 1,21; 2 S 5,6-9).

Jméno knihy je odvozeno od titulů vůdců Izraele, kteří působili po Jozuově smrti (Sd 2,16-19). Zdá se, že jejich soudcovská úloha spočívala předně v tom, že zajišťovali „spravedlnost“ pro Izrael a vysvobozovali je od útlaču jiných národů.

Za Jozueho Bůh zlomil sílu nepřátel, kteří ohrožovali Izraelce, a tím umožnil jejich trvalé usazení v zaslíbené zemi. Další generace měly v důvěře v Boží moc dokončit obsazení celé země. Úměrně tomu, jak byli Bohu nevěrní, se jejich vojenský postup zastavil a v některých případech dokonce byli nuceni ustoupit ze získaných území.

Protože Izraelci porušili smlouvu s Bohem tím, že se spojovali s původními obyvateli a uctívali jejich božstva, nemohl Bůh realizovat všechny své sliby. Dovolil, aby je okolní národy ohrožovaly a utlačovaly. To je jeden ze způsobů, jak Bůh vychovává svůj lid – přestane je chránit a jejich nepřátelé nad nimi získají převahu. V bídě a utrpení si však Izraelci vždy vzpomněli na svého Boha, vrátili se k němu a žádali jej o pomoc. Bůh jim pak poslal „soudce“, který je vysvobodil. Po smrti takového vůdce upadli obvykle opět do ještě horšího modlářství a celý příběh se opakoval. Období soudců se vyznačuje sestupnou spirálou odpadnutí, pokání, vysvobození a ještě horšího úpadku.

I když kniha Soudců ukazuje mnoho negativních příkladů, představuje nám také význačné postavy, které byly věrné Bohu – jako například Debóra, Bárak a Gedeon, kteří stáli jako jasná světla uprostřed převládající temnoty. Dali v sázku všechno. Z lidského pohledu vložili svůj život do Božích rukou a vítězně se postavili proti zdánlivě nepřekonatelným překážkám. Tito odvážní jedinci, „kteří svou vírou dobývali království, uskutečňovali Boží spravedlnost, dosáhli toho, co jim bylo zaslíbeno“ (Žd 11,33), jsou přesvědčivým příkladem, co může vykonat Bůh s námi, jestliže mu důvěřujeme a dovolíme jeho Duchu, aby nás vedl (Sd 3,10; 6,34; 11,29).

Nejzávažnějším poselstvím knihy Soudců je ujištění, že Boží láska je vytrvalá a trpělivá. Izraelci opakovaně Boha zklamali a opustili, ale on je vždy znovu ochotně přijal, kdykoli se k němu vrátili. Zápas Izraelců v době soudců jsou typickým příkladem zápasů Božího lidu ve všech dobách, a zvláště v naší době těsně před konečným přemožením všech sil zla. Sláva Boží milosti zastíňuje výkony lidských velikanů a hrdinů.

Nedokončený úkol

Základní text:

„Prohlásil jsem: 'Svou smlouvu s vámi navěky nezruším'." Sd 2,1

Základní myšlenka:

Bůh stále věrně plnil zaslíbení smlouvy, proto Izraelci – pokud se na Boha spoléhali – měli i nadále úspěch při obsazování zaslíbené země. Kdykoli však zapomínali na smlouvu a neposlouchali Boha, nebyli schopni se ubránit před nepřáteli.

Přerušené spojení a nesoulad

Mladý pianista, student konzervatoře, prožil, co to znamená přerušené spojení a nesoulad. Studoval první větu Schumannova klavírního koncertu a moll. Když ji hrál poprvé na veřejnosti, sklidil velký úspěch a získal jistotu a sebevědomí. Tehdy se před vystoupením modlil – tak jak to dělával dříve, aby jej Bůh vedl a byl s ním. Bůh jeho modlitbu vyslyšel a vše se dařilo. Časem ovšem přestal myslet na Boha, ale o to více získával pocit, jak dobrým pianistou vlastně je. Před dalším vystoupením se už nemodlil, při hře udělal několik chyb, začal být nervózní a nakonec úplně zpanikařil. Při závěrečném arpeggiu už netrefil prsty ani jedinou správnou klávesu. Nenapadlo jej, že by se měl v pokoře sklonit před Bohem. Jediné, co si přál, bylo, aby se propadl do země anebo alespoň, aby se mohl schovat za pianem, a nikdo ho neviděl.

Co se vlastně stalo? Ztratil spojení s Bohem, zapomněl, že úspěch závisí na Bohu. Něco podobného prožili také staří Izraelci, pro ně to ovšem mělo mnohem závažnější důsledky. Věděli, že Bůh jim smlouvou zaručil úspěch, jestliže mu budou důvěřovat. Oblast, v níž se měla projevovat jejich důvěra, byla mnohem širší, a proto byly důsledky mnohem tragičtější.

Úspěch je důsledkem života s Bohem

(Sd 1,1-10.16-18.22-26)

Kniha Soudců začíná sdělením, že po Jozuově smrti se Izraelci dotazovali Boha, kdo z nich má jako první vést válku proti Kenaancům (Sd 1,1). Během svého života vedl vždy lid Jozue, podobně jako jej předtím vedl Mojžíš. Po Jozuovi však nebyl do čela národa jmenován vůdce.

1. Kdo měl být podle Božího plánu vůdcem Izraele po Jozuově smrti? Sd 8,23

Bůh slíbil, že Izraelci úplně obsadí zaslíbenou zemi (2 M 23,31; Joz 1,2-4). Izraelci vzali Boha za slovo a dotazovali se, jak mají postupovat, podobně jako se dříve ptali Jozueho, který dostával příkazy od Boha. Bůh byl vlastně po celou dobu skutečným vůdcem Izraele, avšak nyní vedoucí jednotlivých kmenů podléhali přímo jeho vedení bez lidského prostředníka.

Izraelci se v této době Boha dotazovali zřejmě prostřednictvím urím a tumím, pomocí kamenů, které nosil v nárameníku nejvyšší kněz (viz 2 M 28,30; 4 M 27,21; 1 S 28,6; PP 256). Na konci knihy Soudců se znovu setkáváme s tím, že se Izraelci dotazují Boha, kdo je má vést v boji, a dostávají obdobnou odpověď jako na počátku knihy: „Kmen Juda“ (Sd 20,18). Soudců 20,27.28 ukazuje zřetelně, že v tomto případě bylo dotazování se Hospodina spojeno se službou nejvyššího kněze, součástí jehož oděvu byl také nárameník s urím a tumím (viz 2 M 28,30). I když prostřednictvím urím a tumím mohli Izraelci obdržet od Boha pouze odpověď „ano“ a „ne“, mohli k označení kmene Juda dojít vylučovacím způsobem (srovnej například Joz 7,14-18; 1 S 10,20-22).

2. Proč bylo po smrti Jozueho nezbytné pokračovat v dobývání Kenaanu?

Sd 1,21.27-33 Obšadili Izraelci zemi už předtím? Joz 21,43-45

Bůh splnil svůj slib, že zemi dá Izraelcům. Za Jozueho Izraelci zlomili odpor Kenaanců, kteří Izrael ohrožovali a bránili jejich trvalé přítomnosti v zemi. Jednotlivé kmeny však plně neobsadily přidělené území. I nadále měli v důvěře a s odvahou, že je vede jejich nebeský Král, podnikat další kroky. Pokud takto jednali, jejich úsilí korunoval úspěch.

3. Řídíme se v životě Boží vůlí? Jak ji můžeme poznávat?

Splněné sliby (Sd 1,11-15.20)

Káleb povzbuzoval izraelské bojovníky tím, že slíbil svou dceru Aksu tomu, kdo dobude Kirjat-sefer. Město dobyl Kálebův příbuzný Otniel. Káleb mu dal nejen svou dceru za manželku, ale také splnil její přání a dal jí ještě vodní prameny v Negebu, v suché jižní části Palestiny.

- 1. Soudců 1. kapitola popisuje, jak jednotlivé kmeny dobývaly svá území. Proč se v tomto rámci věnuje tolik pozornosti (verše 12-15) jedné rodině? Jinými slovy: Proč je v knize Soudců popsán příběh Káleba a jeho rodiny?**

Zvaž následující odpovědi:

1. Příběh je v Bibli popsán proto, že vysvětluje podrobnosti dobývání a rozdělování zaslíbené země.
 2. Káleb je význačná postava. Patřil mezi 12 vyzvědačů, kteří měli prohlédnout zemi (4 M 13,6). Jedině on a Jozue předložili lidu pozitivní zprávu a povzbuzovali lid, aby důvěřoval Bohu a vstoupil do země (4 M 13,30-33; 14,6-9). Příběh v knize Soudců má ukázat, že i po Jozuově smrti Káleb stále usiluje o obsazení země.
 3. Příběh je zapsán kvůli Otnielovi, který se později stal prvním z izraelských soudců (Sd 3,7-11).
 4. Příběh je ilustrací věrnosti v dodržování slibů. Tak jako Bůh dodržoval své sliby – které tvořily součást smlouvy, když Izraelci dodržovali svůj slib poslušnosti a věrnosti vůči němu –, tak také Káleb splnil slib, který dal izraelským bojovníkům a dal vítězi svou dceru Aksu za manželku. Myšlenka dodržování slibů je dále zvýrazněna v Soudců 1,20, kde se připomíná, že Káleb dostal město Chebrón, jak mu to Bůh prostřednictvím Mojžíše slíbil (viz 5 M 1,36; Józ 14,9-14). Soudců 1,24.25 popisuje jiný příběh, jak Izraelci splnili slib muži, který jim prozradil, jak se dá vniknout do města Lúz.
 5. Příběh popisuje laskavé a citlivé jednání s ženou – jako protiklad událostí popisovaných později v knize Soudců (viz Sd 11,34-40; 16,1.4; 19,22-30).
- 2. Plníme své sliby? (viz 4 M 22,2; Kaz 5,4.5) Důvěřujeme lidem, když nám něco slíbí? Vyjadřují naše modlitby důvěru, že nám, svým dětem, chce Bůh dát dobré dary (L 11,9-13), tak jako byl Káleb ochoten dát své dceři hodnotný dar?**

Neplnění slibů (Sd 1,19.21.27-36)

Soudců 1,19 shrnuje úspěch kmene Juda při obsazování přiděleného území, a přitom uvádí znepokojující údaj: Ačkoli byl s Judou Hospodin, byli schopni obsadit hornatou část přiděleného území, ale nebyli schopni obsadit roviny, kde měli původní obyvatelé Kenaanu vojenskou převahu díky železným válečným vozům. Verš 21. říká o kmeni Benjamín: Nebyli schopni vypudit Jebúsejce z Jeruzaléma. Kmeny na severu dosáhly mnoho úspěchů (verše 22-26), ale zakusily také řadu neúspěchů (verše 27-36). Zvláště pokolení Dan se dostalo do svízelné situace (verš 34), takže se později přestěhovalo do jiné oblasti (Joz 19,40-48; Sd 18).

1. Proč Izraelci nedokázali vyhnat všechny Kenaance? (Sd 1,19.21.27-36) V čem byla chyba?

Soudců 1,19 uvádí jako důvod, proč Judovci nedokázali obsadit celé přidělené území, železné vozy obyvatel dolin. To byla však spíše výmluva Judovců než skutečný důvod. Bárak a Debóra později vedli Izraelce k vítězství nad armádou, která měla 900 takových železných válečných vozů (Sd 4). Dokázali tím, že kdykoli se Izraelci ochotně a plně oddali Bohu a jeho službě (Sd 5,2.9), nic ani nikdo se jim nemohl postavit do cesty. Skutečným důvodem neúspěchu Judovců musela být jejich nedostatečná důvěra a oddanost Bohu. Věřili, že jim Bůh dá vítězství jen tehdy, když jim nepřítel nenaháněl příliš strach a pokud od nich úkol nevyžadoval příliš mnoho obětí a námahy.

Severní kmeny nedokončily obsazování území nejen proto, že Kenaanci byli příliš silní, ale především proto, že považovali porobení a zotročení lidu za ekonomicky výhodnější (Sd 1,28.30.33.35). Tito Izraelci projevovali nejen neochotu spolupracovat s Bohem, aby mohl splnit své sliby, ale otevřeně jednali proti jasnému Božímu nařízení tím, že nechávali Kenaance bydlet mezi sebou, i když byli dostatečně silní na to, aby je vyhnali.

2. V našem každodenním zápasu se zlem narážíme také na „železné vozy“ a „obry“, kteří nám nahánějí hrůzu? Jak můžeme posílit svou odvahu a důvěru v Pána?

Nedodržení daného slova (Sd 2,1.2)

Izraelci neobsadili celou zaslíbenou zemi. Scházela jim důvěra, ochota plnit Boží vůli a snažili se využívat Kenaance ke svému prospěchu. Podle Soudců 2,1.2 Hospodinův posel uvádí ještě další a závažnější důvod. Bůh dodržoval všechna sliby smlouvy, kterou s Izraelci uzavřel, oni však neplnili závazky vyplývající ze smlouvy. Podle Božího nařízení neměli s Kenaanci uzavírat žádné smlouvy a měli zničit všechny modloslužebné oltáře a symboly (viz 2 M 23,23-33). Izraelci měli nekompromisně vyhnat všechny původní obyvatele Kenaanu a zničit všechno, co souviselo s pohanským náboženstvím (viz 5 M 7,16).

Důvod není doopravdy Kanaani
1. Proč Bůh přikázal tak tvrdý postup proti obyvatelům Kenaanu? (viz například 1 M 15,16; 2 M 23,33) *Nemohli uzavřít smlouvu s Bohem - aby to nevedlo ke hříchu...*

Zvaž následující odpovědi:

1. Izraelci nemohli uzavřít smlouvu s Bohem i Kenaanci. Tolerantnost vůči pohanským kultům a bůžkům znečišťovala svatyni a zneuctvovala svaté Boží jméno (3 M 20,3). Byl to projev nevěry vůči Bohu a porušení smlouvy.
 2. Obyvatelé Kenaanu postupně zavrhl Boha, který se jim zjevoval pomocí stvoření stejně jako prostřednictvím lidí, jako byli Abraham, Izák, Jákob a Malkisedek. Římanům 1,20.32 popisuje, co se stane s lidmi, když odmítnout Boha a odvrátit se od něj. Je to případný popis toho, co víme o Kenaancích z Bible i na základě archeologických nálezů. Uctivali stvoření místo Stvořitele, oddávali se nemravnostem, páchali všechny možné hříchy a nepravosti. V době Jozueho Kenaanci naplnili míru své nepravosti (viz 1 M 15,16). Doba milosti pro ně skončila a trest si plně zasloužili (viz Ř 1,32), podobně jako obyvatelé Sodomy nebo předpotopní lidé. Boží rozsudek nad obyvateli Kenaanu byl spravedlivý (viz Sd 1,7).
 3. Izraelci nebyli schopni mít mezi sebou pohany a pohané kulty, protože bylo velmi pravděpodobné, že to pro ně bude lákadlo, které je časem přivede k účasti na pohanských obřadech a slavnostech (viz 2 M 23,33).
- 2. Jsou smlouvy a spojenectví, které uzavíráme, přijatelné pro Boha? (viz Am 3,3) Jak nás tyto vazby ovlivňují? (viz 2 K 6,14-7,1)**

Nevyužitá příležitost (Sd 2,3-5)

Hospodinův posel vytkl Izraelcům, že nedodržují smlouvu, a pak jim oznámil trest: Bůh nesplní svůj slib a nevyžene všechny Kenaance ze země, jak to původně slíbil (srovnej 2 M 23,28). Kenaanci v zemi zůstanou a stanou se pro Izraelce zdrojem problémů a pohanští božstva pro ně budou léčkou (viz 4 M 33,55).

1. Bůh si jistě nepřál, aby Izraelci upadli do modloslužby, proč je tedy potrestal tím, že dovolil, aby pohanští božstva Kenaanců se pro ně stala pokušením? Sd 2,3
 Přítomnost Kenaanců a jejich pohanšských kultů mezi Izraelci byla nejen trestem, ale také přirozeným důsledkem postoje a chování Izraelců. Bůh jako by jim říkal: „Odmítl jste mě poslechnout, když jsem vás varoval před nebezpečím nechat Kenaance v zemi, a proto budete muset pochopit smysl mých nařízení na základě své vlastní nepříjemné zkušenosti.“

V životě má čas klíčový význam. Určitá příležitost netrvá stále – ať už se jedná o výhodný nákup oděvů během sezónního výprodeje nebo možnosti výhodné půjčky na získání bytu, či přátelství, které může vést k manželství, anebo výzvy, abychom přijali Spasitele či jiné naprosto jedinečné příležitosti. Když Izraelci pod vedením Jozueho vstoupili do Kenaanu a zlomili jejich hlavní vojenskou sílu a odpor, byli ostatní obyvatelé Kenaanu ve velmi nevýhodné situaci. Kdyby Izraelci této situace využili, mohli svůj úkol splnit snadno a rychle. Izraelci však nechali utéct příležitost, jejich převaha se časem rozplynula a Kenaanci postupně konsolidovali své síly.

2. Proč máme plně využít možnosti, které nám Pán právě nabízí? Kaz 9,10; Mt 24,14

Bůh nás nepovolal, abychom vítězili nad lidmi, ale abychom ve spojení s Kristem přemohli moc satana v našem životě (Ef 6,10-18). Máme světu oznámit „dobrou zprávu“ o možnosti záchrany v Ježíši Kristu (Mt 28,18-20). Čas má klíčový význam. Naše dnešní rozhodnutí předznamenávají rozhodnutí pozdější. Dosažená vítězství usnadňují budoucí vítězství. Ale to platí také naopak – pěstované hříchy sílí. Možnost rozhovorů, během nichž můžeme lidem představit Pána Ježíše, skončí. Lidé i země se otevírají, ale také zavírají pro zvěst evangelia.

3. Jakým osobním i společným problémům se můžeme vyhnout, když se řídíme Boží vůlí?

Doporučené studium

Počáteční neposlušnost a nedůslednost Izraelců přinesla dlouhodobě působící ne-snáze: žalm 106,34-43.

Přečti si v knize „Patriarchové a proroci“ kapitolu 53 – „První soudcové“ (zvláště strany 407.408).

„Pro křesťany je nebezpečné vyhledávat společenství lidí, kteří nemají žádné spojení s Bohem a žijí tak, jak se to Bohu nelíbí. Kolik lidí, kteří se považují za křesťany, se vydává na tuto zakázanou půdu. Mnozí zvou do svých domovů přátele, ti jsou bezbožní, posmívají se Božím věcem a nemají zájem o nic skutečně hodnotného. Často příklad a vliv těchto nevěřících návštěvníků zanechává trvalé stopy v myslích dětí, které v domě žijí. Je to vliv podobný tomu, který působil, když se Izraelci začali spolčovat s pohanskými Kenaanci.

Bůh povede k zodpovědnosti rodiče za to, že nevzali vážně jeho příkaz a nechránili své rodiny před těmito bezbožnými vlivy. I když máme žít ve světě, nemáme být součástí světa. Bůh nám zakázal přizpůsobovat se zvykům a způsobům světa. Prátelství bezbožných je nebezpečnější než jejich nepřátelství.“ (EGW, 2BC 1001).

Diskusní otázky:

1. Jak můžeme chránit sebe a své děti před špatnými vlivy, a přitom působit dobrým vlivem na jiné lidi? Máme-li zvěstovat evangelium těm, kteří hynou, jaké kontakty s nimi máme udržovat?
2. Doba soudců i následná doba králů začíná velkými nadějemi, které vyplývají ze smlouvy, avšak obě uvedená období končí bezbožností a modlářstvím. Mohl bys jmenovat další podobnosti mezi těmito údobími? Proč se určité skutečnosti v dějinách opakuji?
3. Opakovaly se také v křesťanských dějinách některé charakteristické rysy doby soudců? Přetrvávají některé z těchto podobností i v naší době a projevují se také v našich životech? (viz Zj 2,3) Pokud ano, co máme dělat?

Shrnutí:

Úspěch a prospěch Izraelců závisel na úrovni jejich smluvního vztahu k Bohu. Bůh jim chtěl požehnat v každé oblasti, oni však neměli zájem s ním spolupracovat a rozhodli se nebrat vážně jeho sliby. Bůh i nám nabízí smluvní vztah, a náš konečný úspěch závisí na tom, jak se k této nabídce postavíme.

Západ slunce: 19:35

Výšiny a pády

Základní text:

„I povolával Hospodin soudce, aby je vysvobozovali z rukou plenitelů. Avšak ani své soudce neposlouchali.“ Sd 2,16.17

Základní myšlenka:

V průběhu doby „soudců“ Izraelci opakovaně upadali do modlářství, trpěli útlakem nepřátel, Pán jim milostivě posílal soudce, kteří je vysvobozovali, vzápětí však upadali do ještě horšího modlářství.

Oddíl, který studujeme tento týden, představuje určité dějinné „schéma“, které se v knize Soudců stále opakuje. Vysvětluje důvody, které vedly k postupnému úpadku Božího lidu. Znovu zdůrazňuje Boží trpělivost a ochotu vždy znovu odpustit a přijmout ty, kdo se k němu obracejí o pomoc. Ukazuje také, že Bůh neodstraňuje všechny těžkosti a překážky, ale používá je jako výchovný nástroj pro lidi, kteří mají velmi krátkou paměť, a tak jsou náchylní vždy znovu „zkoušet“ zlo, před nímž je Pán varuje.

Náboženství jako „horská dráha“

Mnohé zábavné parky mívají jako atrakci „horskou dráhu“. Je to vlastně malý vláček s otevřenými vagóny, který jezdí po kolejích. Koleje opakovaně prudce stoupají a klesají po konstrukcích nebo uměle vytvořených kopcích. Jízda na takové dráze začíná obvykle velmi příjemně. Vláček se pomalu rozjíždí a z kopce nebo vrcholu konstrukce poskytuje zajímavý pohled na celý park nebo okolní krajinu. Znenadání však vozy začnou prudce klesat a zrychlovat. Po chvíli jízdy vás naplní strach a děs, opakovaně „lítáte“ nahoru a dolů, a tak nemyslíte už na nic jiného než na to, jak „přežít“.

Náboženská zkušenost některých lidí se podobá „horské dráze“. Opakovaně „lítají“ nahoru a dolů. Problém je v tom, že každá „horská dráha“ vždy končí dole. Jízda na horské dráze trvá obvykle několik minut. Trápení takto prožívaného křesťanství však pro některé lidi trvá mnoho let. Pro izraelský národ to byl prožitek, který trval po celá staletí (viz Sd 2,6-23).

Věrná generace (Sd 2,6-9)

Kniha Soudců začíná slovy: „Po Jozuově smrti“ (Sd 1,1). Soudců 2,6 se však ještě jednou vrací do doby, kdy Jozue žil.

1. Proč není text Soudců 2,6-9 zařazen na počátek knihy v souladu s chronologickým pořadím popisovaných událostí?

Kniha Soudců popisuje dějiny izraelského národa po Jozuově smrti, proto oprávněně začíná tak, jak začíná. Popis vojenských úspěchů i neúspěchů v 1. kapitole končí vystoupením „Hospodinova posla“ (Sd 2,1-5), které můžeme považovat za základní myšlenku a téma knihy Soudců: Svou nevěrou a přestupováním smlouvy s Bohem Izraelci znemožnili plné uskutečnění Božích slibů – zaslíbení smlouvy. Žili sice v zaslíbené zemi, ale velice často se neřídili podmínkami smlouvy. Text Soudců 2,6 až 3,6 podrobně vysvětluje důvody i okolnosti toho, co „Hospodinův posel“ vyslovil, a ukazuje, jak se jeho slova v dalších generacích naplnila. Dříve než kniha začne popisovat nevěrnost dalších generací (Sd 2,10 až 3,6), připomíná ještě jednou věrnost Jozueho a jeho současníků (Sd 2,6-9).

2. Proč byla Jozuova generace věrná Bohu? Sd 2,7 (srovnej s protikladem v Sd 2,10)

Generace, která vstoupila s Jozuem do Kenaanu, byla svědkem velkých Božích činů – jako byl přechod Jordánu (Joz 3,14-17) a pád hradeb Jericha (Joz 6,20). Pouze dva z nich (Jozue a Kaleb) však náleželi k ještě starší generaci, která na vlastní oči viděla, co Bůh pro Izrael vykonal v Egyptě – egyptské rány (2 M 7-12) –, prožila přechod Rudým mořem (2 M 14) a vydání Zákona na hoře Sinaj (2 M 19 a 20). Ostatní starší příslušníci této generace pomřeli během čtyřicetiletého putování pouští (4 M 26,63-65).

Lidé, kteří vešli do zaslíbené země, nebyli Bohu věrni jen proto, že viděli velké Hospodinovy činy, ale předně proto, že se rozhodli plně Pánu důvěřovat a sloužit (viz Joz 14,8.9.14).

Podobné pohnutky mají vést i nás. Následujeme Pána, vždyť pro nás vykonal velké věci (Fp 2,5-8). Jestliže však podobně jako starý Izrael zapomeneme, že nám nová smlouva nabízí prostředky k vítězství nad hříchem v moci Ježíše Krista, ani nám Bůh nebude moci udělit všechna požehnání, která nám chce dát.

3. Uvědomuješ si, co Bůh vykonal pro tebe? Jak tě to ovlivňuje?

Nevěrná generace (Sd 2,10-13)

Slovní spojení ze Sd 2,10: „Po nich nastoupilo jiné pokolení, které neznalo Hospodina ani jeho dílo“, nám může připomínat výrok z 2 M 1,8: „V Egyptě však nastoupil nový král, který o Josefovi nevěděl.“ Bůh zachránil Izraelce před faraonem, ale oni se nyní podobali svým dřívějším zotročovateli. Tak jako farao nechápal, že by měl projevit věrnost vůči rodině Josefa, tak nechápali nyní Izraelci, proč by měli být věrni Bohu. V jejich postojích můžeme slyšet ozvěnu faraonova prohlášení: „Kdo je Hospodin, že bych ho měl uposlechnout?“ (2 M 5,2) Nevědomost (ignorantství) je často příčinou pošetilého chování.

1. Proč nová generace Izraelců, která směla žít v zaslíbené zemi, neuznávala a nerespektovala Boha, který je do této země uvedl? 5 M 6,10-12

Když se Izraelci pohodlně zabydleli v zemi a začínali se zajímat především o hmotný prospěch, začali považovat všechna požehnání za samozřejmost, zapomněli na pravého Boha a vyhledávali zábavu a vzrušení v pohanských kultech původních obyvatel Kenaanu (Sd 2,11-13) – v tom, před čím je Hospodinův posel varoval (Sd 2,3).

Zapomnětlivost má – podle okolností – různé významy, formy a důsledky. Může se jednat o drobnost, jejímž důsledkem je malá nepříjemnost, může však také dojít k tragédii. Ve vzájemných vztazích může být zapomnětlivost projevem nezájmu. Obvykle to jako první napadne ženu, když manžel zapomene na její narozeniny. Zapomíná na ni úplně?

Zapomínat na Boha znamená se o něj nezajímat, i když je to náš Stvořitel a Zahránc. Kolem sebe můžeme sledovat řadu dokladů o jeho lásce (Ž 19, 1-10), nemůžeme se tedy na nic vymlouvat (Ř 1,20). Zapomínání na Boha není tedy nechtěným selháním paměti, které nemá žádné důsledky. Je to důkaz, že člověk přerušil smluvní vztah s Bohem. Bůh přikázal svému lidu, aby pamatoval a vzpomínal na svého Boha každý týden – během času vymezeného pro uctívání Boha (2 M 20,8-11). Zapomínání na Boha je samo o sobě projevem neposlušnosti.

2. Jaké opatření Bůh ustanovil, aby na něj lidé nezapomínali? 5 M 4,9,10; 6,4-9 Jak je možné, že jedna generace je Bohu věrná, a druhá nikoli?

3. Co děláme, abychom své děti naučili věřit Bohu? Co jim sdělujeme vlastním příkladem? (viz 5 M 6,4-9; Joz 4,20-24)

Neposlušnost vede k utrpení (Sd 2,14.15)

Kdykoli Izraelci zapomínali na Hospodina a začali sloužit modlům, neměli nejen sílu vyhánět původní obyvatelé z Kenaanu, ale dokonce se tak vychýlila rovnováha sil v jejich neprospěch, že jak původní obyvatelé země, tak i okolní národy je začaly sužovat a utlačovat.

Na počátku knihy Soudců je zapsáno, že Bůh vydal nepřátele do rukou Izraelců (Sd 1,4). Nyní se však Hospodinova ruka obrátila proti Izraelcům – tak, jak jim to Bůh předem řekl (Sd 2,15). Dříve než Izrael vstoupil do zaslíbené země, slíbil jim Bůh požehnání, budou-li poslušní, a varoval je, že na ně dopadne zlořečenství, jestliže mu budou nevěrní. Mezi požehnáními je jmenováno také vítězství nad nepřáteli (3 M 26,6-8) a mezi zlořečenstvími neschopnost bránit se nepřítelům (3 M 26,16.17).

1. Proč Izraelci trpěli, kdykoli neposlouchali Hospodina? A když mu nechtěli sloužit, proč je Bůh nenechal žít jako ostatní národy? Žd 12,5-11

Zvaž následující odpovědi:

1. Bůh měl plné právo trestat Izraelce za jejich hříchy.
2. Bůh je chtěl přivést k tomu, aby pochopili souvislost mezi poslušností a požehnáním.
3. Boží trest spočíval v tom, že je Bůh přestal chránit. Boží ochrana byla podmíněna jejich poslušností. Když se vzdálili od Boha, Izraelci prožívali pouze důsledky svého vlastního rozhodnutí.
4. Izraelci byli zvláštním Božím lidem, vždyť uzavřeli s Bohem na Sinaji smlouvu (2 M 24,3-8) a také proto, že již jejich praotec Abraham uzavřel smlouvu s Bohem (1 M 15,17). Tresty dokazovaly, že Bůh má o ně stále zájem; že je miluje jako své děti.
5. Bůh nepovažoval jejich okamžité „ne“ za konečnou odpověď. Věděl totiž, že si plně neuvědomují důsledky svého jednání. Respektoval jejich rozhodnutí, ale dovolil, aby zakusili důsledky své volby, a tak aby se naučili příště rozhodovat odpovědněji a moudřeji.

2. Jak reaguješ na to, co považuješ za Boží „výchové prostředky“ ve svém životě? Přijímáš to jako něco, co Bůh na tebe sesílá z lásky a pro tvé dobro, nebo se na Boha zlobíš?

Nenoučili se z vlastních chyb (Sd 2,16-19)

- 1. Proč Bůh povolával soudce, aby vysvobozovali Izraelce z jejich soužení (Sd 2,16)? Sd 2,18; 3,9.15**

Káznění nemůže trvat nekonečně dlouho, protože by vedlo k úplnému zničení. Káznění není jen trestem. Cílem a smyslem je náprava a záchrana. Vždyť Bůh chtěl změnit, obnovit a zachránit svůj lid, nikoli jej zničit. Kdykoli si uvědomili nesmyslnost svého jednání, poslal jim vysvoboditele. Jejich pokání však nemělo trvalé důsledky. Jako ten příslovečný pes (Př 26,11), opakovali stále stejnou pošetilost a odcházeli za pohanskými bůžky (Sd 2,17.19).

Ještě před vstupem do zaslíbené země slíbil Bůh Izraelcům, že budou-li mu věrni a budou-li se řídit jeho slovem, povede jejich životní dráha stále vzhůru k dalším a dalším úspěchům. Obdobnou zkušenost můžeme prožívat i my dnes, jestliže dovolíme Kristu, aby vládl v našem srdci (2 K 3,18). Mohli vynikat nad ostatní národy, být „hlavou“, nikoli „chvostem“ (5 M 28,13.14). Z toho rovněž vyplývá, že neposlušností se člověk dostává „na chvost“. Izraelci to opakovaně zakoušeli. Opakovaně byli Bohu věrni, aby za čas znovu propadli nevěrnosti. Každým údobím nevěrnosti upadali stále hlouběji (Sd 2,19).

- 2. Proč se Izraelci nepoučili ze svých dřívější chyb? Sd 2,19 Čím bylo možné zastavit postupný úpadek? Ju 24**

Když apoštol Petr kráčet po vodě, přestal se najednou dívat na Ježíše Krista, a začal sledovat dění kolem sebe. Když začal tonout, volal: „Pane, zachraň mne!“ Pán Ježíš okamžitě vztáhl ruku, zachránil jej a řekl mu: „Ty malověrný, proč jsi pochyboval?“ (Mt 14,30.31) Petr si zcela jasně uvědomil, kdy začal tonout. To jediné, co nás může zachránit před duchovním úpadkem, je spojení s mocí, která je silnější než my.

Bůh nás milostivě přijímá a pozvedá, kdykoli padneme (Mi 7,8.19; 1 J 1,9). Bůh si však v prvé řadě přeje, abychom nepadali (Ju 24, srovnej s 1 J 2,1). Po každé, když to s námi duchovně „jde s kopce“, je dobré, když si co nejdříve uvědomíme, jak na tom jsme. Když už se „rozjedeme“ a směřujeme dolů, je velmi obtížné situaci zastavit a zvrátit.

- 3. Máš svou vlastní zkušenost duchovních výšin a pádů (náboženství „horské dráhy“)? Co je příčinou našich pádů? (viz 2 K 13,5) Co můžeme udělat, abychom takové zkušenosti nemuseli prožívat?**

Neobstáli ve zkoušce (Sd 2,20-3,6)

Hospodinův posel oznámil Izraelcům, že Bůh jim nedal schopnost vyhnat Kenaance, kteří zůstali v zaslíbené zemi (Sd 2,3), protože byli nevěrní a neposlušní.

- 1. Proč Bůh nedal věrným Izraelcům v době Jozueho schopnost vyhnat na jednu všechny původní obyvatele z Kenaanu? 2 M 23,29.30**

Pozůstali Kenaanci se stali prostředkem, kterým Bůh mohl zkoušet věrnost Izraelců (Sd 2,22; 3,4). Otázka plného spoléhání na Boha v konfliktu se zlu oddanými Kenaanci byla důležitou součástí této zkoušky (Sd 3,1.2). Budou Izraelci důvěřovat plně Bohu, že jim dá vítězství nad nepřáteli, nebo se budou snažit vyhnout střetům a zápasům tím, že s nimi začnou uzavírat smlouvy?

Izraelci v této zkoušce neobstáli (Sd 3,5.6). Přes výslovný Boží zákaz začali uzavírat s obyvateli Kenaanu smíšená manželství (5 M 7,3) a začali také uctívat jejich božstva. Tím Izraelci sestoupili na stejnou úroveň jako lidé, kteří měli být z Kenaanu vyhnáni. Podobali se faraonovi, který Boha neuznával jako Pána (2 M 5,1.2). Později někteří Izraelci degenerovali na úroveň dřívějších obyvatel Sodomy a Gomory (Sd 19,22-25; porovnej s 1 M 19,4-11), které Bůh zničil ohněm z nebe.

- 2. Proč Bůh zakázal smíšená manželství s obyvateli Kenaanu? 2 M 34,15.16**
Tvák se nějak toto nařízení i nás? (viz 2 K 6.14-18)

Pán Ježíš řekl: „Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali.“ (Mt 5,13) Sůl má význam proto, že dodává chuť a působí jako konzervační prostředek. Jestliže ztratí své charakteristické vlastnosti, není k ničemu. Podobně je i Boží lid přínosem v lidské společnosti jen tehdy, je-li duchovně odlišný a šíří-li Boží vliv – pokud je ve světě, nikoli však ze světa (J 15,19). Jestliže si Boží lid osvojí světské způsoby a postoje, nemá světu co nabídnout.

- 3. Jak můžeme uchovat svou křesťanskou odlišnost i svůj vliv a nebýt „pohl-
cení“ prostředím, v němž žijeme?**

Doporučené studium

Jako příklady k tomuto úkolu si přečti zkušenosti „výšin a pádů“ biblických postav – např. Šalomouna, Petra, Jidáše a Marie Magdalény.

Přečti si v knize „Patriarchové a proroci“ kapitolu 53 – „První soudcové“ o počáteční fázi období soudců. O závislosti na Ježíši Kristu si přečti v knize „Touha věků“ kapitolu 40 – „Noc na jezeře“.

„Dnes – stejně jako v dávných dobách – uvádí Boží lid jako omluvu, že zanedbává službu Bohu důvod, že tak je to jednodušší a pohodlnější. Lidé budou vymýšlet všechno možné, jen aby měli pocit, že zůstali křesťany, ale aby proto nemuseli obětovat ani čas ani prostředky. Bůh žádá, aby jej jeho lid uctíval. Lidé, kteří nesou velké břemeno práce a odpovědnosti, by měli být poslední, kdo se budou omlouvat, že nevyužívají předností života víry. Vždyť potřebují moudrost od Boha. Potřebují spět stále výš a spoléhat na Boží pravici, jinak klopýtnou a padnou. Bezpečně mohou jít životem jen tehdy, budou-li mít Boží bázeň a budou-li poslušni jeho hlasu.“ (EGW, ST 28. července 1881)

Diskusní otázky:

1. Přečti si znovu text Soudců 1,19 až 3,6 a vyjmenuj co nejvíce důvodů, proč Izraelci zklamali. Pak odpověz na následující otázky:
 - a) Je mezi jednotlivými důvody nějaká souvislost?
 - b) Který z důvodů se ti zdá nejzávažnější?
 - c) Co jsou vnější projevy, a co skutečně vnitřní příčiny?
 - d) Jak mohli Izraelci jednotlivé důvody překonat?
2. Zamysli se nad svým životem a vyjmenuj příčiny, které vedly k tvým životním úspěchům, i příčiny, které vedly k tvým neúspěchům. I ve svém životě hledej odpovědi na čtyři výše uvedené otázky. Zamysli se zvláště nad tím, jakou roli ve tvém životě plní osobní i rodinné každodenní pobožnosti. Jak se může stát tvé osobní studium Písma a modlitba významnější součástí tvého života?
3. Jak můžeme taktním způsobem pomoci jiným členům našeho sborového společenství, aby duchovně rostli a dosáhli vyšší úrovně?

Shrnutí:

Izraelci opakovaně prožívali zkušenost duchovních i národních „výšin a pádů“, protože neudržovali trvalý vztah víry s Bohem a nepoučili se z vlastní minulosti i z dřívějšího Božího vedení. Přestože opakovaně zklamali, Bůh je vždy milostivě vysvobodil z útluku a těžkostí, které si sami přivodili. Můžeme se proto poučit z jejich příkladu a prožívat trvale duchovní „výšiny“ tím, že budeme každý den udržovat vztah víry k Ježíši Kristu.

Západ slunce: 19.46

Vysvoboditelé

Základní text:

„I úpěli Izraelci k Hospodinu a Hospodin jim povolal vysvoboditele, aby je vysvobodil... Na něm spočinul Duch Hospodinův.“ Sd 3,9.10

Základní myšlenka:

Soudcové byli vysvoboditelé povolání a zmocnění Božím Duchem. Zajistili pro Izraelce „spravedlnost“ tím, že porazili nepřátele, kteří je utlačovali.

Pomoc slabým a bezmocným

Malý Honzík běží za maminkou, protože mu starší bratr Vláda stále ubližuje. Maminka si věc ověří a zjistí, že Honzík má pravdu. Ukládá Vláďovi „domácí vězení“ v jeho pokoji, aby měl čas zamyslet se nad tím, jak by se měl chovat k mladšímu bratru.

Nadřízený obtěžuje jednu ze svých pracovnic, nebere v úvahu její přání, aby ji nechal na pokoji. Ta, naprosto zoufalá, hledá právní pomoc i ochranu a její postavení v zaměstnání se zlepší.

Malá země je vojensky napadena velkým sousedem. Žádá OSN o pomoc. Světové společenství žádosti vyhoví a agresora porazí.

V každém z uvedených příkladů silnější utlačuje slabšího, ale slabší najde pomoc a ochranu u "vyšší moci". Taková „moc“ jedná podle zásad spravedlnosti, které můžeme také nazvat termínem „právo“, a tato se prosadí.

Když Izraelci zapomínali na Boha a neposlouchali ho, Bůh dovolil, aby je jejich nepřátele utlačovali. Když se však k němu obrátili a žádali ho o pomoc, vysvobodil je a „sjednal jim právo“.

Otniel (Sd 3,7-11)

V historickém přehledu, ve kterém se popisuje, jak Bůh jednal s Izraelci po Jozuově smrti, uvádí kniha Soudců 2,14, že je Bůh vydával do rukou nepřátel, kteří je plenili. Jako první z těchto plenitelů a utlačovatelů je v knize Soudců jmenován Kúšan Rišatajimský, aramský král z Mezopotámie.

Jméno tohoto panovníka, jak ho zaznamenává hebrejský text Písma, znamená „Mouření dvojhaněbný“. Jedná se zřejmě o přezdívkou nebo záměrnou zkomoleninu původního jména, která naznačuje, jaký odpor k němu Izraelci měli.

Bible nám neříká, zda se Kúšan spojil s Kenaanci proti Izraelcům nebo zda je také sám utlačoval. Důležité je, že Pán „vydal“ Izraelce na pospas nepříteli, protože se obrátili k jiným bohům.

1. Co chce Soudcům 3,8 říci, když uvádí, že Hospodin Izraelce „vydal na pospas“ aramejskému králi?

Bůh vysvobodil Izraelce z egyptského otroctví (viz 5 M 7,8; Mi 6,4). Přestali být vlastnictvím faraona, patřili Hospodinu. Když se však nevděčně od něj odvrátili a sloužili modlům, vydal je na čas do moci krutého utlačovatele.

Po osmi letech utrpení se konečně obrátili správným směrem a začali hledat pomoc (Sd 3,7.9). Když se obrátili k Hospodinu, poslal jim vysvoboditele, prvního ze soudců.

Otniel byl Kálebův blízký příbuzný a sňatkem také jeho zeť. Podobně jako Kaleb i Otniel byl odvážný hrdina víry, který dobyl pro Boží lid důležité vítězství, protože cele spoléhal na Hospodina, důvěřoval mu a řídil se jeho nařízeními.

„Když Bůh označil Otniela jako muže, kterého vyvolil, aby vysvobodil Izraele, Otniel se nezdráhal vzít na sebe odpovědnost. V Boží síle začal okamžitě potlačovat modlářství, prosazovat spravedlnost, pozvedat zásady a měřítka morálky a pravého náboženství. Když Izraelci prosili Boha, aby jim odpustil jejich hříchy, Pán jim prokázal svou velkou milost a vysvobodil je.“ EGW, 2BC 1002)

2. Prožil jsi osobně Boží vysvobození z nějakého otroctví? (viz 1 K 7,23; Ti 3,3-7)

Soudcové jsou vysvoboditelé (Sd 3,9)

Pod slovem soudce si obvykle představíme člověka, který v soudní síni rozhoduje právní spory nebo určuje výši trestu pro provinilé. Takovému popisu v knize Soudců nejvíce odpovídá prorokyně Debóra (Sd 4,4.5).

I ostatní „soudci“ uvedení v knize Soudců byli zřejmě také zapojeni do činnosti „soudců“ v našem dnešním pojetí, v první řadě to však byli vysvoboditelé, tedy vojenští velitelé, kteří vedli Izraelce do vítězného boje proti nepřátelům (Sd 2,16). Proto kniha Soudců hovoří o Otnielovi jako o vysvoboditeli, zachránci, „spasiteli“, který vysvobodil (spasil) Izraelce. Soudce v tehdejší době byl tedy především vysvoboditel, zachránce.

1. Proč biblický text nazývá vysvoboditele termínem „soudce“? Ž 82,3

Zvaž následující odpovědi:

1. Hebrejský termín „soudce“ má mnohem širší význam než české slovo. Může označovat vysvoboditele stejně jako někoho, kdo rozhoduje v právních otázkách.
2. „Soudit“ nebo také rozhodovat v důležitých otázkách patřilo mezi základní funkce politického činitele, jakým byl třeba později král (1 Kr 3,9 porovnej s 2 S 15,2-4). Dříve než měli Izraelci vlastního krále (Sd 17,6), označovali vedoucí činitele, kteří rozhodovali v důležitých otázkách, termínem „soudce“. V tomto smyslu bychom text Sd 3,10 mohli parafrázovat následujícím způsobem: „Hospodinův Duch sestoupil na Otniela, a on začal plnit úlohu vůdce a organizátora, vedl Izraelce do boje a Hospodin mu dopřál vítězství nad nepřáteli.“
3. Soudce má právo vynést rozsudek, kterým osvobodí utlačovaného, vysvobodí jej z moci utlačovatele (Ž 83,3; Př 29,14). Podobně - kdykoli se Izraelci vrátili k Bohu - působila ochrana, kterou jim slibovala smlouva s Bohem. Jejich nepřátelé přestali být vykonavateli Boží spravedlnosti, ale stali se z nich nespravedliví utlačovatelé. Soudcové pak jednali na místě Boha, vykonávali jeho rozsudek, prosazovali spravedlnost (viz 5 M 17,11) a vysvobozovali Izraelce.

2. Jaké přednosti plynou z toho, že naším soudcem je Bůh? (viz Ž 7,7-9; 26,1; Da 7,22)

Vedení Božím Duchem (Sd 3,10)

Otniel se nezvolil nebo nejmenoval za soudce Izraele sám, k této úloze jej povolal Bůh (Sd 3,9). Naplnil a vedl jej Boží Duch. Podobně jako další soudcové byl tedy k vůdcovské úloze povolán Bohem (viz 2,16 a 3,15). V případě několika soudců biblický text výslovně říká, že klíčovou roli v jejich povolání a vedení plnil Duch Boží. Gedeóna Boží Duch „vyzbrojil“ (Sd 6,34), na Jiftáchovi „spočinul“ (Sd 11,29), Samsona „ponoukal“ (Sd 13,25) a později několikrát „zmocnil“ (Sd 14,6.19; 15,14). Uvedené příklady naznačují, že v určitých klíčových okamžicích Boží Duch naprosto ovládl některé lidi, vedl je a dal jim sílu, aby vykonali činy, které by za jiných okolností nebyli schopni vykonat nebo by vůbec neměli odvahu se do nich pustit.

1. Co se stalo v jiných případech, když Boží Duch sestoupil na věřící? 1 S 11,6; 16,13; Sk 2,1-4

Boží Duch sestoupil na Izraelce již dříve – během jejich putování pouští (4 M 11,25-29). Působil i později – v době prvních izraelských králů. V knize Soudců vedl obvykle Boží Duch ty, které naplnil, k vítězstvím nad nepřáteli. To se projevovalo i později (viz 1 S 11,6-11).

2. Je zřejmé, proč Boží Duch naplní člověka v době ohrožení: Je to proto, aby vysvobodil Boží lid. Proč byl Boží Duch seslán na lidi za jiných okolností? 4 M 11,25-29; Sk 2,1-4

Boží Duch iniciuje a umožňuje komunikaci mezi Bohem a lidmi. Lidé obvykle pozorně sledují a berou vážně to, co obsahuje nějaký nadpřirozený prvek nebo když je něco doprovázeno nadpřirozenými úkazy. Právě proto, že podobné projevy mohou mít tak velký vliv, musíme je pečlivě zkoumat, zda pocházejí skutečně od Boha (viz 1 J 4,1).

3. Přeješ si, aby tě Boží Duch naplnil a vedl? (viz Jl 3,1.2 /kral.: 2,28.29/)
Jakému působení Ducha bychom se měli vždy podřizovat? (Viz Ga 5,22-23; J 16,13)

Trest pro utlačovatele Božího lidu (Sd 3,12-30)

Izraelci se znovu odvrátili od Hospodina, a proto se dostali do područí moabského krále Eglóna, který je s pomocí Amónovců a Amálekovců porazil (Sd 3,12.13). Osmnáct let otročili Izraelci Eglónovi, než si vzpomněli, že by bylo lepší sloužit Hospodinu. Když volali k Bohu o pomoc, povolal vysvoboditele Ehúda (Sd 3,14.15).

Zatímco Otniél pocházel z největšího kmene – z pokolení Juda, Ehúd měl tu nevýhodu, že pocházel z pokolení Benjamín, tedy z nejmenšího izraelského kmene. Navíc „nevládl pravou rukou“. Tento údaj je důležitý pro popis dalších událostí.

1. Proč Bůh někdy povolává za vedoucí lidi, kteří pro to zdánlivě nemají potřebné předpoklady? 1 S 16,7; 1 K 1,25-31

Ehúdova tělesná „vada“ se stala důležitým předpokladem jeho úspěchu. Aby mohl vysvobodit Izraele, musel odstranit představitele a vůdce utlačovatelů, krále Eglóna. Aby mohl Eglóna usmrtit, musel mít v ruce zbraň a musel se dostat do jeho těsné blízkosti. Do blízkosti Eglóna se dostal tak, že mu odevzdal daň za Izraelce a také proto, že mu nabízel oznámit „tajné“ sdělení (Sd 3,15.17-20). Jak se ale mohl dostat přes moabské strážce se zbraní? Protože mohl používat jen levou ruku, připevnil si dýku na pravou stranu, kde ji strážci nepředpokládali, a proto nehledali. Navíc, tělesně postižený člověk nebudil podezření, že by chtěl na panovníka zaútočit.

2. Ehúdova smrt je v Bibli popsána až do překvapujících podrobností (Sd 3,21.22). Proč? – *tlustý* –

Izraelci měli velký odpor ke krutosti svých utlačovatelů. To vysvětluje, proč panovníka, kterého porazil Otniél, nazývali „Mouřenín dvojhanebný“ (Sd 3,8) a proč Písmo tak detailně popisuje, jak odporný byl král Eglón. Jeho tělo symbolizovalo jeho charakter – bylo odporné. Jméno Eglón znamená „býček“ a text opakovaně připomíná, že byl velmi tlustý. Byl to člověk, který naplnil míru nepravosti, a proto na něj dopadl Boží trest.

3. Proč v daných okolnostech měl trest vykonat Boží služebník, zatímco v naší době je nepředstavitelné, že by podobný čin mohl Boží služebník vůbec vykonat? (viz Mt 5,43-48; L 23,34) Jaký rozdíl vidíš v podmínkách, ve kterých žili Izraelci v době soudců (teokracie), a společenské a politické situaci, v níž žijeme my dnes?

Dobývali vítězství (Sd 3,31; 10,1-5; 12,8-15)

Po Ehúдови to byl soudce Šamgar, který dopomohl Izraeli ke svobodě tím, že pobil 600 Pelištejců bodcem na pohánění dobytka (Sd 3,31 srovnej s 5,6). Bible uvádí také jméno jeho otce, ale neříká nám o něm nic bližšího, ani o pokolení, z něhož pocházel, ani o okolnostech jeho působení. Kniha Soudců jmenuje ještě pět dalších „malých“ soudců. Byli to Tóla, Jaír, Ibsán, Elón a Abdón. Zpravidla se o nich jen dovídáme, odkud byli, něco málo o jejich rodinách a jak dlouho soudili Izrael.

1. Proč se kniha soudců vůbec zmiňuje o „malých“ soudcích, když o jejich životech neudává žádné podrobnosti?

Zvaž uvedené odpovědi:

1. Pisatel knihy chtěl uvést seznam všech soudců – vysvoboditelů.
2. Pisatel chtěl zvýraznit, že každé pokolení přispělo kladně k dějinám Izraele, protože z každého vyšel jeden soudce.
3. Když vezmeme v úvahu i „malé“ soudce, zmiňuje se kniha Soudců o dvanácti údobích nebo také dvanácti soudcích: Otniel, Ehúd, Šamgar, Debóra a Bárák (počítáme spolu, protože působí spolu), Gedeón, Tóla, Jaír, Jiftách, Ibsán, Elón, Abdón a Samson.
4. Stručná zmínka o „malých“ soudcích doplňuje strukturu a schéma knihy Soudců:

I. Úvod do knihy Soudců (Sd 1,1-3,6)

1. Historický úvod (1,1-2,5)
2. Naznačení a výklad opakovaného schématu v knize (2,6-3,6)

II. Příběhy soudců (Sd 3,7-16,31)

1. Otniel (3,7-11)	7. Jaír (10,3-5)
2. Ehúd (3,12-30)	8. Jiftách (10,6-12,7)
3. Šamgar (3,31)	9. Ibsán (12,8-10)
4. Bárák a Debóra (4,1-5,31)	10. Elón (12,11-12)
5. Gedeón a jeho syn Abímelek (6,1-9,57)	11. Abdón (12,13-15)
6. Tóla (10,1-2)	12. Samson (13,1-16,31)

III. Závěr – dva důležité dodatky

1. Míkovo modlářství a stěhování Danovců (17,1-18,31)
2. Zločin Benjamínovců a válka proti nim (19,1-21,25)

Doporučené studium

Zamysli se nad strukturou knihy Soudců, jak je naznačena v části na čtvrtek, a sleduj, jaký má vztah k obsahu knihy. Povšimni si, že kniha má dvojitý úvod a dvojitý závěr. Historický úvod na počátku knihy souvisí se závěrem knihy, který popisuje válku Izraelců proti kmenu Benjamin. V obou případech boj vede a ostatní kmeny organizuje z Božího pověření kmen Juda (Sd 1,1-2 a 20,18). Druhá a předposlední část knihy (2,6-3,6 a 17,1-18,31) zase společně zdůrazňují špatnost modlářství. Úvod a závěr knihy tak vytváří pevný rámec popisovaných událostí. Důrazy úvodu i závěru jsou postaveny proti sobě zrcadlově. Tomuto jevu, se kterým se ve Starém zákonu často setkáváme, se říká „chiastická struktura“ nebo jen „chiasmus“ podle řeckého písmene „chi“, které vypadá podobně jako naše „X“:

Juda vede (1,1-2,5)		modlářství (2,6-3,6)
	X	
modlářství (17,1-18,31)		Juda vede (19,1-21,25)

Tragedií postupného úpadku zdůrazňuje kniha Soudců zdůrazněním, že na počátku Juda vede ostatní kmeny do boje proti Kenaancům a Izraelci jsou ohrožováni modlářstvím okolních národů, zatímco na konci knihy si Izraelci vyrábějí své vlastní modly a Juda vede ostatní kmeny do boje proti jednomu z pokolení, proti Benjamíncům. Izraelci sami sobě se tak stávají největšími nepřáteli.

Diskusní otázky:

1. Můžeme najít nějakou podobnost mezi tím, jak soudcové vysvobozovali Izraelce, a tím, jak Kristus vysvobodil nás?
2. Čím se podobají nebo mají podobat, a čím se mají lišit dnešní vedoucí církve od dávných soudců?

Shrnutí:

Prostřednictvím soudců, jakými byli Otniel, Ehúd a Šamgar, Bůh prosadil spravedlnost a vysvobodil svůj lid. Tyto vůdce vybral, vedl a zmocnil Boží Duch.

Západ slunce: 19.57

Na pomoc Boží věci

Základní text:

„Mé srdce je s těmi, kdo třímají v Izraeli palcát, při dobrovolnících v lidu; dobrořečte Hospodinu!“ Sd 5,9

Základní myšlenka:

Bůh dává svému lidu vítězství, jestliže se ochotně spojí v uctívání Pána, poslušnosti, důvěře a službě bez ohledu na možná rizika a nebezpečí. Lidé, kteří se nepřipojí, ztrácejí svůj podíl na pozhledání plynoucím z vítězství.

Ironie příběhu

Příběh vítězství Báraka a Debóry je příkladem ironie, s níž Bible popisuje a hodnotí některé dějinné situace, aby zvýraznila pošetilost lidské pýchy, lidských jistot a záruk, i nesmyslnost „lidského“ a „logického“ hodnocení dané situace.

Město Chasór bylo největším městem v tehdejší Palestině, jak nám dokládají archeologové. Král Jabin, utlačovatel Božího lidu, který se snažil zmařit Boží plány a sliby, se zajistil na tehdejší dobu neporazitelnou armádou, která disponovala 900 železnými vozy. Izraelci měli již dříve z takových vozů strach, a neodvažovali se bojovat proti takto vyzbrojenému vojsku. Jabin navíc získal schopného velitele. Jméno Sisera naznačuje, že to byl cizinec, zřejmě námezdní žoldnér, tedy profesionální voják, který dobře vládl železnými zbraněmi. Pro Izraelce to všechno představovalo naprosto bezvýchodnou situaci. A přesto Bůh měl řešení. K vysvobození svého lidu použil nejslabší prostředky, aby se opět prokázalo, že „co je slabé, vyvolil Bůh, aby zahanbil silné“ (1 K 1,27).

Představiteli moci zla v tomto příběhu jsou dva silní muži – král největšího města a velitel nejsilnější armády. Na druhé straně, na straně práva, spravedlnosti, na straně Boha a jeho lidu, vystupují dvě ženy jako klíčové postavy děje. Předně je to izraelská prorokyně Debóra – žena, která v době duchovní temnoty tlumočí aktuální Boží poselství. Druhá žena je cizinka, manželka kočovného chovatele stád. V pravou chvíli se však postaví na správnou stranu, a stane se nástrojem vysvobození.

Mocný vojevůdce, který vládl železnými zbraněmi, nakonec také železem sešel. Ironie, kterou zdůrazňuje příběh, spočívá v tom, že to nebyla železná zbraň v ruce ještě silnějšího bojovníka, ale kladívko v ruce „slabé“ ženy. Pro zvýraznění ironie celého příběhu líčí Bible čin této ženy velmi detailně, zatímco jiné části děje přechází stručně.

Debóra a Bárak (Sd 4,1-11)

Izraelci odpadali od Hospodina stále horším způsobem. Tresty, které na ně přicházely, se také zhoršovaly. Kúšanovi Rišatajiskému sloužili osm let, Eglónovi byli porobeni osmnáct let. Jabín, král ze severní části Kenaanu, je krutě utlačoval dvacet let. Utlačovatelé povstávali z národů, které žily stále blíže k Izraeli. Nejdříve přišli ze severní Mezopotámie, pak z Moábu, území jihovýchodně od Palestiny, a posléze ze samotného Kenaanu.

Otniel i Ehúd byli k soudcovské úloze povoláni přímo Bohem (Sd 3,10 a 15). **Bá**rák byl však povolán prostřednictvím prorokyně Debóry (Sd 4,4-7). Izraelci rozpoznali její prorocký dar, a proto se na ni obraceli s žádostmi o řešení svých právních problémů.

1. Můžeš uvést další biblické ženy, které byly zvláštním způsobem inspirovány Bohem?

2 M 15,20.21

2 Kr 22,12-20

L 2,36

Sk 21,9

Bárák uznal, že Debóra má dar proroctví, a uvěřil, že jej Bůh chce použít, aby vysvobodil Izrael (Žd 11,32.33). Trval však na tom, že Debóra musí jít s ním. Žádat od ženy, aby se zúčastnila válečného tažení, a vystavila se tak smrtelnému nebezpečí, bylo krajně neobvyklé. Ještě méně obvyklé je, že Debóra souhlasila, a tažení se zúčastnila. Její odvaha byla založena na důvěře Božímu slovu.

2. Proč si Bárák přál, aby šla Debóra s ním? Sd 4,4-7; 5,7

myšlenka

Debóra – všeobecně uznávaný vůdce národa – stála na počátku tažení, kterým byl Izrael osvobozen. Její přítomnost měla zřejmě dodat bojovníkům důvěru v Boží slib vítězství. Sama šla tam, kam posílala jiné. Navíc, jde-li do boje žena, každý muž, který by se zdráhal, by byl nutně považován za zbabělce.

3. Jsme ochotni přijmout Boží poselství, i když nám je tlumočí žena?

Generál zabitý ve stanu (Sd 4,11-22)

Když Bárak žádal Debóru, aby se zúčastnila válečného tažení, dostal následující odpověď: „Určitě půjdu s tebou, jenomže na cestě, kterou půjdeš, tě nečeká žádná pocta, Hospodin totiž vydá Síseru do rukou ženy.“ (Sd 4,9) Přirozeně bychom předpokládali, že Debóra hovoří o sobě jako o vítězi nad Síserou.

Biblická zpráva však pro nás chystá překvapení. Do děje vstupuje další žena. Jmenuje se Jáel a není to izraelitka. Patří ke kmeni Kénijců, ke kočovnému kmeni, který se přes Mojžiše spřiznil s Izraelci (Sd 4,11 a 17). Většina Kénijců žila na jihu Palestiny, pouze rodina Chebera, manžela Jáely, přesídlila na sever a žila s Jabínem v míru (Sd 4,17). *číslo armády 900 mužů izraelských*

1. V jaké situaci se ocitl Jabínův generál Sísera? Sd 4,12-17

Hospodin prostřednictvím Bárakova vojska zničil obávanou armádu Sísery i se všemi jeho železnými vozy. Nakonec unavený Sísera, který utíkal pěšky, našel úkryt v táboře Kénijců. Jáel mu nabídla pomoc a ukryla jej v „ženském“ stanu, kde by jej žádný pronásledovatel neměl právo hledat. Jáel mu vyšla vstříc, nabídla mu pohostinství a místo požadované vody mu nabídla mléko. Když usnul, vyšla zase vstříc Izraelcům. Srdcem stála na straně Hospodina a jeho lidu. Mohla počkat, až dorazí Bárak a prozradit mu, kde se Sísera ukrývá. Jáel se však rozhodla jednat sama.

2. Srovnej jednání Jáel (Sd 4,17-22) s jednáním soudce Ehúda (Sd 3,15-25), jakým způsobem jednali a co pro Izrael získali?

Ehúd také sám zabil Eglóna a pak vedl Izraelce v boji proti Moábcům (Sd 3,15-30). K porážce Jabína však Pán použil několika lidí – Debóru, Báraka a Jáel. Jáel se stala pro Síseru tím, čím byl pro Eglóna Ehúd. Ehúd i Jáel jednali ve shodě s Božím příkazem potrestat nepřátele Božího lidu. Jejich čin proto nebyl vraždou, ale spravedlivým trestem – vykonáním rozsudku, jež vynesl Bůh nad lidmi, kteří nevyužili svou lhůtu milosti (viz Sd 5,24-27; Sk 5,1-11; Žd 10,26-31).

3. Jakých výsledků můžeme dosáhnout dnes, jestliže budeme spolupracovat s Pánem Ježíšem v duchovním boji za vysvobození hříšníků z moci sata-na? (Sk 2,43-47)

Vítězná píseň (Sd 4,23 - 5,31)

Hebrejské jméno Debóra znamená „Včela“ a jméno Bárak znamená „Blesk“. Jeho úder zasáhl jako blesk. Po prohrané bitvě král Jabín zůstal naživu ve svém městě Chasóru (Sd 4,2), v jednom z největších měst ve starověké Palestině. Jeho moc však byla zlomena. Jeho vláda postupně upadala, až jej Izraelci zničili úplně.

Na konci dne slavného vítězství, „onoho dne“ (Sd 5,1 porovnej s 4,14.23), zpívala Debóra a Bárak píseň vítězství, hymnus vděčnosti a oslavy Boha (Sd 5).

1. Co je hlavním námětem písně Debóry a Báraka?

Text písně obsahuje řadu velmi archaických tvarů a slov, a patří mezi překladatelsky nejtěžší části Starého zákona. Píseň zdůrazňuje stejnou základní myšlenku jako předcházející vyprávění – ukazuje, že Pán vysvobozuje svůj národ prostřednictvím lidí, kteří s ním spolupracují a plně důvěřují jeho moci a jeho slibům. Viz například Sd 4,14: „Připrav se! Toto je den, kdy Hospodin ti dal Síseru do moci. Hospodin sám vytáhl před tebou.“

Píseň na počátku připomíná, že Bůh byl s Izraelci v době, kdy putovali do Kenaanu. Pak píseň líčí situaci mezi Izraelci před bojem proti Síserovu vojsku, popisuje výzvu k boji i slavné vítězství, vyjmenovává pokolení, která na výzvu odpověděla, i ta, která výzvu ignorovala. Píseň dále barvitě líčí vlastní boj, vyslovuje kletbu nad obyvateli Merózu, protože neposkytli pomoc, které bylo tolik potřeba, a popisuje Síserovu smrt.

2. Proč podle tvého názoru text písně uvádí rozhovor mezi Síserovou matkou a jejími kněžími? (Sd 5,28-30)

Text ironicky líčí, že Síserova matka není schopna si přestavit, že by její syn mohl v bitvě prohrát, a i nejmoudřejší z kněží se domnívají, že jej zdrželo dělení kořisti po vítězné bitvě. Jejich „moudrost“ byla naprosto zcestná, protože nevzaly v úvahu Hospodina a jeho moc.

3. Dosahujeme rozdílných výsledků, když spoléháme na Boží moudrost, a ne na svou? (srovnej 1 M 3,6 a 1 K 1,18-21)

Ochota spolupracovat s Bohem

(Sd 5,2.9.13-18.23)

1. Píseň Debóry a Báraka také oslavuje Boha za ochotu Izraelců, kteří se dobrovolně zapojili do boje proti nepříteli (5,2.9). Jaké výsledky přináší ochotné zapojení se do služby Bohu, proč je ochota a dobrovolnost tak důležitá?

2 M 32,26-29

2 M 35,4-9.21-29; 36,2-7

1 Pa 29,5-9.14-18

Neh 11,1.2

2 K 9,6-15

Když Pán Ježíš vyslal své učedníky, aby kázali a uzdravovali, řekl jim: Zadarmo jste dostali, zadarmo dejte (Mt 10,8). Když uznáme, že jsme zdarma od Boha dostali dary, jsme také ochotni zdarma se zapojit do jeho služby. Pán nám dal prostřednictvím oběti Pána Ježíše spasení jako dar (Ř 3,24; Ti 3,4-7), protože nás miluje (J 3,16). Jestliže mu odpovíme vděčností a láskou, ochotně se zapojíme do jeho díla a budeme usilovat o spasení jiných lidí. Bůh přijímá ochotnou a oddanou službu lidí, aby uskutečnil velká vítězství, jak o tom svědčí příběhy Káleba, Otniela a dalších hrdinů, které jmenuje kniha Soudců.

Mnoho Izraelců vytáhlo spolu s Bárakem do boje, a dali tak v sázku své životy. Jiní však váhali, a nepřispěli, jak mohli. Zvláštní prokletí si vysloužili obyvatelé města Meróz.

2. Proč je tak tvrdě hodnoceno to, co udělali nebo spíše neudělali obyvatelé Merózu? Sd 5,23

„Izraelští obyvatelé města Meróz, kteří mohli zdržet ustupující Siserovo vojsko, odmítli jakýmkoli způsobem spolupracovat s ostatními Izraelci. S jejich pomocí by Izraelci zřejmě zamezili, aby kdokoli ze Siserovy armády po prohrané bitvě utekl a zřejmě by chytili i samotného Siseru.“ (2BC 336)

3. Jak se chováš v době duchovní krize? Jestliže nic neděláš, proč? Jak souvisí úroveň tvého vztahu k Pánu Ježíši s tvou odvahou jednat?

Čtvrtek 25. dubna

Tam je opěvují karmelitský Hospodini my.
Píseň o Božích vítězstvích (Sd 5,11)

Debóra a Bárak ve své písni opěvují vítězství, která Pán dobyl ve prospěch svého lidu.

1. Porovnej 5. kapitolu knihy Soudců s dalšími vítěznými písněmi, které Bible zaznamenává: 2 M 15,1-21; Ž 107; Iz 12; Zj 15,3.4. Jak na tebe působí taková oslava a chvalozpěv?

Píseň Debóry a Báraka začíná připomínkou putování Izraelé do zaslíbené země. Další část opěvuje vysvobození z moci krále Jabína a vítězství nad Sísierou, a dokládá tak, že Pán projevil svou přítomnost a přízeň vůči svému lidu také v době Debóry a Báraka. Jeho lid mu tedy může důvěřovat dnes i v budoucnosti. Pán dokázal, že je důvěryhodný a milostivý vůči svému lidu.

„Nemáme se čeho bát, pokud nezapomeneme, jak nás Pán vedl a jak nás učil v naší minulosti.“ (LS 196)

2. Co nám přineslo největší vítězství, které Pán pro nás vydobyl? Ko 1,13.14; Zj 15,2-4

Útlak působený faraonem, Jabínem nebo Sísierou není ničím v porovnání s otroctvím, do něhož ujařmuje satan lidstvo. Podvodem získal vládu nad touto zemí, kterou Bůh světil Adamovi a Evě. Za neuvěřitelnou cenu oběti sebe sama vysvobodil Ježíš Kristus z moci satana všechny, kdo uvěří, a přijímá je za občany svého království, a jako takové je chrání.

Nedlouho před svým ukřižováním Pán Ježíš prohlásil: „Nyní je soud nad tímto světem, nyní bude vládce tohoto světa vyvržen ven. A já až budu vyvýšen ze země, přitáhnu všechny k sobě.“ (J 12,31.32) Pán Ježíš je poslední a nejvyšší „soudce“, vysvoboditel. Tím, že podstoupil smrt jako hříšník – místo lidí –, vysvobodil každého člověka, který se postaví na jeho stranu. Satan na takové lidi už nemá právo. Při svém druhém příchodu Pán Ježíš převezme vládu nad touto zemí a prosadí spravedlnost a právo, které vydobyl vlastní krví. Podobně jako staří soudcové i on zničí svého nepřítele a utlačovatele svého lidu.

3. Proč mají osobní svědectví o Boží moci a Božích vítězstvích takový vliv? (viz Mk 5,18-20)

Doporučené studium

Přemýšlej o souvislosti mezi vírou a vykonáním rozsudku nad nepřítelem (Žd 11,32-34).

„Pravý křesťanský charakter se vyznačuje jednoznačnou zacíleností a neochvějnou rozhodností. Odmítá podvolit se světským vlivům, nezaměří se na nic, co neodpovídá biblickým zásadám. Jestliže lidé dovolí, aby je satan zbavil odvahy a rozhodnosti ve službě Bohu, velký nepřítel jim předloží dostatek důvodů, aby opustili životní cestu povinnosti a dali se na cestu pohodlí a nezodpovědnosti. Lidé, kteří se nechají oloupit nebo svést či znechutit nebo zastrašit, nemohou být užiteční pro Hospodinův boj. Lidé, kteří mají rádi pozemské bohatství nebo pozemské pocty, nebudou bojovat proti duchovním mocnostem a silám zla.“ (EGW, ST 30. června 1881)

Diskusní otázky:

1. Jsi zaměřen, a tedy rozhodnut zvítězit v Kristově síle nad mocí satana ve svém životě i ve službě pro jiné? Jestliže ti schází taková zacílenost a rozhodnost, jak ji můžeš získat? (viz Sk 4,12.23-31)
2. Jak můžeme být neochvějně rozhodni odmítnout podvolit se světským vlivům a bojovat proti duchovním mocnostem a silám zla, a přitom zůstat citlivými k potřebám lidí, se kterými se setkáváme? Sleduj, jak to realizoval ve svém pozemském životě Pán Ježíš. (Můžeš například pročíst tyto texty: J 2,13-17; Mt 23,13-36; Mt 23,37 a 12,20.)
3. Nikoho z nás dnes Pán nepovolává k tomu, abychom vykonali činy jako Ehúd a Jáel. Nesvěřuje nám však Pán někdy jiné, ale také nepříjemné úkoly? (viz Mt 18,15-20; 1 K 5)

Shrnutí:

Protože důvěřovali Bohu a jeho moci – že je schopen dát jim vítězství – dosáhli Izraelci pod vedením Debory a Báraka vítězství nad mocností daleko silnější, než byli sami. Jejich víra se projevila v jejich činech. Jestliže se naše víra neprojevuje odpovídajícími činy, znamená to, že je mrtvá (viz Jk 2,26).

Západ slunce: 20.08

Jistota Božího vedení

Základní text:

„Tu si Gedeón uvědomil, že to byl posel Hospodinův, a zvolal: Běda mi, Panovníku Hospodine, vždyť jsem viděl Hospodinova posla tváří v tvář! Hospodin jej však uklidnil: Pokoj tobě! Neboj se, nezemřeš.“ Sd 6,22.23

Základní myšlenka:

Když Bůh povolává lidi, aby konali jeho dílo, ujišťuje je, že bude s nimi. Někdy toto ujištění posiluje pomocí zázraků nebo mimořádných znamení.

Tatínkova ruka

Po pěšině se pomalu a tiše blížil tygr k dvouletému děvčátku. Dívka pozorně sledovala přes keře, jak se k ní šelma blíží. Postavila se doprostřed pěšiny a nebojácně na tygra zavrčela: „Chrrrr“. Malá Sára se tygra vůbec nebojí – ne proto, že má kolem krku silný řetěz, za který ho drží jeho krotitel, ale proto, že se drží za ruku tatínka. Proč by se bála, vždyť tatínek je dost velký a silný, aby zvládl každou situaci.

I dospělí lidé potřebují jistotu. V minulém úkolu jsme mohli sledovat, jak Báraček potřeboval, aby mu prorokyně Debóra dodávala jistotu tím, že šla do boje s ním. Když Bůh povolal Gedeóna, Gedeón se bál, vždyť neměl vedle sebe nikoho, kdo by mu pomáhal. Musel spoléhat přímo na Boha, a získat jistotu, že nebeský Otec je s ním.

Tento týden budeme studovat povolání Gedeóna, jedné z výrazných postav doby soudců, které kniha věnuje velkou pozornost (i když Gedeón není nikde jmenován jako „soudce“). Na příkladu tohoto muže víry si můžeme připomenout, jak Pán povolává a vychovává své služebníky, a můžeme znovu promyslet, jakou roli v životě víry mohou plnit „znamení“.

Porobení a zbídačelí (Sd 6,1-10)

Po porážce Jabína a Sisery „země žila v míru čtyřicet let“ (Sd 5,31). Zanedlouho však lid opět zapomínal na Hospodina a jeho mocné činy, a upadal znovu do modlářství. Důsledkem byl celkový úpadek – nejen společenský, ale i hmotný. Izraelci přežili 20 let útlaku za Jabína a Sisery, po sedmi letech loupežných nájezdů Midjánců však byli úplně na mizině.

1. Proč byly loupežné nájezdy Midjánců pro Izraelce tak zničující? Sd 6,2-6

Midjánci patřili mezi kočovné kmeny, nesnažili se zemi trvale obsadit a vytlačit původní obyvatelstvo, spíše se snažili usedlé obyvatelstvo vykořisťovat. Nechali je obdělávat pole. Loupeživé nájezdy podnikali v době sklizně. Zabrali veškerou úrodu, kterou našli, odváděli s sebou také domácí zvířata. Neměli však ve zvyku bořit domy ani hospodářská stavení, aby se zemědělci zase vrátili domů a znovu pole obdělali.

Midjánci, Amálekovci a další „východní kmeny“ – kočovníci žijící na okraji pouště a v oázách – byli pro obyvatele Palestiny jako kobylinky, protože ve velkém počtu a se stejně zničujícími důsledky ničili zemědělství země. Izraelci takovým způsobem po sedm let za sebou přišli o úrodu a velice strádali. Až byli „úplně zbídačeni“, byli znovu ochotni obrátit se k Hospodinu. Pán však na jejich volání okamžitě neodpověděl tím, že by jim poslal soudce vysvoboditele. Když byli ochotni věnovat mu pozornost, poslal jim proroka, který jim vyložil, co je příčinou jejich utrpení a bíd (Sd 6,7-10), aby se v budoucnu mohli chovat moudřeji.

2. Porovnej poselství nejmenovaného proroka (Sd 6,8-10) s poselstvím „Hospodina posla“ z Bokím (Sd 2,1-3).

Prorok připomínal základní poselství opakované v celé knize Soudců: Přesto, že Bůh je stále věrný, Izraelci opakovaně projevují nevěrnost a neposlušnost. Tím, že porušili smlouvu, znemožnili, aby se naplnila všechna zaslíbení plynoucí ze smlouvy.

3. Jsi také ochotný naslouchat Bohu spíše v situacích, když jsi „na dně“?

Povolání Gedeóna (Sd 6,11-16)

Pán povolával „soudce“ různými způsoby. Hospodin „povolal“ Ehúda (Sd 3,15), na Otnielovi „spočinul Duch Hospodinův“, a tak byl povolán za vysvoboditele svého lidu (Sd 3,10), Báraka Bůh povolal prostřednictvím prorokyně Debóry (Sd 4,6.7). Povolání Gedeóna bylo mimořádné – zjevil se mu anděl a povolal jej ke splnění Bohem stanoveného úkolu. *sklizení úrody až do konce*

- 1. Pročti pozorně Sd 6,11-16 a povšimni si, (1) za jakých okolností došlo k setkání Gedeóna s andělem a (2) o čem spolu hovořili.**

Za normálních okolností mlátili Izraelci obilí na mlatu, který si dělali na vrchu kopce, kde vál vítr. Takové místo bylo zdaleka viditelné. Gedeón však mlátil pšeni-ci ve vinném lisu, tedy na skrytém místě, kde jej Midjánci nemohli snadno zpozorovat a kde by ho ani nehledali, protože sklizeň hroznů byla ještě daleko. V situaci, kdy ze strachu před Midjánci se snažil ukrýt úrodu, a tak zajistit obživu, se mu zjevil Hospodinův posel.

Anděl jej oslovil: „Hospodin s tebou, udatný bohatýře.“ Gedeón se tomuto oslovení podivil. Slyšel o velkých činech, které Pán konal pro Izraelce v minulosti, nechápal však, jak může být Hospodin s nimi v dané situaci. Pán se na něj tedy přímo obrátil s úkolem: „Jdi v této své síle a vysvobodíš Izraele z moci Midjánců. Hle, já tě posílám.“ Posel Hospodinův je tedy Hospodin sám a Gedeón se má stát vysvoboditelem.

Anděl se dvakrát zmínil o „moci“ Gedeóna. Gedeónovi bratři a možná i samotný Gedeón se už dříve zapojovali do boje proti Midjáncům (viz Sd 8,18.19), Gedeón se však necítil schopný, aby vedl Izrael. Tvrdil, že je nejnepatrnější ve svém rodu a jeho rod nejslabší z celého pokolení Manases. Hospodin mu však odpověděl: „Protože já budu s tebou, pobiješ Midjánce jako jediného muže.“ Hospodin bude s Gedeónem, to je síla, kterou Gedeón potřeboval.

- 2. Porovnej povolání Gedeóna s povoláním Mojžíše (2 M 3,1-4.17) a povoláním proroka Jeremjáše (Jr 1,4-10).**

Bůh mohl použít ke konání svého díla lidi, jakými byli Mojžíš, Gedeón a Jeremjáš, protože nespolehali na svou sílu a své schopnosti, ale spolehali plně na Boha.

- 3. Je prosba o znamení od Boha důkazem nedostatku víry? Čím odůvodníš svůj názor?**

Hospodinův posel (Sd 6,11-16)

1. Jak neznámý návštěvník prokázal, že je „Hospodinovým poslem“? Sd 6,11-16

Bytost, která hovořila s Gedeónem, je nejdříve nazývána „posel Hospodinův“ a později se o ní hovoří jako o „Hospodinu“. Proto také úvodní slova: „Hospodin s tebou“ mají stejný význam jako pozdější ujištění: „Já budu s tebou.“ České slovo „Hospodin“ je překladem hebrejského „JAHVE“.

Porovnáme-li příběh Gedeóna s pozdějším příběhem Samsonových rodičů, zjistíme, že také jim se podobným způsobem zjevil anděl v lidské podobě. I když vypadal jako člověk, v obou případech bylo zřejmé, že nejde o člověka.

2. Proč se v příbězích Gedeóna i Samsona (Sd 6 a 13) zaměňuje označení „Hospodinův posel“ a „Hospodin“?

Ve Starém i v Novém zákoně používaná hebrejská a řecká slova doslovně znamenající „posel“, překládáme také slovem „anděl“. Termínem anděl obvykle označujeme stvořené bytosti, které slouží Bohu (viz Zd 1,6.7.13.14; Da 9,21; L 1,26). Boží slovo však několikrát zaznamenává, že i Pán přišel osobně za lidmi v lidské podobě, aby jim sdělil své poselství (viz 1 M 18).

Ve 2 M 23,20.21 Pán hovořil o „poslu“ neboli „andělovi“, který je měl dovést do zaslíbené země, slovy: „Měj se před ním na pozoru a poslouchej ho..., poněvadž v něm je mé jméno.“ E. G. Whiteová k tomu poznamenává: „Kristus byl nejen vůdcem Izraelců na poušti, andělem, v němž bylo jméno Hospodinovo a jenž kráčel před nimi zahalen v oblakový sloup, ale dal jim také Zákon. Uprostřed hrůzy budící slávy na Sínaji, vyhlásil před celým lidem deset zásad Zákona svého Otce.“ (PP 269)

Když se Pán Ježíš narodil jako člověk, bylo to vrcholné zjevení Boha v lidské podobě. Ježíš Kristus je Immanuel – „Bůh s námi“. Písmo považuje Ježíše Krista nejen za Stvořitele všeho, který se stal člověkem, aby nám mohl sdělit své poselství, ale Písmo jej označuje také termínem „Slovo“, a tím jej ztotožňuje s obsahem tohoto poselství.

3. Pán projevil ve svém poselství osobní zájem o nás. Jak můžeme my projevit, že se o jeho poselství zajímáme a respektujeme jej?

Středa 1. května

Znamení od Boha (Sd 6,17-24; 36-40)

Gedeón žádal o znamení, které by prokázalo, že poselství, které slyšel, pochází skutečně od Boha. Vzhledem k tomu, jak zvláštní setkání prožil a co všechno bylo v sázce, můžeme jeho žádost o znamení považovat za docela rozumnou a oprávněnou. Nezapomeňme, že Gedeón neměl v ruce Bibli, která by návštěvníka označovala za „Hospodinova posla“ nebo „anděla“. To, co viděl a slyšel, byla zvláštní bytost v lidské podobě, která seděla pod stromem.

1. Proč mělo první z Gedeónových znamení podobu obětního jídla? Sd 6,18.19

Gedeón si mohl myslet, že je-li návštěvníkem opravdu Hospodinův anděl, nebude jíst jídlo jako lidé. Oběti přinášené v izraelské svatyni byly někdy nazývány „pokrm“ pro Hospodina (4 M 28,2). Pán je však nejedl tak, jako jí jídlo lidé, protože lidskou potravu nepotřebuje (Ž 50,12.13).

Hospodinův anděl prokázal svou věrohodnost tím, že potravu nejedl, ale zázračným způsobem zapálil. Pak zmizel. Ať už Gedeón předpokládal, že se může něco podobného stát nebo nikoli, byl velice překvapený a vyděšený, protože viděl „Hospodinova posla tváří v tvář“. Hospodin jej však uklidnil, a Gedeón na památném místě postavil oltář.

Gedeón neměl ani později jistotu, a proto žádal opakovaně od Boha znamení jako ujištění, že má skutečně Izrael vysvobodit, jak mu to Pán slibil (Sd 6,38-40).

2. Proč Gedeón žádal podruhé znamení s rounem? Sd 6,38-40

„První znamení, o něž Gedeón žádal, mu Pán splnil. Rouno bylo mokré, zatímco okolní zem zůstala suchá. Když o tom Gedeón přemýšlel, došel k závěru, že to nebylo mimořádné znamení, protože vlna přirozeně přitahuje vodu ze svého okolí. Mohl mít pocit stejné nejistoty jako na začátku... Pán věděl, jak malá a slabá byla Gedeónova víra, proto splnil i jeho druhou žádost a dal mu znamení, o které Gedeón žádal.“ (2BC 345)

3. Jaké nebezpečí vidíš v tom, když lidé spoléhají na znamení, která si vyžádali? (viz Žd 11,1)

První věci na prvním místě (Sd 6,25-35)

Dříve než mohl Hospodin Gedeóna použít k vykonání svého díla, žádal jej, aby odstranil modlářství z vlastní rodiny. „Dříve než mohl Gedeón vyhlásit válku nepřátelům svého lidu, musel vyhlásit válku modlářství.“ (PP 410)

Zbořit Baalův oltář, rozsekat posvátný kůl, postavit oltář Hospodinu a obětovat na něm – to byl velký úkol, ale Gedeón jej splnil během jediné noci. Následujícího dne modlářští Izraelci žádali, aby byl Gedeón popraven, protože zneuctil Baala. Gedeónův otec se jej však zastal slovy, ať se Baal - je-li bohem - brání a pomstí sám. Tento argument nakonec převážil. Zdá se, jako by se Gedeónův otec vrátil k víře v Boha, který se zjevil jeho synu.

1. Znáš další příklady z Písma, kdy náboženská reformace předcházela Boží vysvobození?

1 M 35,1-5

2 M 4,21-26

Sd 10,16

2 Pa 17,3-6

2 Kr 18,1-7

Bůh nemůže vyslyšet modlitby lidí, kteří v srdci uchovávají hřích (Ž 66,18). Kdykoli lidé pěstují hřích, spoléhají na falešné naděje a zažijí porážku (Joz 7,1). Nej snadnější způsob, jak zničit Boží lid, je svést jej k neposlušnosti, a tím jej odloučit od Boha (4 M 25,1-3). Největším důkazem, že hřích odděluje od Boha, je Pán Ježíš, který byl odloučen od svého Otce (Mt 27,46), protože se kvůli nám stal „hříchem“ (2 K 5,21).

Bůh ochotně nabízí lidem odpuštění hříchů (Sk 5,31). Jakmile lidé odstraní to, co je odlučuje od Boha, je vždy ochotný jim pomoci. Po Gedeónově náboženské reformě Midjánci a jejich spojenci naposled překročili řeku Jordán. Hospodinův Duch zmocnil Gedeóna, a ten svolal Izraelce k boji za svobodu.

2. Jak se my můžeme zbavit „model“, které nás oddělují od Boha?

Doporučené studium

Přemýšlej o tom, co Pán Ježíš řekl o důvěře v něj a jeho slovo, i když nemáme viditelné důkazy – J 20,29.

Přečti si v knize „Patriarchové a proroci“ kapitolu „První soudcové“.

„Pán pro své dílo nepovolává vždy nejtalentovanější lidi, ale takové, které může nejlépe použít. Jedinci, kteří mají vykonat pro Pána velkou službu, mohou po určitý čas zůstat skryti v ústraní, a může to vypadat, jako by si jich Pán nepovšiml a k ničemu nepoužil. Jestliže však věrně plní povinnosti vyplývající z jejich postavení, pěstují ochotu k službě a oběti pro Pána, Pán jim v příhodnou dobu svěří větší úkoly.“ (EGW, ST 23. června 1881)

Diskusní otázky:

1. Hospodin dal Gedeónovi požadovaná znamení, a také Pán Ježíš vykonal mnoho zázraků, které byly znamením jeho božství. Proč odmítl dát požadované znamení farizeům a zákoníkům, kromě „znamení proroka Jonáše“ (Mt 12,38-41; 16,1-4)? Můžeme i my dnes žádat o zázračná znamení z nesprávných pohnutek?
2. Bůh po Gedeónovi žádal, aby udělal něco, co uráželo náboženské citění ostatních Izraelců. Bylo rozhořčení těchto lidí oprávněné? Žádá i nás dnes Bůh, abychom říkali a dělali to, co může jiné lidi urážet? Pokud ano, jak můžeme získat jistotu, že jednáme podle Boží vůle, a tedy že nás nevedou jen naše pocity a předsudky? Není zdrojem problémů spíše náš nedostatek taktosti? Nebrání nám obavy – abychom někoho neurazili nebo se ho nedotkli – natož, že raději neříkáme a neděláme i to, co bychom měli říkat a dělat?

Shrnutí:

Gedeónova důvěra Bohu musela teprve růst, Pán jej však mohl povolát a použít, protože Gedeón nespolehal na sebe. Opakovaně potřeboval ujištění, že Bůh je s ním, aby mohl jít vpřed, a tak plnit Boží poslání, které začínalo náboženskou reformací ve vlastní rodině. Když vírou přijímáme Boží zaslíbení a ujištění, Bůh nám uděluje moudrost a sílu, abychom mohli splnit jeho vůli.

Západ slunce: 20. 18

Jen několik oddaných mužů

Základní text:

„Tu řekl Hospodin Gedeónovi: Je s tebou příliš mnoho lidu, než abych jim dal Midjánce do rukou, aby se Izrael vůči mně nevychloubal: Vlastní rukou jsem se zachránil.“ Sd 7,2

Základní myšlenka:

Bůh si přeje, aby jeho lid s ním spolupracoval při realizaci jeho záměrů, protože je to užitečné pro Boží lid. Lidé ovšem nesmí zapomínat, že vítězství jim dává Bůh, oni jsou jen nástroji v jeho rukou.

Navzdory všem předpokladům

Bůh nám lidem rád ukazuje, jaký opravdu je – tím, že překonává lidsky nepřekonatelné překážky a problémy. Tři sta Izraelců porazí 135 000 Midjánců a jejich spojenců? To je nepředstavitelné! Pět malých chlebů a dvě ryby nasytí zástup pěti tisíc mužů, kromě žen a dětí? To je vyloučeno. Hrstka lidí otřeše velkou říší „dobrou zprávou“ o ukřižovaném tesaři? Vyloučeno. Židovská dívka – panna – porodí Božího Syna? Nesmysl. Anděl Gabriel prohlásil: „Neboť u Boha není nic nemožné.“ Maria odpověděla: „Hle, jsem služebnice Páně; staň se mi podle tvého slova.“ (L 1,37.38)

Když se cítíš osamělý, bezmocný, zdá se ti, že nemáš žádnou šanci, vzpomeň si na prohlášení anděla Gabriela a na odpověď Marie. Bůh často projevuje svou lásku ke svým dětem tím, že koná věci, které pro ně vypadají jako nemožné. Kdybychom byli schopni vidět duchovní skutečnosti, viděli bychom nebeské mocnosti, jak nás chrání a vedou.

Čím méně, tím lépe (Sd 7,1-8)

K počátečnímu útoku na Midjánce a jejich spojence Bůh potřeboval jen několik oddaných mužů. Gedeónovu výzvu uposlechlo 32 000 Izraelců. Dvojnásobným vylučovacím procesem Pán poslal více než 31 000 z nich zpátky domů.

1. Proč Bůh vybral pouze 300 bojovníků? Sd 7,7.8

Zvaž následující odpovědi na položenou otázku:

1. Bůh nechtěl dovolit, aby se útoku zúčastnilo mnoho Izraelců, protože by vítězství připisovali sobě.
2. Bůh nemohl použít 22 000 bojovníků, kteří přiznali, že mají strach a ochotně se vrátili domů (Sd 7,3; 5 M 20,5-8). Pouze 300 ze zbývajících 10 000 bojovníků mělo skutečně dostatečnou odvahu, proto Pán nemohl použít ani tuto armádu k realizaci určeného cíle. V jiných případech Pán mohl použít i velkou armádu, protože bojovníci prokázali potřebnou odvahu jako třeba v případě Báraka.
3. Bůh chtěl použít k realizaci svého záměru pouze 300 bojovníků, kteří skutečně chtěli bojovat. Když přišli k vodě, nezastavili se, ale nabrali vodu do ruky, a tak se napili, aby se nezdržovali na cestě a neoddalovali útok na nepřítele.
4. 9700 bojovníků svým chováním u pramene prozradilo, že buď z pověřčivosti nebo z opatrnosti (abychom si nepohněvali božstva) projevili určitý respekt k pohanským modlám a zvykům, a tím dokázali, že nestojí zcela na Boží straně. „Tři sta vybraných mužů prokázalo nejen odvahu a sebeovládání, byli to také muži víry. Neposkvrnili se modlařstvím. Bůh je mohl vést a jejich prostřednictvím mohl dobýt svobodu pro Izrael.“ (PP 412)

2. Co vypovídá chování 300 bojovníků ještě před bojem o jejich vztahu k Bohu? Sd 7,3-7

Oddíly nepřítele se zdály nespočetné. Bojovníci, kteří se nemohli dočkat, kdy už budou moci zaútočit na takovou armádu, museli plně důvěřovat Bohu a poselství, že Bůh vybral Gedeóna a slíbil mu vítězství. Z lidského pohledu byla jejich snaha nesmyslná, avšak i tomto případě bylo Boží „bláznovství“ moudřejší než lidská moudrost a Boží „slabost“ byla silnější než lidská síla (viz 1 K 1,25 a Ř 8,31). Jak to vyjádřil Jónatan: „Vždyť Hospodinu nemůže nic zabránit, aby zachránil ať skrze mnoho nebo skrze málo.“ (1 S 14,6) Podobně musejí vykazovat odvahu také všichni, kdo chtějí následovat Pána v duchovním boji.

3. Ovlivňuje víra v Kristovu přítomnost naši odvahu, když představujeme Boží lásku v prostředí, které ovládá satan?

Povzbuzení prostřednictvím snu (Sd 7,9-15)

Gedeón se stále bál. Ukázal se mu Hospodinův posel a ukázal mu zázračné znamení. Bůh mu pak dvakrát odpověděl na prosbu o znamení pomoci rouna. Okamžik rozhodujícího boje se přiblížil a Gedeónovi zůstalo jen 300 bojovníků. Neodvažoval se prosit znovu o znamení prostřednictvím rouna ani o jiné zázračné znamení. Pán však věděl o jeho vnitřní nejistotě, proto převzal iniciativu a dal mu další znamení a ujištění, které Gedeón tolik potřeboval.

1. Vyplývá ze snu, který se zdál jednomu z Midjánců, jednoznačně výklad, jaký mu podal jeho spolubojovník? Sd 7,13.14

Sen byl symbolický. Midjánskému bojovníku se zdálo, že se na tábor valí ječný chléb, který jedli velmi chudí lidé, jakými byli v té době Izraelci, a že zničil stan, což bylo fyzicky vyloučeno. Podobně mohl Gedeón se svým oddilem porazit Midjánce jen zázrakem.

Sen byl také ironický. Midjánci oloupili Izraelce o jejich úrodu, a tím o jejich obživu. A nyní – ve snu – kus jídla, který se vymkl midjánské kontrole, dopadl na ně a ničí je, jako by jejich zlo padlo na jejich vlastní hlavu. Pobili také mnoho z Izraelců, včetně vlastních bratrů Gedeóna. Nyní se Gedeón vymyká z jejich nadvlády a potrestá je nejen za to, že loupili v Izraeli potraviny, ale také za to, že Izraelce pobíjeli.

Když Gedeón vyslechl rozhovor nepřátelských bojovníků, děkoval Bohu hned na místě. Naplněn odvahou, vrátil se zpět do izraelského tábora s vítězným pokřikem.

2. Může i Bůh promlouvat k lidem prostřednictvím snů? Co si mohl Gedeón myslet o snech? 1 M 37,5-10; 40,1-8; 41,1.16

Just say - v Egyptě - farar sen o kls
Gedeón měl všechny důvody věřit pravosti snu i jeho výkladu, protože je slyšel z úst nepřítele, který neměl prázdný důvod „fantazírovat“ o vítězství Izraelců. Gedeón také mohl znát příklady z dějin praotců o tom, že Pán prostřednictvím snů ukazoval přesně vývoj budoucích událostí. Když tedy Gedeón vyslechl popis snu a jeho výklad, který se shodoval s poselstvím Božího posla, ztratil poslední pochybnosti a obavy.

3. Jak nám Pán dává „důkazy“, aby posílil naši víru, i když o ně nežádáme?

Útok světél a zvuků (Sd 7,16-25)

V noci Gedeón rozestavil svých 300 mužů ve třech skupinách kolem midjánského tábora. Tito muži mohli namítat, že navržená strategie je naprosto nesmyslná a směšná, a tedy nemůže vést k úspěchu.

1. Jakými prostředky porazilo 300 Izraelců armádu 135 000 Midjanců a jejich spojenců? Sd 7,19-25

Spící Midjáncé probudil ¹ lomoz ² rozbíjených džbánů, ³ válečné troubení a světlo pochodní, které se znenadání objevily kolem jejich tábora. Vypadalo to, jako by je obklíčilo ještě větší vojsko a útočilo na ně ze všech stran. Navíc útočilo v noci, což v té době nebylo obvyklé. Bitvy se vedly ve dne. Propadli panice, a každý se snažil zachránit sám sebe. Protože se domnívali, že útočníci jsou už v táboře a protože nebyli schopni ve tmě rozeznat, kdo je kdo, začali se pobíjet navzájem. Jakmile se Midjánci dali na útěk, svolal Gedeón Izraelce znovu k boji. Vypadá to, jako by 31 700 bojovníkům, které poslal domů, řekl, aby zůstali v pohotovosti.

2. Jestliže Midjáncé porazil Bůh, proč musel Gedeón použít určitou bojovou taktiku a strategii?

Gedeónovo vítězství je výrazným příkladem spolupráce Boha s lidmi. Bůh dobyl vítězství tím, že způsobil nejvyšší možnou účinnost lidského úsilí a požehnal výsledkům tohoto úsilí. Bez přímého Božího vedení by Gedeón zaútočil na 135 000 Midjanců s celou původní armádou 32 000 dobrovolníků, kteří přišli na jeho výzvu. Bůh mohl i takovou pro Izraelce nevýhodnou výchozí pozici změnit ve vítězství. Pán měl však pro svůj lid ještě lepší plán. Neprátele se měli porazit sami. K dosažení takového výsledku potřeboval jen malou skupinu oddaných mužů, kteří měli působit jako „rozbuška“, překvapit nepřítele neočekávaným útokem světél a zvuků. Pán znásobil účinnost prostých lidských prostředků a způsobil zmatek v nepřátelském táboře. Nebyl to první případ, kdy Pán použil k získání velkého vítězství malou skupinku oddaných a věrných lidí.

3. Jakým způsobem chce Pán spolupracovat s námi v našem duchovním boji?

Lidé, kteří odmítli pomoc (Sd 8,1-9)

Gedeón potřeboval pomoc a spolupráci co největšího počtu Izraelců, aby mohl zničit midjánské vojsko. Někteří Izraelci mu však dělali problémy.

1. Proč Efrajimci reagovali tak, jak reagovali? Sd 8,1

Efrajimci obsadili jordánské brody (Sd 7,24), a tím velmi ztížili Midjáncům útěk. Zlobili se však na Gedeóna, že je nepřizval, když vyzýval k boji ostatní severní kmeny. Efrajimci tvořili největší a nejsilnější kmen na severu země. Vypadá to tak, že žárlili na Gedeóna a jeho úspěch, a zlobili se, že se s nimi neradil ještě před bojem.

2. Jak jednal Gedeón s Efrajimci? Sd 8,2.3

Gedeón na sebe vzal rizika a odpovědnost za první útok na nepřátele. Jako Bohem povoláný vysvoboditel mohl Efrajimce napomenout. V takovém případě by ale musel bojovat proti nim podobně jako musel bojovat proti cizím nájezdníkům, a na něco takového neměl čas. Gedeónova moudrá, zdvořilá a pokorná odpověď, v níž vyzdvihl zásluhy Efrajimců, byla tím nejlepším řešením dané situace, když kniha Přísloví byla napsána mnohem později, Gedeón dobře věděl, že „vlídná odpověď odvrací rozhořčení, kdežto slovo, které ubližuje, popouzí k hněvu“ (Př 15,1).

Gedeón a jeho bojovníci byli unavení a hladoví, obyvatelé měst Sukót a Penúel jim však odmítli poskytnout jakoukoli pomoc a podporu při pronásledování Midjánců. Zachovali se podobně sobecky a nepřátelsky, jako dříve jednali obyvatelé města Meróz (viz Sd 5,23). Gedeón je na rozdíl od Efrajimců považoval za naprosté zrádce, kteří se postavili na stranu nepřitele, a proto jim oznámil trest, který je stihne.

3. Z jakých pohnutek podporuješ Boží dílo? Proto, že je to správné? Podporuješ jen takové plány, které mají jednoznačný předpoklad na úspěch, aby sis mohl přivlastnit nějaké „zásluhy“?

Trest za zradu (Sd 8,10-21)

Gedeón nečekaně napadl zbývajících 15 000 Midjānců, porazil je, zajal midjānské krále Zebacha a Salmuna. Krátká válka skončila. Překvapivě rychlý „meč Hospodinův a Gedeónův“ zvítězil nad obrovskou přesilou. Gedeón se však nevrátil ihned k práci zemědělce. Jako soudce musel „vykonat spravedlnost“.

1. Proč Gedeón zavedl dva midjānské krále do města Sukót? Sd 8,15

Důkaz o zradě
Obyvatelé měst Sukót a Penúel se Gedeónovi posmívali, protože se vydal do boje proti tak silnému protivníkovi a pronásledoval tisíce nepřátelských bojovníků. Odmlili mu pomáhat, protože ještě nad nepřátelskými panovníky nezvítězil, a jak se domnívali nemá ani šanci zvítězit. Byli si jisti, že jej Midjānci porazí, a nechtěli, aby je Midjānci trestali jako spoluúčastníky vzpoury. Gedeón jim odpověděl, že až mu Hospodin vydá nepřátele do rukou (neřekl, jestliže mu je vydá, protože věřil v Boží vítězství), vrátí se, aby zrádce potrestal.

Na zpáteční cestě ukázal obyvatelům obou měst zajaté midjānské krále, aby jim dokázal, že jej Hospodin opravdu povolal za soudce a vysvoboditele svého lidu. Jako soudce však obyvatelům měst Sukót a Penúel nepřinesl vysvobození, ale Boží trest za zradu Božího lidu, nevěrnost a zbabělý přechod na stranu nepřátel. Trest byl úměrný vině.

2. Jaký význam má skutečnost, že midjānští králové pobili Gedeónovy bratry? Sd 8,18-21

Gedeón popravil oba midjānské krále, protože projevíli krajní nepřátelství a napáchali mnoho zla. Gedeón měl navíc osobní důvod a povinnost je potrestat, a tak prokázat spravedlnost. Ve starozákonním pojetí měl příbuzný poškozeného nebo zabitého povinnost prosadit spravedlnost, a stát se „mstitelem“ za toho, kdo se už nemohl domáhat spravedlnosti. V předchozí bitvě na hoře Tábor, o které nám Bible neříká nic bližšího, tito panovníci neprojevili ani nejmenší milost Gedeónovým bratrům. Proto ani jim nebyla milost prokázána.

3. Proč bylo správné, že Gedeón spravedlivě potrestal své nepřátele, a proč není správné, abychom se mstili my? (viz Ř 12,17-21)

Doporučené studium

Pročti si následující texty Písma, které hovoří o tom, že se nemáme mstít: 3 M 19,18; Př 20,22; 24,29; Mt 5,39; 1 Pt 3,9. Přečti si v knize „Patriarchové a proroci“ kapitolu 53 – „První soudcové“.

„Jednej pohotově. Bůh potřebuje pohotové lidi, podobné těm, kteří tvořili Gedeónův oddíl. Boží služebníci jsou často příliš váhaví a příliš dlouho věci zvažují. Zatímco se připravují, aby vykonali něco velkého, unikají jim nevyužitě příležitosti udělat něco užitečného. Často Boží služebník jedná, jako by celé břemeno odpovědnosti leželo jen na něm, na ubohém člověku s mnoha omezeními, zatímco Pán Ježíš nese jej i jeho břemeno. Bratři, důvěřujte méně sobě, a více Pánu Ježíši. On chce zachránit ty, pro něž pracujeme. Protože žije, aby se za nás přimlouval, budeme svědky projevů jeho moci. On je schopen dát nám více, než o kolik jej prosíme a kolik jsme schopni domyslet. Pán Ježíš si přeje, abychom jej žádali o pomoc, přeje si, abychom svůj život světili do jeho rukou, a dá nám podle toho, kolik věříme.“ (EGW, RH 1. července 1884)

Diskusní otázky:

1. Využíváš příležitosti ke službě Bohu a lidem, které ti Pán poskytuje? Pokud ne, proč? Protože je postřehneš příliš pozdě nebo proto, že jsi málo pohotový(á), rozhodný(á) nebo že jsi nesmělý(á)? Co můžeš udělat proto, abys více chtěl(a) a dokázal(a) využívat příležitosti k službě?
2. Gedeón dosáhl úspěchu, protože spolupracoval s Bohem. Připomeň si další biblické texty, které hovoří o spolupráci Boha s člověkem (viz např.: J 6,5-11; 11,39.41-44; Fp 2,12.13).
3. Jak nám může Gedeónův příběh přiblížit konečné vítězství věrného Božího zbytku („ostatku“) nad zdánlivě mnohem silnějšími mocnostmi zla? (viz Zj 6,5-17)

Shrnutí:

Gedeón a jeho věrní byli Božím nástrojem k vysvobození Izraele. Bůh je zárukou úspěchu. Bez něho by bylo každé lidské snažení marné. Lidské snažení však má význam, protože Pán se rozhodl je použít ke splnění svých záměrů. I dnes může Bůh použít pouze ty, kdo jsou ochotní dát v sázku všechno, aby splnili Boží vůli.

Západ slunce: 20.29

Zpronevěra a zrada

Základní text:

„Ale Gedeón je odmítl: Nebudu vaším vladařem, ani můj syn nebude vaším vladařem. Nad vámi bude vládnout Hospodin.“ Sd 8,23

Základní myšlenka:

Vztah člověka k Bohu se projevuje v jeho vztahu k ostatním lidem. Věrnost Bohu jako Pánu a věrnost jeho slovu vede k laskavosti, odmítnutí Boha jako Pána vede k nevděčnosti, sobectví, pýše, hrubosti a krutosti.

Od okamžiku, kdy se Lucifer začal povyšovat a chtěl se rovnat Nejvyššímu (Iz 14,14), podvádí lidi a snaží se je svést ke stejným postojům (viz 1 M 3,5). Lidé si opravdu často hrají na Boha a snaží se ovládat druhé. Od nejstarších dob bylo království vždy nějak spojováno s bohy a božskou mocí. Egypťští faraonové, mezopotámští králové či chetitské vládcové – abychom uvedli alespoň několik příkladů – požadovali, aby byli uctíváni jako bohové nebo představitelé bohů. Starověcí vladaři s nepředstavitelnou autoritou o sobě tvrdili, že jsou „pastýři“ svého lidu, zajišťují jeho bezpečnost a prospěch. Jejich národy však za to platily vysokou cenu (viz 1 S 8,10-18).

Když Izraelci nabídli Gedeónovi královskou korunu, nenabízeli mu konstituční monarchii, takovou známe z historie anebo někde ji lze ještě vidět ve světě i dnes. Gedeón dobře věděl, že přijmout takovou nabídku by znamenalo nahradit Boží autoritu lidským despotismem, prostě hrát si na boha (1 S 8,10-18). Jeden z jeho synů, Kanj, nerespektoval ani Boží autoritu ani lidskou důstojnost, se snažil stát se králem za každou cenu. Jiní lidé za to museli drazé platit, konečnou cenu však musel zaplatit sám.

„Nad vámi bude vládnout Hospodin“ (Sd 8,22.23)

Gedeón vedl Izraelce k vítězství nad králi a sám jako král vypadal (viz Sd 8,18). Izraelci mu byli tak vděční, že jej žádali, aby se stal jejich králem.

1. Co vypovídá nabídka Izraelců Gedeónovi o jejich vztahu k Bohu? Sd 8,22

Kam se poděla vděčnost Izraelců vůči Bohu? Chtěli získat trvalého lidského vůdce, který by sjednocoval jednotlivé kmeny a zajišťoval ochranu před nepřáteli. Jejich utlačovatelé měli krále, a proto chtěli mít krále také. Jak rychle „zapomněli“, že mocní králové, kteří je utlačovali, byli poraženi díky tomu, že Izraelci byli ochotni poslouchat Boží slovo.

Nabídka dědičné dynastie musela být lákavá. Gedeón opět, podobně jako při jednání s Efrajimci, projevil moudrost, sebeovládání a pokoru. Tím, že odmítl stát se králem, vyvyšil Hospodinovo kralování jako ideální model vlády pro Izrael.

2. Co by bylo špatného na tom, kdyby Gedeón nabídku přijal a stal se králem? Vždyť později Izraelci stejně krále měli! 1 S 8,7

Hospodin, který přebýval v izraelské svatyni a povolával vůdce, jakými byli Jozue a Gedeón, měl být tím, kdo sjednocuje izraelské kmeny. Takový systém však vyžadoval od Izraelců příliš velkou víru. Lid si přál vládce viditelnějšího, hmatatelnějšího – který by od nich vybíral daně. Místo toho, aby byli Pánu vděční za vysvobození, považovali za záruku svobody a nezávislosti ty, které jim Pán povolal, aby splnili určený úkol. Bůh jim později dovolil, aby měli krále, byl to však ústupek z Boží strany jako odpověď na jejich nedostatek víry. Po katastrofální vládě prvního krále Saula, Pán povolal nejslavnějšího z izraelských králů, „muže podle svého srdce“, Davida (1 S 13,14), a uzavřel s ním zvláštní smlouvu (2 S 7). Davidovi potomci, kteří později nastoupili na jeruzalémský trůn, však zničili duchovní život národa. Jedinou nadějí národa byl návrat k vládě Hospodina. Přejde „potomek z domu Davidova“ (Zj 22,16), jemu právem náleží království (1 M 49,10). Jeho vláda není z tohoto světa (J 18,36).

3. Dělá ti dobře, když můžeš uplatnit vliv nebo moc nad druhými lidmi? Pokud ano, proč? Vede to k pozitivním, nebo negativním výsledkům?

Gedeónova chyba (Sd 8,24-28)

- ✓ Vzápětí poté, co se Gedeón zachoval tak příkladně a odmítl nabízené království, udělal největší chybu svého života. Požádal Izraelce, aby mu dali ze své kořisti ozdoby Midjanců (ve verši 24. jsou nazváni Izmaelci) a ze zlata si nechal udělat „efód“. Tento termín označuje součást roucha velekněze, přesněji velekněžský nárameník.

1. Proč to Gedeón udělal?

Zvaž následující odpovědi:

1. Gedeón toužil po bohatství a pochopil, že má jedinečnou příležitost získat od Izraelců velké množství zlata.
2. Gedeón chtěl získat zlato, a přitom stále přiznávat, že vítězství způsobil Hospodin, proto nechal ze zlata vyrobit předmět zasvěcený bohoslužebným účelům.
3. Protože se mu v Ofře ukázal Hospodinův anděl (Sd 6,11-24), mohl si Gedeón myslet, že má právo na tomto místě zřídit svatyni (Sd 8,27).
4. Gedeón chtěl zřídit na území svého kmene, kmene Manases, náboženské středisko, aby svému kmeni zajistil do budoucnosti „vedoucí úlohu“.

2. Co bylo nesprávné na Gedeónových jednáních, jak je zaznamenává kniha Soudců 8,24-27?

Zhotovením efódu – nárameníku, který směl nosit pouze velekněz (2 M 28,6-14) – mohl Gedeón sledovat uctívání Hospodina. Nesprávné však bylo, že chtěl proti zjevné Boží vůli vytvořit bohoslužbu, která měla konkurovat oficiální službě ve svatyni. Bůh nemohl projevit svou přítomnost prostřednictvím Gedeónova efódu, a proto se sama tato část kněžského oděvu stala pro Izraelce bohem a předmětem uctívání. Mnohem později král Jarobeám nechal vyrobit dva zlaté býčky a postavit je v Bét-elu a v Danu jako konkurenci Hospodinovu chámu v Jeruzalémě (viz 1 Kr 12,25-33). Zdá se, že původně měly sochy představovat Hospodina, který Izraelce vyvedl z Egypta, velmi záhy se však staly předmětem uctívání, tedy modlami.

3. Projevujeme Bohu úctu způsobem, který určil a který je pro něj přijatelný? Pokud ne, co bychom měli změnit?

Nevděčnost (Sd 8,29-35)

Gedeóna zřejmě nevedly ke zhotovení zlatého efódu špatné pohnutky. Dříve se ptal Boha na radu a řídil se jeho slovem, nyní však spoléhal pouze na svůj vlastní úsudek. Výsledek byl katastrofální pro jeho rodinu i pro celý národ.

1. Proč se Izraelci tak brzy po Gedeónově smrti vrátili k uctívání Baala? Sd 8,33

Gedeónův efód měl původně sloužit k uctívání Hospodina. Postupně však lidé věnovali stále větší pozornost vlastnímu předmětu, až se stal předmětem uctívání. Jakmile lidé začnou uctívat nějakou věc, „zapomenou“ na Boha, tedy přestanou na něj myslet a počítat s ním. Tím už byli Izraelci na půl cesty k uctívání Baala, proti kterému Gedeón na počátku tak rázně vystoupil.

Gedeónův efód byl částí Bohem určeného kněžského oděvu, a tedy částí bohoslužby. Zdůrazňoval však jen část Bohem stanoveného systému, nikoli celou pravdu. Jestliže začneme zdůrazňovat část pravdy na úkor pravdy celé – i když může jít o dříve přehlíženou a opomíjenou část –, prokazujeme pravdě „medvědí službu“.

2. Souviselo nějak to, že Izraelci po Gedeónově smrti zapomněli na Hospodina, se skutečností, že projevíli nevděčnost Gedeónově rodině? Sd 8,33-35

Bůh Izraelce vysvobodil z moci Midjanců prostřednictvím Gedeóna. Bůh spolupracoval s Gedeónem. Když Izraelci „zapomněli“ na Boha (přestali jej brát vážně, a tedy přestali s ním počítat), i na to, co pro ně vykonal, zapomínali přirozeně také na ty, které Pán povolal, aby uskutečnili jeho záměry. A tak (je to vlastně ironie) odpadnutí lidu, k němuž Gedeón podstatnou měrou přispěl svým nesprávným činem, nakonec způsobilo nevděčnost národa vůči jeho rodině.

Písmo nám říká, že si „nepřipomínali Hospodina“. To neznámá, že trpěli „sklerózou“ a nebyli schopni si vzpomenout na to, co pro ně Pán vykonal. Zcela vědomě si nepřipomínali Boží činy, neměli zájem si je připomínat a nestáli o ně. Pán i nás vyzývá například čtvrtým přikázáním, abychom si připomínali Boží stvořitelskou a zachraňující moc.

3. Připomínáš si dostatečně často, co pro tebe vykonal Bůh a jeho lid?

Zkušenost s královstvím (Sd 9,1-22)

Gedeón prohlásil: „Nebudu vašim vladařem, ani můj syn nebude vašim vladařem.“ Po Gedeónově smrti však jeho syn Abímelek přesvědčil obyvatele města Šekemu, aby jej ustanovili králem.

Jméno Abímelek, které mu dal Gedeón, znamená „můj otec je král“. Jméno odkazovalo na nebeského Otce jako Krále, což odpovídalo slovům Gedeóna: „Nad vámi bude vládnout Hospodin.“

1. Proč obyvatelé Šekemu podporovali Abímeleka? Sd 9,1-6

Zvaž následující odpovědi:

1. Abímelek upozorňoval na to, že 70 Gedeónových synů vládne nad městem, což mohla být zčásti pravda. Abímelek se nabídl, že odstraní tuto nežádoucí vnější „autoritu“.
2. Ostatní synové se narodili Gedeónovým manželkám, které žily v Ofře. Abímelek se narodil Gedeónově ženině, která žila v Šekemu, a proto se prohlášoval za šekemského občana.
3. Gedeón a obyvatelé Ofry patřili ke kmenu Manases, zatímco Šekem a jeho obyvatelé patřili ke kmenu Efrajim. Hrdí Efrajimci měli již dříve s Gedeónem konflikt. Nyní se jim naskýtal možnost mocensky ovládnout všechna severní pokolení tím, že zřídí království a jako panovníka si zvolí Gedeónova syna, který je ovšem také jedním z nich.

2. Co chtěl říci Jótam svým podobenstvím zapsaným v Sd 9,7-20?

Jótamovo podobenství je sarkastickým popisem podvodného a záluďného jednání Abímeleka i šekemských obyvatel. Obsahuje rovněž předpověď, že se vzájemně zničí.

3. Jaké nebezpečí je obsaženo v každém pokusu zmanipulovat druhé lidi, abychom dosáhli vlastních cílů? Jak můžeme zabránit tomu, abychom zraňovali druhé, když se snažíme dosáhnout vlastního úspěchu?

Postupný rozklad a úpadek (Sd 9,23-57)

Abímelek vládl tři roky. Pán dovolil, aby se s obyvateli města Šekem vzájemně zničili, jak to předpověděl ve svém podobenství Jótam. Příběh ukazuje Boží spravedlnost, která dovoluje, aby trest byl úměrný vině – podle zásady, co člověk rozsévá, to také sklídí.

1. Sleduj jednotlivé „náhody“ v uvedeném příběhu. Přemýšlej, kde končí „náhody“, a kde začíná Boží zásah. Co dokazuje, že Bůh řídil jednotlivé „náhody“?

Sd 9,23.24 *zschorili a se*

Porovnej Sd 9,23 a Sd 7,22 *zel*

Porovnej Sd 9,26-29 a Sd 9,1-3

Porovnej Sd 9,32.34 a Sd 9,25

Porovnej Sd 9,34.43 a Sd 7,16

Porovnej Sd 9,48.49 a Sd 9,20

Porovnej Sd 9,53 a Sd 9,57 *Ter*

Abímelek byl – podobně jako jeho otec – schopný voják a velitel. Jeho životní příběh však ukazuje, jak tragické důsledky má to, když jsou lidé (1) nevěrní a nevděční Bohu i druhým lidem, (2) když se řídí sobeckými ambicemi, nikoli Božími zásadami a (3) když jsou vedoucí voleni na základě nesprávných pohnutek.

Abímelek byl „trnitý keř“, jak jej představil ve svém podobenství Jótam. Byl to nelegitimní syn a z Božího pohledu také nelegitimní vládce. První legitimní král Izraele byl později Saul, avšak i jej Bůh zavrhl, protože nerespektoval Boží nařízení. Podobně jako v případě Saula i v životě Abímeleka působil „zlý duch“ (Sd 9,23 a 1 S 16,14). Podobně jako Saul i smrtelně zraněný Abímelek žádal svého zbrojnoše, aby jej usmrtil. Na rozdíl od Saulova zbrojnoše, Abímelekův pomocník rozkaz svého velitele splnil.

2. Znáš jiné biblické příklady, kdy trest přesně odpovídá vině? (viz například 1 M 4,10-12; 4 M 14,26-35) Mohl jsi i během svého života sledovat, jak působí Boží spravedlnost? Proč není každé zlo potrestáno už zde na zemi?

Doporučené studium

O konečném trestu pro bezbožné na konci času si přečti text 2 Te 1,7-10; Zj 20, 7-10.14.15. Přečti si v knize „Patriarchové a proroci“ kapitolu 53 – „První soudcové“.

„Bůh projevil Gedeónovi mimořádnou přízeň tím, že jej vyvolil jako svůj zvláštní nástroj, aby jeho prostřednictvím vysvobodil Izrael. V době krize na něm ležela velká odpovědnost a Gedeónovo jednání se vyznačovalo pokorou a věrnou poslušností. Bůh přijal jeho úsili a korunoval jeho snahu úspěchem. Později však na Gedeóna dolehlo pokušení v jiné formě. Když karatel nepravosti poslušný Božího příkazu splní svůj úkol, doba nečinnosti, která přijde po zápasech, je často ještě nebezpečnější. Takové ohrožení prožil i Gedeón. Prožíval vnitřní nepokoj. Dříve se spokojil s tím, že přesně splnil Boží nařízení, nyní – místo, aby vyčkal na Boží nasměrování – začal vymýšlet a prosazovat své vlastní záměry.“ (EGW, ST 28. července 1881)

Diskusní otázky:

1. Předcházející citát hovoří o době nečinnosti, která přichází po zápasech, jako o velmi nebezpečné době. Vyzkoušel sis, že je to pravda? (viz 2 S 7,1; 11,1-3) Vysvětli svůj názor.
2. Přemýšlej, jak může část, kterou jsme studovali tento týden, znázorňovat panství hříchu a vládu Ježíše Krista a jeho spravedlnosti.
3. Jak ovlivňuje vděčnost vztahy? Jak vnímáš, když ti někdo projeví vděčnost, nebo naopak nevděk? Projevuješ vděčnost Bohu i lidem v dostatečné míře?
4. Vidiš souvislost mezi vděčností, kterou člověk vykazuje ve vztahu k Bohu, a věrností, kterou projevuje ve vztazích k ostatním lidem? (viz Rt 1,16.17) Jak se tato myšlenka prakticky projevuje ve tvých vztazích k jiným lidem, zvláště pokud jsi ženatý nebo vdaná?

Shrnutí:

Gedeón projevil věrnost Bohu, když odmítl nabízenou královskou korunu. Projevil však naprostou nevěrnost, když ustanovil kult, který odporoval Božím nařízením. Tento příklad svedl mnohé Izraelce na scestí, připravil je pro uctívání pohanických bohů i k tomu, aby projevili nevďěčnost Gedeónově rodině. Příběh Gedeónova syna Abimeleka ukazuje, jak zničující důsledky má ignorování správného vztahu k Bohu a druhým lidem.

Západ slunce: 20.39

Pokání a zbrklost

Základní text:

„Odstranili ze svého středu cizí bohy a sloužili Hospodinu. I ustrnul se nad bídou Izraele.“ Sd 10,16

Základní myšlenka:

Kdykoli se Izraelci vraceli k Hospodinu a smlouvě, kterou s ním uzavřeli, konal pro ně to, co pro ně chtěl činit stále. Horlivost pro Hospodina inspiruje a motivuje, zbrklost je však destruktivní.

Sliby, chyby...

Otec slíbí chlapci, že půjdou na výlet, nezapiše si to však do kalendáře. Zahrne ho však řada dalších úkolů a povinností a na slib zapomene, ale chlapec ne.

Na slavnosti král přísahá, že dá tanečnici, co si bude přát. Po poradě se svou matkou dívka žádá hlavu Jana Křtitele. „Král se zarmoutil, ale pro přísahu před spolustolovníky poručil, aby jí vyhověli, a dal Jana v žaláři stát.“ (Mt 14,9.10)

Sliby přinášejí problémy. Někdy se dostáváme do těžkostí, protože je neplníme, někdy se dostáváme do těžkostí, protože je plníme. Ukvapený, nerozumný slib, který jsme nikdy neměli dát, nás může přivést do neřešitelné situace. Do takové situace dostal sám sebe Jiftách. Dal slavnostní slib, a přitom netušil, že ničí budoucnost vlastní dcery. Nakonec – proto, aby se neshodil – slib splnil, i když věděl, že to není správné. Svou dceru vlastně obětoval na oltář vlastní ješitnosti. Biblická zpráva jako by se z hrůzy a odporu bála dopovědět naplno, co se stalo.

Pokání (Sd 10,6-16)

Izraelci znovu „zapomněli“ na svého Boha, Sloužili všemožným božstvům okolních národů. Proto je Hospodin „vydal napospas“ Pelištejcům a Amónovcům.

1. Proč, podle tvého názoru, Hospodin vydal svůj lid napospas Pelištejcům a Amónovcům?

Zvaž následující odpovědi:

1. Pelištejci sídlili na západě a Amónovci na východě, Izrael tak dostával dvojitou „porci“ soužení.
 2. Skutečnost, že Izraelci byli utlačováni Pelištejci a Amónovci, jejichž bohy uctívali, je jen dalším příkladem toho, že Boží trest odpovídá přesně vině.
 3. Takovým způsobem si mohli Izraelci zošklivit božstva Pelištejců a Amónovců.
- 2. Podle Sd 10,10-16 Pán ukazuje Izraelcům jednoznačně na příčinu jejich problémů. Porovnej tuto stať s podobnými dřívějšími výroky: Sd 2,1-5; 6,7-10. Jaké podobnosti a rozdíly můžeme najít, pokud jde: (1) o toho, kdo poselství tlumočí, (2) argumentaci, upozorňování na dřívější události a současnou nevěru lidu, (3) naději, kterou lid má (nebo také nemá) a (4) odpověď lidu.**

Podle Sd 10,14 Pán upozorňuje Izraelce, že je opustil právem, protože oni dříve opustili jej. „Jděte si úpět k bohům, které jste si vybrali; ať vás v čas vašeho soužení vysvobodí.“ Izraelci se však nevzdali naděje. Uznali svou chybu a oprávněnost Božího trestu. Ještě podstatnější však je, že dokázali upřímnost svých úmyslů tím, že ze svého středu odstranili všechny pohanské modly a začali sloužit Hospodinu. Protože kladně odpověděli na Boží varování, dali Bohu možnost, aby je zachránil.

3. Jak se my můžeme zbavit věcí, které nás odlučují od Boha?

Jiftách (Sd 10,17-11,11)

Když se Izraelci obrátili k Hospodinu, vytáhli Amónovci do boje proti nim. Nyní se izraelští starší začali rozhlížet po „vysvoboditeli“, který by je vedl do boje. Kdo by to jen mohl být? Kniha Soudců nechává otázku bez odpovědi a sděluje nám údaje o původu a postavení Jiftácha, které jako by s dějem nesouvisely. Vzápětí se však ukáže, že vysvoboditelem může být pouze Jiftách.

1. Jiftách byl nemanželské dítě. Jak se stalo, že tak závažný společenský „handicap“ mu nakonec pomohl k přednímu postavení?

Podobně jako Ehúd, který nevládl pravou rukou, nebo jako Gedeón, který byl nejmenší v nejnepatrnějším rodu z pokolení Manases, ani Jiftách neměl zjevně předpoklady pro úkol, který měl splnit. Původní nevýhoda se však prokázala být vlastně předností.

Legitimní synové Jiftáchova otce jej vyhnali z domu a přinutili odejít do exilu, protože se s ním nechtěli dělit o dědictví. V zemi Tóbu se stal velitelem nájezdníků. Když Izraelci hledali zkušeného „profesionála“, který by je vedl v boji proti Amónovcům, přirozeně považovali Jiftácha za vhodného kandidáta.

2. Jak přesvědčili gileádští starší Jiftácha, aby se stal velitelem vojska?
Sd 11,6-11

Jiftách musel po léta žít v exilu, a proto nebyl ochotný riskovat život pro obyvatele Gileádu, dokud mu neslibili lákovou odměnu. Nabídl mu nejen to, aby se stal velitelem jejich vojska, ale především, že po porážce Amónovců se stane představitelem Gileádu. Jiftách na nabídku přistoupil a uzavřel s nimi slavnostní smlouvu v Mispě, kam se Izraelci shromáždili.

3. Přemýšlej o jiných biblických postavách, na kterých se ukazuje, že Pán může změnit původní nevýhody ve výhody. Udělal něco podobného také pro tebe? Když se zamyslíš nad vlastní zkušeností, proč si myslíš, že ti Pán požehnal?

Vyjednávání před bojem (Sd 11,12-27)

Jiftách se nehnal zbrkle do boje, ale snažil se spor vyřešit diplomaticky. Král Amónovců tvrdil, že Izraelci cestou z Egypta zabrali území, které patřilo Amónovcům, a žádal je zpět.

- 1. Co bylo pravdivého a co nepravdivého na požadavku krále Amónovců? Sd 11,13-22; 4 M 21,21-30**

Izraelci dobyli sporné území na emorejském králi Sichónovi, který je zabral Moábcům. Zdá se, že v době Jiftácha se král Amónovců považoval také za představitele Moábců. Moábcí byli v té době zřejmě velmi oslabeni, proto se spojili s příbuzným národem Amónovců.

I když král Amónovců oprávněně zastupoval zájmy Moábců, Jiftách argumentoval tím, že sporné území Izraelci získali od emorejského krále Sichóna, nikoli od Amónovců.

- 2. Jak máme rozumět Jiftáchovu výroku „můžeš obsadit zemi toho, koho ti podrobí tvůj bůh Kemóš, ale zemi každého, koho před námi vyžene Hospodin, náš Bůh, obsadíme my“? (Sd 11,24)**

Tehdy neexistovala Organizace spojených národů ani Mezinárodní soudní dvůr, aby rozhodovaly spory mezi národy, proto Jiftách měl možnost odvolávat se jen k Boží spravedlnosti. Bůh vytyčil hranice pro izraelský národ. Bůh je cestou z Egypta poučil, že nemají bojovat proti Moábcům a Amónovcům.

Nevíme, nakolik Jiftách chápal Boží svrchovanou vládu nad národy, v každém případě však poselství formuloval tak, aby mu král Amónovců rozuměl. Zmínka o Kemóšovi, což bylo moábské božstvo, dokládá, že Jiftách uznával amónského krále za představitele Moábců.

Zpráva dokazuje, že Jiftách znal dobře dějiny Božího lidu. Poselství je stručné, věcné, rozhodné a odvážné. Zní z něho důvěra, že Hospodin má moc ochránit dědictví svého lidu.

- 3. Jak se satan trvale snaží znovu dobýt „území“ v našem životě, které obsadil Duch svatý? Jak můžeme odpovědět na satanovy nároky?**

Slib za vítězství (Sd 11,28-40)

Protože král Amónovců poselství nepřijal, Jiftách vytáhl do boje. Podobně jako Gedeón nečekal, že jej nepřátelé napadnou, ale zaútočil jako první.

1. Proč učinil Jiftách před bojem slib Hospodinu? Sd 11,30.31

Jiftách chtěl získat jistotu, a proto učinil slib Bohu. Jeho původ a předchozí zkušenosti zřejmě způsobily, že příliš nedůvěřoval lidem. Možná o to více chtěl mít jistotu, že Bůh zůstane s ním. Byl ochoten postavit se do čela izraelských bojovníků na základě slibu gileádských starších, jehož měl být Bůh svědkem (Sd 11,10.11). Jiftách však chtěl mít jistotu. Nežádal od Boha „znamení“. Za jistější považoval dát Bohu slib, že pokud mu dá vítězství, obětuje mu to nebo toho, koho potká po návratu z boje.

2. K čemu jeho slib vedl? Sd 11,34-40

Ke svému zděšení Jiftách potkal jako první svou jedinou dceru. Bůh splnil podmínku, kterou Jiftách stanovil, protože mu dal vítězství nad nepřáteli. Jiftách cítil, že by měl svůj slib splnit. Jeho dcera se zachovala hrdinsky a neprotestovala proti otcovu rozhodnutí, pouze žádala, aby jí dopřál ještě dva měsíce života. Po dvou měsících „splnil slib, který o ní učinil“. Biblický text neříká výslovně – možná z odporu a hrůzy, co se s Jiftáchovou dcerou stalo –, že byla obětována jako zápalná oběť. To ovšem neznamená, že byla upálena za živa, protože všechny oběti byly nejdříve usmrceny.

Kde se stala chyba? Bůh byl s Jiftáchem a Jiftách nemusel dělat unáhlené sliby. Pán by mu i tak dopřál vítězství. Jiftáchův slib byl projevem nedostatečné víry. Navíc, když se ukázalo, že by měl být obětován člověk, Jiftách měl činit pokání a přinést jako náhradu oběť zvířete. Bůh nežádal a neschvaloval lidské oběti, jako to dělali Jiftáchovi nepřátelé Amónovci a Moábcí (viz 3 M 18,21; 1 Kr 11,7; 2 Kr 3,26.27).

3. Jaký je rozdíl mezi zbrklou a neuváženou přísahou a slibem, který dáváme Bohu jako projev vděčnosti za vítězství, která jsme skrze víru získali? (viz Mt 5,33-37)

Z přátel se stanou nepřátelé (Sd 12,1-7)

Tak jako Efrajimci dělali problémy Gedeónovi po vítězství nad Midjánci (Sd 8,1), činili jejich potomci problémy Jiftáchovi po jeho vítězství nad Amónovci.

1. Porovnej, z čeho obviňovali Efrajimci Gedeóna a z čeho Jiftácha?

Jaké podobnosti a jaké rozdíly vidíš při porovnání těchto dvou příběhů?

Oba příběhy představují Efrajimce v nepříznivém světle. V době útlaku byli potíchu, ale jakmile někdo přišel s iniciativou a vydobyl vítězství, začali se chovat arogantně. Na Gedeónovu výzvu k boji odpověděli alespoň tehdy, když už Midjánci utíkali, k Jiftáchovi se nepřidali vůbec. S Gedeónem se pouze hádali, proti Jiftáchovi však postavili bojovníky. Když jim Gedeón domluvil, stáhli se zpět, Jiftácha však hrubě uráželi.

2. Proč Jiftách bojoval proti Efrajimcům? Sd 12,4-6

Zvaž následující odpovědi:

1. Provokace byla příliš velká, než aby ji mohl nechat bez trestu.
2. Jiftách právě prožil velkou osobní tragédii, díky neuváženému slibu, který znamenal smrt pro jeho dceru. Tolerance k nesmyslným výpadům Efrajimců by byla v dané situaci nejhorší zbabělostí.
3. Efrajimci se chystali napadnout Jiftácha a ostatní obyvatele Gileádu, Jiftách vedl obrannou válku.

Příběh končí občanskou válkou. Na začátku kniha Soudců ukazuje, jak jednotlivé izraelské kmeny spolupracovaly (Sd 1,1-3.22), spolupracovaly ještě za Báraka (Sd 5,14.15) a do jisté míry i za Gedeóna (Sd 7,23-25). Vzájemné vztahy mezi jednotlivými kmeny se měnily z lhostejnosti (Sd 5,15-17) k napětí a soupeřivosti (Sd 8,1-3), až nakonec vyvrcholily občanskou válkou (Sd 12,1-6). Izraelci se sami sobě stali nepřáteli.

3. Jak můžeme předcházet napětím a sporům?

Doporučené studium

O plnění slibů si přečti 9. kapitolu knihy Jozue, která popisuje okolnosti, za nichž Izraelci uzavřeli smlouvu s Gibeónany. Přečti si v knize „Patriarchové a proroci“ kapitolu 53 – „První soudcové“.

„Gibeónané se zavázali, že se zřeknou modlářství a budou uctívat Hospodina. Ušetření jejich životů nebylo pak porušením Božího příkazu, podle něhož měli být pobiti modlářští Kenaanci. Izraelci se svou přísahou tedy nezavázali, že se dopustí hříchu. Přestože byla přísaha vylákána podvodem, měli ji dodržovat. Závazek, který vyplývá z daného slova, musí být pokládán za svatý – pokud člověka nevede k tomu, aby spáchal nějaký zlý čin. Přísaha nebo slib jsou neporušitelné, žádné důvody – osobní prospěch, pomsta nebo sobecké zájmy – nemohou člověka zbavit odpovědnosti je dodržet. 'Zrádné rty jsou Hospodinu ohavností.' (Př 12,22) Člověk, který bude moci vystoupit na Hospodinovu horu' a 'stanout na jeho svatém místě', 'nemění, co přísáhl, byť i ke své škodě' (Ž 24,3; 15,4).“ (PP 375)

Diskusní otázky:

1. Jak řeší předcházející odstavec, zvláště věta „pokud člověka nevede k tomu, aby spáchal nějaký zlý čin“, problém Jiftáchova slibu?
2. Existují skutečná „morální dilemata“, tedy situace, kdy dodržování jednoho Božího přikázání zákonitě vede k přestupování jiného?
3. Plníš všechny své sliby a každé dané slovo? Jaký je rozdíl mezi obyčejným slibem, přísahou nebo závazkem?
4. Co o slibech říká 4 M 30. kapitola?

Shrnutí:

Když se Izraelci znovu obrátili k Bohu a odložili všechno, co je od Boha oddělovalo, Pán se k nim milostivě vrátil a opět jim pomohl. K vysvobození z moci Amónovců Bůh použil Jiftácha jako vojenského vůdce. Jiftách „horlil pro Hospodina“, avšak v době velkého napětí hledal jistotu ve vztahu k Bohu nesprávným a nerozumným způsobem, který není slučitelný s vírou. Ukvapené sliby, jejichž splnění zneuctuje Boží jméno, by lidé neměli plnit.

Západ slunce: 20.48

Narodil se, aby vítězil

Základní text:

„I ukázal se té ženě Hospodinův posel a řekl jí: Hle, ty jsi neplodná, nerodila jsi, avšak otěhotníš a porодиš syna.“ Sd 13,3

Základní myšlenka:

Samson byl mimořádný vysvoboditel Božího lidu, Pán jej vyvolil už před jeho narozením. Každý, komu se dostalo přednosti Božího vyvolení, má zodpovědnost žít svaým životem.

Zaslíbené dítě

Neplodnost je i dnes závažným problémem. Mnohé manželské páry vynakládají velké úsilí a mnoho prostředků na různé lékařské zásahy, aby mohli mít dítě. V mnoha případech však žádné prostředky ani léčba nevede k očekávaným výsledkům.

Ve starých dobách měli rodiče často ještě větší touhu mít vlastní dítě, neměli však k dispozici moderní lékařské prostředky. Napětí, které může prožívat bezdětný pár, můžeme sledovat například v rozmluvě Ráchel a Jákoba: „Ráchel... naléhala na Jákoba: 'Dej mi syny! Nedáš-li, umřu.'“ Jákob se na ni rozhněval a v hněvu jí odpověděl: „Což mohu za to, že Bůh odpírá plod tvému životu?“ (1 M 30,1.2)

Proč Bůh nedovolil Ráchel, aby měla ihned dítě? Proto, aby až se dítě narodí, pochopila, že je to mimořádný Boží dar (1 M 30,22.23). Už předtím Pán chtěl, aby stejnou lekci pochopila také Sára (1 M 18,9-14; 21,1-7) i Rebeka (1 M 25,21).

V době „soudců“ prožívala obdobnou zkušenost také manželka Manóacha. Bůh ji však zvláštním způsobem dal syna, který se měl stát mocným a silným a měl splnit zvláštní Boží poslání.

Zázračné dítě (Sd 13,1-5)

Po Jiftáchovi sloužili v Izraeli tři „malí“ soudcové (Sd 12,8-15). Izraelci se však znovu odvraceli od Hospodina. Proto je Bůh vydal na dlouhých čtyřicet let do rukou Pelištejců.

Nic nenaznačuje, že by se Izraelci znovu obraceli k Bohu. Neprojevoval se mezi nimi také žádný „vysvoboditel“. Ve své velké milosti však Pán Izraelce nezavrhli. Připravoval pro ně mimořádného vysvoboditele. Svěřil jej věrným rodičům. Podobně jako manželky všech „praotců“ byla také manželka Manóacha neplodná. Proto dítě, jehož narození jí oznámil Hospodinův anděl, bylo zázračným dítětem, zvláštním Božím darem.

1. **V čem se podobají okolnosti početí a oznámení narození Samsona obdobným případům popisovaným v Novém zákoně?**

L 1,5-22

L 1,26-38

Okolnosti narození Samsona se podobají narození Izáka, Jákoba, Jana Křtitele i Pána Ježíše. Předcházející soudcové obvykle rychlým zásahem porazili nepřátele Božího lidu. Hospodinův anděl však předpověděl, že Samson pouze začne vysvobozovat Izraelce z moci Pelištejců.

2. **Proč měl Samson pouze začít vysvobozovat Boží lid?**

Zvaž následující odpovědi:

1. Izraelci duchovně upadli už tak hluboko, že Pán mohl pro ně konat jen velmi omezené dílo.
2. Samson měl spíše osobně bojovat proti Pelištějcům, neměl být vojenským vůdcem Izraele.
3. Pelištejci byli mimořádně silným nepřítelem.
4. Samson nedokázal uskutečnit Boží ideál ve svém životě, a proto nemohl ani cele splnit svěřený úkol.

3. **Proč bychom měli každé dítě považovat za Boží dar? (viz Ž 127,3-5)**

Zasvěcenec (Sd 13,4.5.7.13.14)

Už před narozením se měl podle Božího rozhodnutí Samson stát „zasvěcencem“, nazírem nebo nazorejcem, to znamená člověkem zvláštním způsobem zasvěceným Bohu. Vnější znamení tohoto zasvěcení bylo, že si neměl nikdy stříhat vlasy. Jeho matka neměla pít „vino ani opojný nápoj“ a neměla jíst nic nečistého.

- 1. Jaký byl vztah mezi zasvěcenci (nazíry) a kněžími, kteří byli také oddělení pro Boha? 4 M 6; 3 M 10,6-9; 21,1-15**

Pouze kněží směli přinášet oběti Hospodinu v chrámě, každý Izraelec se však mohl zasvětit Bohu jako nazír. 4 M 6 hovoří o pravidlech pro nazíry, ať už se jednalo o muže nebo o ženy, kteří se na určitou dobu chtěli zasvětit Bohu a jeho službě. Během doby zasvěcení nesměl nazír používat nejen víno a opojný nápoj, ale ani žádný jiný „produkt“ vinné révy, nesměl jíst nic nečistého a nesměl si stříhat vlasy.

Zásady pro nazíry se podobaly kněžským zásadám, protože kněží byli také zasvěceni Bohu. Kněží také nesměli žádným způsobem znesvětit své tělo. Nazírové se nesměli – podobně jako velekněz – „znečistit“ ani v případě úmrtí blízkého příbuzného. Kněží si na rozdíl od nazírů směli stříhat vlasy, ale nesměli mít neupravené vlasy ani v případě smutku.

Samson, Samuel a Jan Křtitel byli nazíry po celý svůj život. Samson a Jan Křtitel byli nazíry z Božího rozhodnutí. Samuelů zasvětila Hospodinu jeho maminka, která ho dostala jako dar od Hospodina a odpověď na svou modlitbu víry. O Samsonovi a Samuelovi Písmo říká, že si nesměli po celý život stříhat vlasy (Sd 13,5; 1 S 1,11). O Janu Křteli je zase výslovně uvedeno, že nesměl užívat víno ani opojný nápoj (L 1,15).

- 2. Odevzdal (zasvětil) jsi svůj život Bohu? Jakou souvislost má tvůj „životní styl“ s tvým rozhodnutím o odevzdání se Bohu?**

Odpovědní rodiče (Sd 13,2-14)

I když Písmo neuvádí jméno Manóachovy manželky, právě jí se zjevil Hospodinův anděl. Když se Manóach modlil, aby anděl přišel ještě jednou, znovu se ukázal jeho manželce, která pak přivedla svého manžela k andělu, aby s ním mohl mluvit.

1. Proč se anděl nezjevil přímo Manóachovi, ale jeho manželce? (Viz Sd 13,3.9)

Zvaž následující odpovědi:

1. Protože Manóachova manželka byla neplodná, potřebovala zvláštní Boží ujištění, že bude mít dítě.
2. Manóachova manželka měla větší odpovědnost, protože ona „živila“ dítě během těhotenství i během kojení, a musela tedy důsledně dodržovat Bohem stanovené „zásady“.
3. Zdá se, že Manóachova manželka citlivěji vnímala Boží věci a jeho jednání s lidmi, jak vyplývá z rozhovoru, který zaznamenává Sd 13,22.23.

2. Jak vážně brali Manóach a jeho manželka andělova slova? Sd 13,6-12

Manóachova slova svědčí o tom, že věřil všemu, co anděl řekl jeho manželce. Na rozdíl od Zachariáše, otce Jana Křtitele, nežádal žádné znamení, které by mělo potvrdit, že se mu skutečně narodí syn. Žádal však o bližší informace, jakým způsobem má dítě žít a jaké bude jeho poslání.

Manóach a jeho manželka vzali svou odpovědnost velmi vážně a Pán jim odpověděl na jejich prosbu o přesnější instrukce. Když se anděl vrátil, aby hovořil také s Manóachem, znovu zopakoval všechny zásady, které před tím sdělil jeho manželce.

3. Bereme vážně svou odpovědnost za tělesné, duchovní i duševní zdraví svých dětí? Prosíme v těchto otázkách Boha o radu? Proč je také způsob našeho stravování důležitý? Jak je dítě ovlivňováno ještě před svým narozením?

Jeho jméno je podivuhodné (Sd 13,15-23)

Anděl muš Boží vyslal jeho Posla Boží jeho
1. Jak popsala Božího posla Manóachovi jeho manželka? Sd 13,6

neptala jsem se ho ani věděl je - řekl mi jen
Manóach ani jeho manželka nevěděli, že muž, se kterým mluvili, byl „Hospodinův posel“. Podobně jako Gedeón mu nabízeli občerstvení. Anděl jim však sdělil, že nebude nic jíst, ale že mohou přinést oběť Hospodinu. To ještě více podnítilo zvědavost Manóacha, proto se „návštěvníka“ zeptal, kdo vlastně je. Anděl nesdělil své jméno, ale řekl, že je „podivuhodné“. Původní termín – překládaný českým slovem „podivuhodné“ – znamená, že je „úžasné, tajemné, nad lidské chápání“ (srovnej s Ž 139,6).

Když Manóach obětoval Hospodinu, anděl vystoupil v plameni vzhůru. Teprve tehdy Manóach a jeho manželka pochopili, že se jednalo o Hospodinova posla. Manóach se bál podobně jako Gedeón, že zemře, „protože viděl Boha“. Zatímco Gedeóna povzbudil a ujistil sám anděl, Manóacha povzbuzovala jeho manželka.

Z novozákonního pohledu usuzujeme, že se při podobných příležitostech lidem zjevoval Ježíš Kristus. Tomu nasvědčuje i odkaz na jméno, které Hospodinův posel uvedl. Stejným „titulem“ (podivuhodný, divuplný) je označen Mesiáš podle knihy proroka Izajáše (9,6).

2. Co prožíváš, když přemýšlíš o tom, co Pán vykonal a ještě koná pro svůj lid?

/Samson (Sd 13,24.25)

Bůh zamýšlel se Samsonem velké věci, a proto zasáhl takovým způsobem už před jeho narozením. Později Pán chlapci žehnal a už od mládí ho „ponoukal“ Boží Duch.

1. Jaký plán měl Pán se Samsonem? Uskutečňoval Samson Bohem vytyčený ideál ve svém životě? Sd 13,5

Zvaž následující odpovědi:

1. Přes osobní selhání Samson uskutečnil Boží záměr a „začal vysvobozovat“ Boží lid z rukou Pelištejců. Nevíme však, zda tato předpověď vyjadřuje původní Boží záměr aneb již popisuje skutečnost, jak ji Pán předzvěděl (neboť věděl, jak Samson v životě selže).
2. Kdyby se Samson plně odevzdal Hospodinu a plnil vždy jeho vůli, vysvobodil by také plněji izraelský národ.
3. Kdyby byl Samson duchovně zaměřeným člověkem a žil důsledně ve shodě s Božím povoláním a záměrem, stal by se duchovním velikánem a vůdcem, jakými byli Jozue, Samuel a David. Mohl by vést Izraelce k pokání a obrácení, k lásce a úctě k Pánu, jehož jméno a činy jsou „poddivuhodné“.

2. Kdo to byli Pelištejci a kdo Izraelce nakonec vysvobodil z jejich nadvlády? 2 S 5,17-25; 8,1

Pelištejci představovali hrozbu pro Izrael dávno před narozením Samsona (viz Sd 3,31; 10,7) a působili jim velké problémy až do doby krále Davida, který je definitivně porazil.

Pelištejci se přistěhovali do Kenaanu podobně jako Izraelci a snažili se v zemi usadit. První pelištejští osadníci žili v Palestině už v době Abrahama (viz 1 M 21,32). K hlavní vlně jejich stěhování do Palestiny však došlo až v době soudců – počátkem 12. století př. Kr. Přišli spolu s dalšími národnostmi z Malé Asie a ostrovů v Egejském moři.

3. Co děláš pro to, abys v životě neselhal podobně jako Samson, ale abys uskutečnil Boží ideál a očekávání?

Doporučené studium

Přečti si v knize „Patriarchové a proroci“ kapitolu 54 – „Samson“.

„Každý, kdo dodržuje prosté životní návyky, má pod kontrolou svou chuť a ovládá své sklony, udrží své duševní síly aktivní a účinné. Bude umět rychle posoudit všechno, co vyžaduje myšlení i čin, dokáže citlivě rozlišovat mezi tím, co je svaté a co nesvaté, a bude schopen pohotově se zapojit do všeho, co přinese slávu Božímu jménu a prospěch lidstvu.“ (EGW, ST 29. září 1881)

Diskusní otázky:

1. Hospodinův anděl povolal Samsona prostřednictvím jeho rodičů. Sleduj, jak Pán v různých dobách různými způsoby komunikoval s lidmi v době soudců:
 - a) Hospodinův posel napomínal a varoval (Sd 2,1-5).
 - b) Bůh povolal prorokyni (Sd 4,4-7).
 - c) Prorok napomínal lid (Sd 6,7-10).
 - d) Anděl povolává (Sd 6,11-16).
 - e) Pán napomíná (Sd 10,10-14).
 - f) Hospodinův anděl povolává (Sd 13).
2. Jaký je vztah mezi osobním posvěcením a účinností ve službě Kristu? Kdyby Samson udržoval stálé spojení a společenství s Bohem, a v této síle byl opravdu „svatý“, jak účinná by asi byla jeho činnost?
3. Kdo může být prospěšnější v Boží službě dnes – osamělí „bojovníci“ nebo lidé, kteří spolupracují s jinými?

Shrnutí:

Samson byl „záračným“ dítětem. Narodil se ženě, která nemohla mít děti. Jeho narození oznámil „podivuhodný“ Hospodinův anděl. Celý jeho život – dokonce už před narozením – měl být svatý, plně oddaný Bohu. Jeho posláním a úkolem bylo začít vysvobozovat Boží lid z rukou Pelištejců. Bůh si vybírá lidi a sesílá na ně jen takové zkoušky, ve kterých mohou obstát.

Západ slunce: 20.56

Jak to být nemá

Základní text:

„Mám ještě pokračovat? Vždyť by mi nestačil čas, kdybych měl vypravovat o Gedeónovi Bárakovi, Samsonovi, Jeftovi, Davidovi, Samuelovi a prorocích, kteří svou vírou dobývali království, uskutečňovali Boží spravedlnost, dosáhli toho, co jim bylo zaslíbeno.“ Žd 11,32.33

Základní myšlenka:

I když Samson ani zdaleka nežil příkladným životem, Pán i v jeho případě, podobně jako v případě mnoha jiných lidí, překonával nesprávné lidské postoje a nepříznivé situace, aby uskutečňoval svůj záměr – vysvobození svého lidu.

„On mě uhodil první.“ „Ne, to není pravda, on si schválně začal.“ Neznáme podobnou „argumentaci“? Stojí za ní nevyslovená zásada, že mám právo odplatit tomu, kdo mě uhodil, a potrestat ránu ranou. Tuto logiku nepoužívají jen děti, ale i dospělí a dokonce i celé národy. Vojenský útok je „spravedlivý“, jestliže je odpovědí na provokaci druhé strany. Druhá strana ovšem může mít také dojem, že je provokována. Výsledkem je stále se opakující „kolotoč“ válek a násilí, které přináší utrpění mnoha lidí po dlouhé roky, někdy i po staletí.

Pán Ježíš řekl: „Já vám však pravím, abyste se zlým nejednali jako on s vámi; ale kdo tě uhodí do pravé tváře, nastav mu i druhou.“ (Mt 5,39, porovnej s veršem 44) Proč Samson nenastavil Pelištejcům i druhou tvář? Situace byla zvláštní v tom, že Pán pověřil Samsona, aby „uskutečňoval Boží spravedlnost“ vůči nepřátelům Božího lidu. Protože tito nepřátelé naplnili míru své nepravosti, Pán na ně poslal trest.

Samsonův životní příběh názorně představuje také jinou důležitou pravdu: bez síly charakteru a jednoznačně ušlechtilých záměrů nedodá žádné velké pozhledání lidskému životu trvalý smysl a hodnotu. Pýcha a neovládané emoce změnily všechny velké přednosti a možnosti Samsona v nevýhody a léčky. Smutný příběh jeho života by mohl být nadepsán slovy: „Ať se moudrý nechlubí svou moudrostí, ať se bohatýr nechlubí svou bohatýrskou silou... Chce-li se něčím chlubit, ať se chlubí, že je prozíravý a že zná mne; neboť já Hospodin prokazuji milosrdenství a vykonávám na zemi soud a spravedlnost.“ (Jer 9,22.23 /kral.: 9,23.24/)

Provokace, která přinesla plody (Sd 14,1-4)

Samson „spatřil“ ženu v Timnatě, a tím začaly jeho životní problémy. Podobně jako kdysi Eva zatoužil po tom, co viděl, takže ztratil soudnost.

1. Jak se snažili rodiče Samsona přesvědčit, aby změnil svůj postoj? Sd 14,3
porovnej s 2 M 34,16 a 5 M 7,3

Bůh Izraelce důrazně žádal, aby neuzavírali smíšená manželství s původními obyvateli země, protože by je to vedlo k modlářství. Dříve než tento příkaz dostali Izraelci, poznali jejich praotcové Abraham a Izák, že je důležité nespříznit se s obyvateli Kenaanu (viz 1 M 24,3; 27,46; 28,5). Navzdory Božímu nařízení, příkladům ze života patriarchů i přání vlastních rodičů, Samson trval na tom, že se ožení s Pelištejkou. Jako člověk zasvěcený Bohu měl po celý život žít svatým životem, a měl proto o to větší odpovědnost vybrat si za manželkou takovou ženu, která by chápala Boží vůli a byla ochotna žít v souladu s ní.

2. Jak máme rozumět slovům Písma (Sd 14,4): „otec a matka netušili, že je to od Hospodina, že hledá záminku proti Pelištejcům“?

Bylo to skutečně Boží přání, aby Samson přestoupil Boží přikaz a oženil s pohankou? Dříve než se pokusíme odpovědět na tuto otázku, položme si ještě jinou: Byla to Boží vůle, aby bratři prodali Josefa do egyptského otroctví? Povšimněme si, jak později Josef vysvětloval tuto událost: „Avšak netrapte se teď a nevyčítejte si, že jste mě sem prodali, neboť mě před vámi vyslal Bůh pro zachování života.“ (1 M 45,5 a také 50,20) Bůh používá někdy i lidské chyby a omyly, aby uskutečnil své záměry (viz Ř 8,28).

Někteří lidé se domnívají, že Samsonova snaha oženit se s pelištejskou dívkou byla od počátku promyšlená záminka, aby Samson získal důvod pomstít se Pelištejcům. Text Soudcům 14,4 jako by do této úvahy zahrnoval i Boha. Nezapomeňme, že Bůh nikdy nepoužívá „ďábelské metody“ k uskutečňování svých záměrů, ani nikdy se satanem nespolupracuje. Bůh však může překonat nesprávné a hříšné lidské činy, a dát požehnání, která lidé neočekávali, nechápali a namnoze ani nedocenili. Nejvyšším příkladem, jak Bůh obrací lidské zlo v největší požehnání, je kříž Ježíše Krista.

3. Už jsi viděl, jak Bůh umí lidské chyby a omyly použít pro uskutečnění svých záměrů? Rozumíš všem projevům Boží svrchované prozřetelnosti? Jak se můžeme smířit s některými bolestnými zkušenostmi, které na nás Bůh dopustil?

Svatební hádanka, která přinesla jen problémy

(Sd 14,5-20)

Přes neschůhlas a protesty, rodiče nakonec šli do Timnaty dojednat svatbu. Cestou Samson – aniž jej při tom kdo viděl – zabil lva.

1. Proč se Duch Hospodinův zmocnil Samsona, aby holýma rukama zabil lva (viz Sd 14,6)? Měl přece vysvobodit Izraelce z moci Pelištejců, a ne jen.

Zvaž následující možné odpovědi:

1. Kdyby Hospodinův Duch nezmocnil Samsona, aby lva zabil, byl by lev zabil jej, a pak by už nikoho nemohl vysvobodit.
2. Bůh mu umožnil prožít tuto zkušenost, aby Samson pochopil, že se nemusí bát lidí.
3. Bůh tímto způsobem „připravil“ hádanku, která pak zapříčinila rozkol a nepřátelství mezi Samsonem a Pelištejci.
4. Když Samson své snoubence prozradil „hádku“, možná ji také fakt, že na hádanku přišel. Možná pak i ona svým známým vyprávěla, jak Samson zabil lva. To by mohlo také vysvětlovat, proč Pelištejci proti Samsonovi nezasáhli, když pobil 30 obyvatel pelištejského města Aškalon. Pelištejci zřejmě dostali ze Samsona strach, což také naplňovalo Boží záměr. Strach jim asi naháněl už Samsonův zjev, proto mu nejspíše vyorali 30 druhů (v. 11), aby jej měli pod kontrolou.

2. Co nám říká příběh ze Soudců 14. kapitoly o charakteru Samsona, jeho snoubenky a Pelištejců?

Pán možná dovolil, aby Samsonovu cestu zkrížil lev, aby si Samson uvědomil, že jak nebezpečnou cestu se vydal. Bůh mu dal sílu ne proto, aby Samson zabloudil v nastoupené nesprávné cestě, ale aby dokázal svou milost a lasku i ke svému zbloudilému služebníku. Tak mimořádnou pomoc však Samson nemohl očekávat stále. Protože Samson nepřijal měřítko Boží spravedlnosti pro svůj život, v každém projevu Boží dobroty, musel se jim učit v utrpení, které na něj přišlo jako za sloužený trest i jako přirozený důsledek nesprávných rozhodnutí.

3. Můžeš příkladem z vlastního života ukázat, jak Pán používá některé okolnosti a skutečnosti našeho života k uskutečnění svých záměrů?

„Soudce“, který má problémy sám se sebou

(Sd 15,1-8)

Samsonovo manželství začalo velmi nedobře. Jeho manželka se mu nesvěřila, že jí její vlastní vyhrožují upálením, projevila vůči Samsonovi nedůvěru, a postavila se tak na stranu svých lidí. Ironií příběhu je, že nakonec byla svými vlastními stejně upálena, i když Samsona zradila, aby se tomuto údělu vyhnula.

1. Jaké události vedly ke smrti Samsonovy manželky? Sd 15,5.6

Jedna událost vyvolala další. Nastala „řetězová reakce“ zla, jejíž postup urychlovala nesprávná rozhodnutí a pokřivené charaktery jednotlivých účastníků děje. Samson zabil lva a později jedl med, a protože byl nejen silný, ale také chytrý, vymyslel hádanku, na kterou Pelištejci nemohli přijít. Aby situaci zvrátili, přesvědčili jeho manželku, aby se postavila na jejich stranu a Samsona podvedla. To Samsona natolik pohněvalo, že se vrátil domů. Samsonův tchán se domníval, že rozchod je definitivní, a proto svolil, aby se jeho dcera provdala podruhé. Když Samsona zlost přešla a chtěl se vrátit ke své manželce, zjistil, že se už provdala za někoho jiného. Samson se za to příkladně pomstil a spálil Pelištejcům velkou část úrody. Pelištejci vyhodnotili situaci tak, že všechny problémy způsobil Samsonův tchán a jeho dcera (bývalá Samsonova manželka), a proto je upálili.

Samsonova manželka ze strachu o život podlehla nátlaku svých soukmenovců, nakonec však o život stejně přišla, a to jejich rukou. Její postoj a úděl je ilustrací tragického rozhodnutí lidí, kteří na konci dějin tohoto světa ze strachu před lidmi přijmou znamení šelmy (Zj 13,15-17). Ztratí nejen časný, ale i věčný život, dají přednost dočasnému potěšení z hříchu před nekončící radostí ze spasení.

2. Samson mohl mít oprávněně zlost na svého tchána a bývalou manželku, proč se však mstil Pelištejcům za to, že je upálili? Sd 15,7.8

Zvaž následující možné odpovědi:

1. Samson byl pobouřen krutým trestem neúměrným situaci.
 - ② Samson vyhledával každou příležitost, která by mu poskytla důvod, aby mohl Pelištejce napadnout.
 3. Zdá se, že Samson měl stále svou manželku rád a stál o ni navzdory tomu, že jej podvedla a zradila.
3. Zažil jsi ve svém životě „řetězovou reakci zla“, kdy jedna špatná událost zapříčiní další? Zakusil jsi to i v duchovní oblasti?

Pomsta za pomstu (Sd 15,7-15)

Samson pomstil smrt své manželky tím, že pobil skupinu Pelištejců – možná právě ty, kteří jeho manželku upálili. Pelištejci se nepomstili Samsonovi, protože z něho asi měli strach. Nyní však události nabraly takový spád, že se rozhodli zakročit i proti němu. Samson se stáhl na pusté místo, kde by se mohl snadněji bránit.

1. Jakým „principem“ se řídili Samson i Pelištejci? Sd 15,10.11

Obě strany se snažily nezůstat druhé straně nic dlužny, ale pomstit každou „křivdu“. Zákon msty je přesný opakem „zlatého pravidla“ – zákona lásky, které vyslovil Pán Ježíš: „Jak byste chtěli, aby lidé jednali s vámi, tak vy ve všem jednejte s nimi.“ (Mt 7,12)

2. Jak Judovci pomohli Samsonovi a čím Samson projevil víru v Boha? Sd 15,12-15

Tři tisíce judských mužů nešlo za Samsonem s úmyslem mu pomáhat. Kdyby se totiž pustili do boje proti němu, kdo ví, jak by to dopadlo. Jejich strach potlačil víru v Boha. Judejci se zajímali jen o své bezpečí. Vyčítali Samsonovi, že perespektuje dané poměry a nebere v úvahu, kdo v zemi vládne, a tak svým jednáním vydává v nebezpečí ostatní Izraelce. Ve své zbabělosti nechtěně Samsonovi pomohli navodit situaci, která Pelištejce naprosto zaskočila. Kdyby se všichni Izraelci tehdy postavili na Samsonovu stranu proti Pelištejcům, mohli vydobýt velké vítězství.

To, že se Samson nechal spoutat provazy, dokazuje, že důvěřoval v moc, kterou mu udělí Boží Duch. Díky této a několika málo dalším událostem ze Samsonova života jej můžeme považovat za hrdinu víry (Žd 11,32). Samson byl jistě přirozeně silný, chápal však, že skrze něj působí nadpřirozená síla – proto dokázal holýma rukama zabít lva nebo porazit celou armádu. Když v něm působil Boží Duch, byl neporazitelný.

3. Důvěřuješ Bohu, že si tě může použít pro konání svého díla? (viz Sk 1,8)

Voda ze skály (Sd 15,16-19)

Samson oslavil vítězství nad Pelištejci podobně, jako oslavili své vítězství Bárak a Debóra – oslavnou básní nebo písní. Báseň je krátká, ale prozrazuje důvtip podobně jako dřívější hádanka. Jde o slovní hříčku, která pomocí slov „osli“ a „hromady“, jež v hebrejštině znějí podobně (homonyma), působí výrazně.

1. Do jaké situace se pak Samson dostal? Sd 15,18

Pobít tisíc mužů osličí čelisti byl i pro Samsona velký fyzický výkon. Po tak vyčerpávajícím boji v suchém a horkém kraji se Samson dostal do nesnadné situace.

Srovnej jeho situaci s postavením Izraelců, kteří po odchodu z Egypta stáli před Rudým mořem, když po přechodu moře slavili Boha písní, a vzápětí neměli co pít (2 M 15,1-22).

2. Jak svědčí Samsonova modlitba (Sd 15,18) o jeho důvěře v Boha?

~~Bůh udělil Samsonovi nadpřirozenou sílu, nezbavil jej však únavy a přirozené žízně. Samson zvítězil, ale bez Božího zásahu by tam na místě zřejmě zemřel. Celým svým životem naprosto závisel na Hospodinu a to si měl vždy uvědomovat.~~

Pán Ježíš nám během svého pozemského života ukázal, jak je důležité spoléhat na Boha a žít v závislosti na jeho moci. Duch jej vedl na poušť, tam se dostal po 40 dnech postu na samou hranici života. Satan jej pokoušel, aby situaci vyřešil svou mocí, nezávisle na nebeském Otci. Když poražený nepřítel musel utéct, nebeští andělé přišli, aby Pánu Ježíši sloužili a dodali mu vše potřebné (viz Mt 4,1-11).

Podobně jako andělé sloužili Pánu Ježíši a jako Hospodin dal vodu žíznícímu lidu na poušti, zázračným způsobem napojil také v krajní situaci Samsona.

3. Žiješ a modlíš se s vědomím, že jsi stále a ve všem závislý na svém nebeském Otci? Jak se můžeš naučit více na něj spoléhat?

Doporučené studium

O závislosti na Bohu si přečti: Ž 127,1.2; Jr 10,23; J 3,27; 15,5; 2 K 3,5. Přečti si v knize „Patriarchové a proroci“ kapitolu 54 – „Samson“.

„Tisíce Izraelců mohly sledovat Samsonovo vítězství nad Pelištejci, Bible se však nezmiňuje, že by někdo z nich vítězství oslavoval. Hrdina musel opěvovat své vítězství sám. Opěvoval však sebe místo toho, aby vzdal slávu Bohu. Jen co skončil, musel si krutou žízni připomenout, jak je slabý a zranitelný. Mimořádný výkon jej oslabil a po ruce nebylo nic, co by problém mohlo vyřešit. Znovu si uvědomil, že je zcela závislý na Bohu a že neztřížil ve své síle, ale v síle Všemohoucího. Pak vzdal díky Bohu za vítězství a úpěnlivě prosil o vysvobození z náhlé nouze. Hospodin jeho prosbu vyslyšel a vyvedl pro něj vodu ze skály. Na znamení své vděčnosti Samson místo nazval 'Pramen volajícího'." (EGW, ST 6. října 1881)

Diskusní otázky:

1. V části na středu jsme si připomněli Samsonovu důvěru v Boha, která se projevila tím, že se nechal svázat. Jak spolu souvisí tato myšlenka a výše uvedený citát? Prožil jsi podobně jako Samson zkušenosti, které tě naučily, že nemáš spoléhat na vlastní síly a schopnosti, ale na moc, kterou ti dává Bůh?
2. Přináší i dnes manželství věřících s nevěřícími problémy? Jak daleko mají rodiče jít, aby zamezili vzniku takového manželství? Mohou prožívat i věřící manželé – díky tomu, že každý z nich prožívá svou víru jinak intenzivně a jiným způsobem – problémy?

Shrnutí:

Bible hovoří o Samsonovi jako o osamělém bojovníku pro Boha a jeho věc. Aby jej Bůh mohl použít navzdory jeho slabostem a nedostatkům, dovolil, aby se odehrála řada okolností a situací, kdy se Pelištejci a Samson vzájemně provokovali a trestali. V klíčových okamžicích jej Pán naplnil nadpřirozenou silou, aby Pelištejcům způsobil velkou pohromu. Samson byl stejně závislý na Boží moci, jako jsme na ní závislí my. Pouze v důvěře a závislosti na Bohu můžeme splnit svůj životní úkol a poslání.

Západ slunce: 21.02

Silný a slabý

Základní text:

„Nevěděl, že Hospodin od něho odstoupil.“ Sd 16,20

Základní myšlenka:

Samson byl sice fyzicky silný, avšak morálně slabý. Protože si neuchoval svůj zvláštní vztah k Bohu, ztratil Boží sílu, tajemství svého úspěchu.

Nejslabší bod

Velká Čínská zeď, která se táhne v délce 4800 kilometrů severní Čínou, je největší stavba, jakou kdy lidé postavili. Je to jediná stavba na zeměkouli, kterou lze vidět i z kosmických družic. Je průměrně osm metrů vysoká a je v ní vybudováno několik tisíc strážných věží. Celou obrovskou stavbu postavili lidé prakticky holýma rukama. Stavba trvala několik staletí a budovalo ji několik set tisíc lidí za nepředstavitelně krutých podmínek.

Podle čínských historických záznamů stavbu započal Čchin Š'-Chuang-ti, vládce z dynastie Čchin, který panoval v letech 221 až 210 před našim letopočtem. Touto zdí chtěl chránit Čínu před nájezdy kočovných a loupežných kmenů, které žily na mongolských pláních. Mnohokrát se však stalo, že zeď Čínu neochránila. Nepřátelé ze severu obvykle snadno objevili nejslabší a nejméně strážné místo, a tudy se dostali do čínského vnitrozemí. Protože někteří úředníci byli slabí a zkorumpovaní, nebyla vždy zeď dostatečně strážena a nájezdníci se přes ni dostali.

Hradba, řetěz nebo člověk jsou tak silní, jak silný je jejich nejslabší článek nebo část. Fyzicky byl Samson pravděpodobně nejsilnějším člověkem, kterého známe. Měl však velice slabá místa. Jakmile jeho nepřátelé objevili, v čem je jeho slabina, velice snadno se ho zbavili.

Neodolatelná síla (Sd 15,20-16,3)

Bible popisuje, že Samson soudil Izraele dvacet let. Z toho vyplývá, že Pelištejci po tuto dobu Izrael bezprostředně životně neohrožovali. Před Samsonovým vítězstvím Pelištejci olupovali Izraelce jako nájezdníci. Podobným způsobem také chtěli přinutit Judejce, aby jim Samsona vydali. Po Samsonově vítězství však Pelištejci po nějakou dobu žádný podobný nájezd nepodnikli. Zřejmě ze strachu se nepokoušeli Samsona zajmout a neodvažovali se ani dostat se do sporu s ostatními Izraelci.

1. Jak nesmyslně Samson ohrozil bezpečnost svou i svého lidu? Sd 16,1.2

Jako vysvoboditel a soudce Izraele měl Samson velkou odpovědnost. Podnikl však zcela bláznivou výpravu k Pelištejcům, aby uspokojil své sexuální choutky. Přitahován cizinkami se nejdříve oženil s Pelištejkou, ale nyní se vydal na ještě zavrženější cestu. Šel do prostředí velmi nebezpečného – do opevněného pelištejského města Gázy – a tam se nechal zlákat nevěstkou. Pelištejci měli za to, že se jim naskytla jedinečná příležitost, jak se Samsona zbavit, a proto na něj číhali u městské brány, aby ho zabili.

„O půlnoci se však Samson probudil. Výčitky svědomí jej naplnily lítostí. Uvědomil si, že porušil jako nazorejec svůj slib. Přes to, že spáchal hřích, neopustilo jej Boží milosrdenství. Jeho zázračná síla mu opět pomohla ke svobodě.“ (PP 423)

Bůh zachránil Samsona ne proto, jaký byl, ale navzdory tomu, jaký byl. Samson však zneužíval Boží trpělivost, až si přivodil vlastní zkázu.

2. Proč Bůh někdy vysvobodí lidi, kteří jsou troufalí a domýšliví, zatímco jiné nevysvobodí? Můžeš svou odpověď doložit konkrétním příkladem?

Samsonova slabost (Sd 16,4.5)

O Delíle Bible neříká, že to byla Pelištejka nebo prostitutka. Možná, že se v tomto smyslu Samson už poučil. Delíla bydlela nedaleko Samsonova sídla, možná to byla izraelitka.

1. Proč se Pelištejci domnívali, že by mohli Samsona dostat prostřednictvím Delíly? Sd 16,5

Nevíme, jaké byla Delíla národnosti, víme však, že se nestala Samsonovou manželkou. Nebyla k němu tedy ničím vázaná. Vládci pelištejských městských států pochopili, že se jim naskytá další jedinečná příležitost, jak Istí dosáhnout toho, čeho nebyli schopni dosáhnout silou. Slíbili Delíle velké bohatství jako odměnu za to, že Samsona podvede a zradí. Pokud se vyjednávání účastnili vládci všech pěti pelištejských měst, slíbili jí 5500 šekelů stříbra, za což si mohla koupit například 183 otroků v obvyklé ceně 30 šekelů za jednoho.

Nebylo to poprvé, co se Pelištejci pokusili vymámit Samsonovo tajemství pomocí ženy. Jeho manželka se zalekla pohrůžky upálení. Na Delílu zřejmě pohrůžky neplatily, věděla, že by ji Samson dokázal ochránit.

2. Proč byl Samson tak bezmocný a slabý, když šlo o ženy? Sd 14,1-3,15-17; 16,1.2.4

Zvaž následující možné odpovědi:

1. Samson velice toužil po lásce, protože však jeho manželství selhalo, prožíval vážné emocionální problémy.
2. Protože hledal důvěrný vztah mimo manželství s věřící izraelitkou, stále narážel na ženy, kterým na něm pramálo záleželo.
3. Nedokázal se dívat, jak je nešťastná žena, která se mu líbila. Nešťastná žena na něj měla velký vliv.

Delíla žila v údolí Sorek, neboli „Úvalu hroznů“. Jméno tohoto místa mělo být pro Samsona varováním. Jako nazorejec neměl nikdy pít vino ani nic jiného, co vyrostlo na vinné révě. Samson měl však zřejmě i v této oblasti problémy. Prohra na tomto poli jej zbavila střidmosti, soudnosti, morální čistoty a nakonec spojení s Bohem.

3. Co můžeš a máš udělat, jestliže tě nějaký vztah duchovně zeslabuje a vystavuje neúměrnému nebezpečí?

Pokusy o zradu (Sd 16,5-14)

Pelištejci odhadli přesně Delilín charakter. Možná věděli o její lásce k penězům. Nabídka, kterou jí dali, převážila její náklonnost k Samsonovi. Domluvila se s Pelištejci, že jim ho vydá do rukou, nebyla však řeč o tom, že by ho chtěli zabít.

1. Jak Pelištejci přišli na to, že Samsonova síla má nějaký nadpřirozený nebo-li tajný zdroj? Sd 16,5

Mimořádné Samsonovy činy každého přesvědčily, že se v něm projevuje nadpřirozená síla. Mnozí jiní lidé jistě také zabili lva, Samson však lva roztrhl holýma rukama. Když vytrhl v Gáze městskou bránu i se závorou ze zdi a vynesl ji na kopec za městem, Pelištejci museli být úžasem němí. Pelištejci byli zřejmě přesvědčeni, že Samson zná nějaké magické kouzlo, jak získat nadpřirozenou moc. Možná se i Samson před jinými lidmi pochlubil, že k jeho síle se váže tajemství.

2. Co vypovídají Samsonovy odpovědi na Deliliny otázky o důvěře, kterou k ní měl? Sd 16,7.11.13

Delila nemohla Samsona zradit, dokud Samson nezradil sám sebe. Nevymýšlela žádné záludné „finty“, aby se dověděla tajemství jeho síly, v podstatě jen opakovala otázky Pelištejců. I když to byla jeho milenka, nebyl jí ochoten okamžitě prozradit své tajemství, na kterém vlastně závisela jeho existence. Nedůvěřoval jí plně, tak jako nedůvěřoval plně ani své dřívější pelištejské manželce. Aby měl od Delily pokoj, dával jí odpovědi, které vypadaly velmi věrohodně.

I kdyby nepostřehl nebezpečí, které mu hrozilo z Delilíných otázek, musel si uvědomit závažnost situace na základě toho, jak se vždy pohotově na místě objevil Pelištejci a snažili se ho zajmout. Jeho touha ho však oslepila a ohlušila. Tak působí hřích vždycky. Ti, kdo si zahrávají s ohněm, vždycky doufají, že jim se nic nestane.

3. Podobá se v něčem působení Delily a působení satana? Jak se nás satan snaží přimět, abychom se mu poddali? Jak se mohl Samson zachránit a jak se můžeme zachránit my?

Tajemství síly (Sd 16,13-20)

1. V čem se Samsonova třetí odpověď na Delilino naléhání přiblížila pravdě?
Sd 16,13.14

Třetí odpověď také hovořila o svázání, upozorňovala však na jeho vlasy, které souvisely s jeho nadpřirozenou silou. Zdá se, že Samson postupně slábl ve svém odhodlání neprozradit Delile své životní tajemství. *Brn' rozlehlé*

2. Jak souvisely Samsonovy vlasy s jeho silou? Sd 16,17-20

Samsonovy vlasy neměly samy o sobě žádnou magickou moc. Byly však vnějším znamením věrnosti nazorejskému slibu, tedy zvláštního svatého vztahu k Bohu. Dar nadpřirozené síly neudělal Boží Duch Samsonovi jako takovému, ale nazorejci Samsonovi. Když mu ostříhali vlasy, Samson přestal být nazorejcem, a tak byl odloučen od zdroje své síly.

✓ Zdrojem naší síly nejsou naše vlasy, ani nic podobného, ale Ježíš Kristus, naše spravedlnost. Nám platí vyzva Božího slova: „Drž se toho, co máš, aby tě nikdo nepřipravil o vavřín vítěze.“ (Zj 3,11) Nemáme se ničím – ani hříchem, ani lidskou moudrostí – nechat odloučit od zdroje naší duchovní síly.

Samsonovým životním posláním bylo nejen zůstat věrný Bohu, ale také soudit Izrael. Samson však neměl čas na svůj úkol, protože chtěl hovět svým sobeckým a hříšným zájmům. Mnozí dnešní lidé, kteří se hlásí ke křesťanství, sice nepáchají hříchy srovnatelné se Samsonovými, zanedbávají však své životní poslání a úkol. Nezbyvá jim na to čas, protože se příliš zabývají „pečováním o tento život“ a věnují mnoho času samolibým a sobeckým zájmům. Takové zájmy a aktivity nás okrádají o čas, který bychom mohli věnovat službě Bohu, oslabují naši vůli sloužit a zmenšují naši schopnost být užiteční. Jenom pokání a změna způsobu života může zvrátit tento životní trend.

Samsonův život je obrazem zkušeností izraelského národa v době soudců. Bůh jej vybral pro zvláštní vztah smlouvy, podobně jako vyvolil celý Izrael. Smluvní vztah byl podmíněn poslušností. Ta zahrnovala také určitý životní styl. Dokud Izraelci i Samson dodržovali podmínky smlouvy, byli nepřemožitelní. Jakmile se však spojili s nevěřícími, podvolili se vlivu zla a přerušili svůj vztah k Bohu, byli už pak naprosto bezmocní. Byli jako sůl, která ztratila svou slanost (Mt 5,13), nebo jako uschlé větve oddělené od kmene (J 15,6).

3. Co je tajemstvím tvé duchovní síly? Je třeba, abys toto tajemství udržoval v tajnosti?

Tragická slavnost (Sd 16,21-31)

Samson nepochopil, že zašel příliš daleko, a proto Pán už s ním nemohl jít. Z pohledu Pelištejců byla poprava Samsona příliš málo. Chtěli se mu pomstít a připravili mu krutou a pomalou smrt. Slepý, řetězem spoutaný otrok, který koná nejpodřadnější práci, znázorňoval fyzicky to, čím už dávno – z duchovního hlediska – byl.

1. Co prožily jiné biblické postavy, které opustily Boha?

1 S 28,5-7; 31,2-10

2 Pa 36,15-21

Mt 27,3-5

Šťastní Pelištejci zorganizovali velkou slavnost, během níž chtěli všem předvést svého zajatce. Samson využil příležitost, aby vykonal konečnou pomstu. Jeho vlasy začaly opět dorůstat, mnohem podstatnější však bylo, že se vrátil k Bohu a pochopil, že je závislý jen na něm – tak jako byl závislý na Boží pomoci, když umíral žizní. I nyní se modlil – ne o to, aby jej Bůh zachránil, ale aby mu dal možnost vykonat nad Pelištejci pomstu. I tentokrát Bůh umožnil Samsonovi uskutečňovat jeho záměry – aby začal vysvobozovat Izrael z moci Pelištejců. Posledním tragickým činem vykonal více než celým svým předchozím životem. Skutečnost, že Samsonovo jméno je uvedeno v seznamu „hrdinů víry“ (viz Žd 11,32-34) svědčí o tom, že nakonec prožil opravdové pokání a Pán mu odpustil.

2. Byl poslední Samsonův čin sebevraždou, nebo sebeobětí? Sd 16,28-30

Samson chtěl v první řadě spravedlivě ztrestat a odstranit nepřítele Božího lidu, nikoli ukončit vlastní život. Pomohl svému lidu i za cenu oběti vlastního života. Bůh vícekrát ve starozákonních dějinách pověřil svůj lid, aby vykonal nejvyšší trest v případě nepřátel, u nichž nebyla naděje na nápravu.

Doporučené studium

Pročti biblické texty, které hovoří o tom, jak se máme chovat ke svým nepřítelům: 2 M 23,4; Př 24,17; 25.21.22; Mt 5,44; Ř 12,20. Jak můžeme sladit uvedené starozákonné i novozákonné texty Pisma s Božím záměrem použít Samsona k vysvobození izraelského lidu z moci Pelištejců? Přečti si v knize „Patriarchové a proroci“ kapitolu 54 – „Samson“.

„Samson měl v zápase s pokušením k dispozici stejný zdroj síly jako Josef v Egyptě. Mohl se svobodně rozhodnout pro dobro nebo pro zlo. Místo toho, aby se uchopil Boží moci, dal plný průchod svým nezkroceným přirozeným vášním. Jeho schopnost soudně uvažovat byla znehodnocena a jeho morální zásady otupeny. Bůh jej povolal k velké odpovědnosti, čestnému postavení a užitečnosti. Nejdříve se však měl naučit vládnout tím, že bude poslušný Božího zákona. Josef měl také možnost se svobodně rozhodnout, dobro i zlo ležely před ním. Rozhodl se správně, a Bůh se k němu přiznal. Samson v obdobném pokušení, které si ovšem přivodil sám, dal plný průchod svým vášním. Vydal se cestou, na jejímž konci jej čekala potupa, utrpení a smrt. Jak rozdílný příběh v porovnání s životem Josefa.“ (EGW, ST 13. října 1881)

Diskusní otázky:

1. Samsona okouzlovaly (podobně jako později Šalomouna) cizí ženy. Znáš nějaké důvody, proč nám mnohdy to, co je cizí a neznámé, připadá atraktivnější, proč se nám často „tráva za plotem zdá zelenější“?
2. Můžeš najít podobnosti a rozdíly života Samsona a Pána Ježíše?
3. Samsonovy vlasy byly vnějším znakem jeho zvláštního vztahu k Bohu. Má i náš vztah k Bohu nějaké vnější znamení? (viz 2 M 31,12-17; Ez 20,12.20)
- Ovlivňuje poznání o důležitosti vnějšího znamení Samsonova vztahu k Bohu nějak tvé chápání, jak důležité je naše znamení pro náš vztah k Bohu?

Shrnutí:

Vyhledáváním hříšných radostí a spoléháním na vlastní sílu se Samson stal velmi zranitelným. Velká síla nebyla vlastně jeho, byl to Boží dar. Když přerušil svůj vztah k Bohu, stal se snadnou kořistí nepřátel. Nakonec však Bůh přijal Samsonovo pokání a vyslyšel jeho modlitbu v zájmu svého lidu. I dnes Bůh působí prostřednictvím slabých „nástrojů“, jestliže hledají jeho pomoc.

Západ slunce: 21.07

Nesprávná náboženská horlivost

Základní text:

„Nezobrazíš si Boha zpodoběním ničeho, co je nahoře na nebi, dole na zemi nebo ve vodách pod zemí. Nebudeš se ničemu takovému klanět ani tomu sloužit. Já jsem Hospodin, tvůj Bůh, Bůh žárlivě milující.“ 2 M 20,4.5

Základní myšlenka:

Bůh přijímá jen takovou uctu a bohoslužbu, která je v souladu s jeho nařízeními a která lidem pomáhá, aby jej lépe poznávali. Směs pravého a falešného uctívání se může lidem líbit, pro Boha však není přijatelná.

Královská pravidla

Pokud bys chtěl hovořit s anglickou královnou, nemůžeš jednoduše přijít k bráně Buckinghamského paláce, zabušit a očekávat, že ti královna přijde otevřít. Je to královna, a ty jsi obyčejný cizinec. I kdybys získal povolení setkat se s královnou, musel by ses na audienci dostavit předepsaným způsobem podle protokolu, který určují královna a její pomocníci. Královna určuje pravidla a ty se jim musíš přizpůsobit. Pokud by ses chtěl řídit jinými pravidly, než těmi, která stanovila královna, nikdy by ses s ní nesetkal.

Náš nebeský Pán je Pán pánů. Je to Bůh, neporovnatelně převyšuje všechny pozemské vládce. Je to Král králů, „má moc nad lidským královstvím a dává je, komu chce“ (Da 4,22). Lidé k němu musí přicházet takovým způsobem, jak si to přeje on. Lidé, kteří jej uctívají podle svých představ, nikoli podle jeho přání, jej spíše urážejí, než uctívají. To byl případ starých Izraelců, kteří chtěli uctívat Hospodina pomocí bůžků a model.

Uctívání model (Sd 17,1-4)

Samson je posledním soudcem – vysvoboditelem, o kterém vypráví hlavní část knihy Soudců. Tato část ukazuje, že dějiny Izraele v této době se vyznačují úpadkem, odpadnutím, útlakem a opětovným vysvobozením.

Na konci kniha Soudců zaznamenává dva příběhy, které ukazují, jak hluboko Izrael padl v době soudců. Bezzákonnost, která tehdy v Izraeli vládla, zvýrazňuje opakovaný povzdech: „V těch dnech neměli v Izraeli krále. Každý dělal, co uznal za správné.“

První příběh vypráví o modlářství Miky a o tom, jak se toto modlářství dostalo do města Dan. Druhý příběh líčí zločin Benjamínců a následnou občanskou válku. Oba příběhy se odehrály někdy v průběhu doby soudců, nebyly však chronologicky zařazeny mezi ostatní popisované události.

1. Proč nám Bible vypráví příběh o Mikovi a jeho matce? (viz Sd 17,1-4)

Příběh je úvodem k následnému Mikovu modlářství – vysvětluje tedy, jak přišel ke své modle. Ukradl své matce velké množství stříbra. Když matka přišla na to, že se stříbro ztratilo, zloděje proklela. Mika ze strachu před naplněním kletby se raději přiznal a stříbro vrátil. Matka mu ochotně odpustila. Určitý problém ovšem zůstal – kletbu nebylo možno jen tak odvolat. Zdá se, že podle myšlení tehdejších lidí matka neodvolatelně proklela svého syna. Její další jednání naznačuje, že se snažila „neutralizovat“ kletbu tím, že svému synu žehnala. Stříbro slíbila Hospodinu, aby z něj byl vyroben předmět, který by sloužil k uctívání Hospodina – přesně tak, jak to Bůh zakázal. Vyrobený předmět pak věnovala svému synu. Mikova matka naprosto nebrala vážně Boží nařízení. Svým darem napomohla k duchovnímu úpadku svého syna.

Falešná náboženství se obvykle vyznačují chtivostí, materialismem a vyvyšováním sebe. Falešné náboženství je vždy modloslužbou, protože vyvyšuje lidské výmysly nad Boží zjevení, a tím zbožšťuje člověka a jeho výtvary. Modlářství nejen uráží Boha, ale vždy také degraduje člověka.

2. Uvědomuješ si, že ovlivňuješ jiné lidi v duchovní (náboženské) oblasti?

Kněz k pronajmutí (Sd 17,5-13)

Díky postoji své matky Míka vybudoval svatyni a nechal pro ni udělat efód (součást velekněžova oděvu) a domácí bůžky. Jednoho ze svých synů ustanovil v této svatyni jako kněze. Na rozdíl od předchozích snah uctívat Hospodina modlářskými způsoby, vytvořil Míka již zcela otevřeně modlářský systém, který kniha Soudců popisuje s despektem a vysvětlující poznámkou, že si „každý dělal, co uznal za správné“.

1. Proč Míka využil příležitost, aby získal jako kněze pro svou svatyni lévijce? Sd 17,13

Bůh vybral lévijce, aby sloužili v jeho svatyni. Jedna z lévíjských rodin – rod Áronův – měla podle Božího určení sloužit jako kněží. Jen oni směli přinášet oběti ve svatyni. Ostatní lévijci měli ve svatyni sloužit, nemohli však vykonávat vlastní obřady. Jónatan, lévijec pracující pro Míku, byl potomkem Mojžiše, nikoli Árona. Míka věděl, že nemá právo postavit si vlastní svatyni; přítomnost lévijce měla dodat svatyni více věrohodnosti, i když Jónatan neměl právo vystupovat jako kněz.

Míkův výrok: „Nyní vím, že mi Hospodin bude prokazovat dobro, neboť mám za kněze lévijce,“ prozrazuje jeho pohnutky. Jeho záměrem nebylo uctít a oslavit Boha, ale získat vlastní prospěch. Pověřivě se domníval, že přítomnost náboženských předmětů mu zajistí požehnání a prospěch.

Míka se snažil zalíbit Bohu a získat jeho přízeň tím, že do svého modlářského systému zapracoval některé vnější prvky pravé bohoslužby a používal Hospodinovo jméno. Přestupoval však zásadní požadavky, nerespektoval 2. přikázání. Pak se snažil modlářství zamaskovat tím, že zaměstnal ve své svatyni lévijce jako kněze. Jestliže lévijec měl nějaké výhrady ke kultu, který Míka vytvořil, mlčel, aby neztratil své místo. Snažil se podávat náboženství podle přání „zákazníků“. V tom má mezi dnešními křesťany mnoho následovníků. Ti se snaží téměř na základě psychologických a demografických výzkumů vytvořit teologii, která by odpovídala přáním a představám dnešního člověka. V tomto smyslu je Míkův lévijec předchůdcem moderního Babylóna.

2. Je důležitější, aby to, jak uctíváme Boha, se líbilo a vyhovovalo nám, nebo aby odpovídalo Božímu přání a bylo pro něj přijatelné? 1 M 4,2-5; 2 M 32,1-10

Zvědové (Sd 18,1-10)

Na první pohled se může zdát, že 18. kapitola knihy Soudců vypráví úplně nový příběh o stěhování kmene Dan. Po několika úvodních verších si však uvědomíme, že 17. kapitola vysvětluje, jak vzniklo modlářství Danovců.

1. Proč si Danovci hledali místo, kde by se usadili? Nepřidělil jim snad Jozue území stejně jako ostatním kmenům? Joz 19,40-48

Danovci dostali původně území na jihozápadě Palestiny, vedle území kmene Juda. K tomuto území náležely také Sorea a Eštaól, tedy území, kde žil Samson. Problémem tohoto území byla skutečnost, že sousedilo s oblastí, kterou zabrali Pelištejci, a ti se snažili rozšiřovat dále svůj vliv. Je pravděpodobné, že Pelištejci Danovce z tohoto území vytlačili. Je docela možné, že k události popisované v této kapitole došlo už na počátku doby soudců a že někteří Danovci se nepřestěhovali a zůstali bydlet na původně přiděleném území.

Danovci vyslali zvědy, kteří měli najít vhodné území, kde by se kmen mohl usadit. Cestou se dostali do Míkova domu, a to bylo důležité pro další sled událostí.

2. Jakou hodnotu měla předpověď mladého lévijce z Míkova domu? Sd 18,6

Když zvědové zjistili, že kněz v Míkově domě je lévijec, snažili se zjistit, jak se tam dostal. Lévijec svou odpověď otevřeně ukázal, že náboženství považuje za „živnost“ a slouží přáním lidí, kteří za to jsou ochotni zaplatit. Patřil k těm náboženským činitelům, kteří se snaží lidem říkat to, co lidé chtějí slyšet (viz 2 Tm 4,3.4). Zvědové chtěli dostat ujištění, že jejich úsilí bude mít úspěch. Protože lévijec měl potřebné náboženské předměty, domnívali se, že by mohli zjistit, jaká je Boží vůle. Lévijec jim odpověď dal. Jelikož však nerespektoval Boží vůli, nemohl očekávat ani Boží odpověď. Zvědové odešli s falešnou jistotou, a domnívali se, že jim odpověděl Bůh. Zvítězit mohli jen nad lidmi, kteří byli slabí, nepodezírali nikoho z nepřátelských úmyslů a sami žili podobně jako oni ve falešné jistotě. To, že se nového území zmocnili velmi snadno, přesvědčovalo Danovce, že jejich úsilí žehná Bůh.

3. Máš jistotu v duchovních oblastech – v otázkách víry? Na čem je postavena? Co ji může ohrozit?

Ukradené modly (Sd 18,11-26)

Vyslaní bojovníci kmene Dan, kteří měli dobýt vybrané území, cestou tábořili v místě, které bylo nazváno Danovský tábor. Jelikož se o tomto místě hovoří v souvislosti se Samsonem (Sd 13,25), je zřejmé, že událost stěhování Danovců se odehrála dříve, než žil Samson.

Příběh Samsona a příběh Míky se v některých rysech podobají: (1) v obou případech hraje důležitou úlohu matka, (2) uvádí se částka 1100 šekelů stříbra, (2) Samson pocházel z pokolení Dan a ze stejného místa jako Danovci, o nichž se mluví v Sd 18.

1. Proč Danovci ukradli Mikovy rituální předměty? Sd 18,14-20

Zvědové vedli vojsko Danovců. Jako při své první cestě, procházeli kolem Míkova domu. Při této příležitosti však zcizili předměty, o nichž se domnívali, že jim umožní přístup k Bohu. Chtěli se nejen dotazovat Boha, ale chtěli mít také vlastní náboženské středisko. Zřejmě uvažovali podobně jako Mika: Budou-li mít vlastní svatyni, získají Boží přízeň. Jejich jednání je obzvlášť pokrytecké – chtěli uctívat Boha pomocí ukradených předmětů. Danovci museli být opravdu velmi zaslepeni a podléhat sebeklamu, jestliže se domnívali, že mohou uctívat Boha takovým způsobem.

2. Jak Danovci přesvědčili mladého lévijce, aby s nimi spolupracoval? Sd 18,18-20

Danovci slibili mladému lévijci, že jej „povýší“, že se stane knězem celého kmene. Vidina vyššího postavení a lepší mzdy vedla lévijce, aby zradil svého dřívějšího zaměstnavatele. Mika Danovce pronásledoval podobně jako Lában Jáкова, když mu Ráchel ukradla domácí bůžky. Převaha a pohrůžky Danovců však Míku zastrašily.

3. Stříbro, které Mika původně ukradl své matce, mu bylo ukradeno. To je příklad platnosti zákona setby a žně. Můžeš uvést příklady, jak se tento zákon projevuje dnes? Trestá Bůh lidi úměrně jejich vině, nebo se tu uplatňují ještě jiné důvody? (viz Sd 1,7; 9,56.57)

Město Dan a jeho modloslužba (Sd 18,27-31)

Danovci dobyli město Lajiš na severu, přestavěli ho a pojmenovali „Dan“. Úspěch jejich snažení je mohl utvrdit v přesvědčení, že mají Boží požehnání a že i v náboženských otázkách jednají správně. Zvítězit však mohli jen nad „bezstarostným lidem“, který také spoléhal na falešné bohy.

Na počátku knihy se Izraelci neptali, zda mají bojovat proti Kenaancům, nebo zda budou mít úspěch. Bůh jim řekl, co a jak mají dělat. Ptali se, jak si Pán přeje, aby postupovali při obsazování země. Naproti tomu Danovci se domnívali, že se dotazují Hospodina, zda budou mít úspěch. Neměli tedy jistotu, že Pán je s nimi. A dostalo se jim falešného ujištění, protože Hospodin s nimi nebyl. Na počátku knihy Izraelci vítězili nad velkou přesilou nepřátel i nad obry. Vítězili, protože Bůh byl s nimi. Danovci zvítězili jen proto, že zaskočili slabého nepřítele, který s útočkem nepočítal, a přemohli jej, protože byli v přesile. *Proti Bohu v hře*

1. Jaký vliv mělo Míkovo modlářství na Izrael? Sd 18,30.31

Modloslužba, kterou pro sebe a svou rodinu vytvořil jedinec, se stala modloslužbou celého kmene a kraje. Tato modloslužba odváděla Izraelce od právně uctívání Boha ve svatyni, podobně jako pozdější zlatá telata Jarobeáma odváděla Izraelce od pravé bohoslužby v jeruzalémském chrámě (1 Kr 12,26-33).

2. Jak shrnuje děje knihy Soudců a postoje Izraelců v této době pozdější kniha Nehemjáš? Neh 9,25-31

Zastíněn opakovaným odpadnutím stál po boku Izraele po celou dobu soudců „anděl smlouvy“. Ne proto, aby je trestal nebo s nimi skoncoval, ale aby je vždy znovu volal k víře a věrnosti, k pokání a obnově. Bůh je neopustil, i když jej ani jeho slovo nebrali vážně a pohrdali jeho milostí. Opakované odpadnutí a úpadek volaly po Zachránci, který by přinesl stabilitu a trvalou nápravu duchovního života Božího lidu. To, že Zachránce byl vždy nablízku, dokazuje skutečnost, kolikrát jim poslal své posly a vysvoboditele, kolikrát je zachránil a dal jim další možnost... Protože nevěřili a byli ve svém jednání nevěrní, zůstal pro ně namnoze skrytý.

3. Máš v životě úspěch, protože tě provází Boží požehnání, nebo máš úspěch i bez něj?

Doporučené studium

Přečti si Iz 40,18-20; 44,8-20; 48,1-9.

„Druhé přikázání zakazuje uctívat pravého Boha pomocí obrazů a zpodobenin. Mnohé pohané národy tvrdily, že jejich sochy a obrazy jsou pouhými symboly, pomocí nichž uctívají božstvo. Bůh však prohlašuje takovou bohoslužbu za hřích. Pokusy znázornit nekonečného Boha hmotnými předměty by snížily představu lidí o Bohu. Lidská mysl by se odvracela od nekonečné dokonalosti Hospodina, přitahovaly by ji více výtvořiny než Stvořitel. Jak by upadalo lidské pojetí Boha, upadal by i člověk.“ (PP 221)

Diskusní otázky:

1. Které myšlenky přednesené prorokem Izajášem vystihují také příběh Míky a jeho modlářství? (viz Iz 44,9-10; 46,1.2.7) Mají tyto rady nějaký význam i pro nás?
2. Co znamená zmínka v Sd 18,30 o „vysídlení ze země“ nebo také o „zajetí“? (viz 5 M 28,32-37; Ž 73,1-20)
Zmínka o vysídlení ze země v Sd 18,30 možná připomíná událost, která není nikde v Písmu popsána. Svatyně byla přenesena z města Šilo do Jeruzaléma dlouho před tím, než Asyřané odvedli severní izraelské kmeny do zajetí.
3. Srovnej, jak se Hospodina dotazovali Izraelci na počátku knihy Soudců (Sd 1,1) a jak se ho dotazovali Danovci (Sd 18,5). Porovnej tyto situace s otázkami, které kladli Gabrielovi Zachariáš (L 1,18) a Marie (L 1,34). Proč byl Zachariáš pokárán, a Marie nikoli? Jaké otázky kladeš Bohu ty?
4. Jak se můžeme vyvarovat falešných jistot (viz Sd 18,5.6.10; Jr 6,14; 8,11), a mít pravou jistotu, že prožíváme spasitelný vztah víry se svým Pánem? (viz Ř 10,9-13; 1 J 5,11-13)

Shrnutí:

Navzdory druhému přikázání nechala Míkova matka vyrobit modlu, kterou pak Míka používal k uctívání Hospodina. Míka do své modloslužby zapojil svou rodinu a pak mladého lévijce. Pak modlu ukradli lakomí Danovci a použili pro modloslužbu ve svém nově postaveném městě na severu země. Zhoubný vliv tohoto kultu zasáhl mnoho Izraelců. Neposlušnost jednoho člověka často spustí řetězovou reakci, která vede mnoho jiných lidí k duchovnímu úpadku.

Západ slunce: 21.10

Občanská válka

Základní text:

„V těch dnech neměli v Izraeli krále. Každý dělal, co uznal za správné.“ Sd 21,25

Základní myšlenka:

Když Izraelci opustili Boha a jeho smlouvu, upadli morálně na úroveň srovnatelnou se Sodomou. Odstranění takového zla z Izraele vyžadovalo mnoho úsilí, bolestí a obětí, Bůh však dal tomuto úsilí nakonec úspěch.

Zákon džungle

V džungli vládne „právo silnějšího“. Každé zvíře zaujímá jiné místo v potravinovém řetězci. Silní žijí na úkor slabých. Bdělost a rychlost při útěku jsou důležitými podmínkami přežití. V džungli jsou dva druhy zvířat – ta, která se umějí účinně bránit, a mrtvá.

Lidská společnost by se měla řídit jinými principy než zákony džungle. Zákony mají chránit každého jedince. Lidské zákony však mají jen takovou účinnost, jakou sílu má autorita, která jejich dodržování vyžaduje. Autorita prosazuje dodržování zákonů tím, že trestá přestupníky zákonů.

Ve starých dobách byli v oblasti Blízkého východu autoritou, která prosazovala dodržování zákonů, králové. V tom se Izrael lišil od svých sousedů. Izraelské zákony vydal Hospodin. V době soudců však Izraelci opakovaně zavrhlí Hospodina. Bez Boha a bez lidského krále neměl kdo prosazovat zákony a vyžadovat jejich plnění. „Každý dělal, co uznal za správné.“ (Sd 17,6; 21,25) Silní utlačovali a zneužívali slabé podle „zákona džungle“.

Jako Sodoma (Sd 19,1-26)

Soudců 19,1 začíná vyprávěním dalšího příběhu. Ten se odehrál v době, kdy v Izraeli „neměli krále“, který by zajišťoval pořádek a bezpečí v zemi. S předcházejícím příběhem má několik společných rysů: (1) jednou z hlavních postav děje je lévijec, který žil v Efrajimském pohoří, (2) příběh se zmiňuje o judském Betlému, (3) popisuje cestu či pouť, (4) zločin, (5) nevěrnost a selhání jednoho z izraelských kmenů i (6) snahu pomoci tomuto kmeni přežít.

1. Jak se lévijec dostal do nebezpečí v Gibeji? Sd 19,1-24

Lévijec cestoval do Betléma, aby přivedl zpátky svou ženinu, která mu byla nevěrná. Tchán lévijce zdržoval po několik dnů, až se lévijec nakonec vydal na cestu pozdě odpoledne. Rozhodl se strávit noc v Gibeji, která patřila Benjamíncům. Pouze starý Efrajimec, který tam žil jako host, jej pozval do svého domu a nabídl mu nocleh.

Záhy se ukázalo, že obyvatelé Gibeje jsou nejen nepohostinní, ale také zvrácení – podobně jako kdysi obyvatelé Sodomy. Podobně jako kdysi Lot, snažil se hostitel zachránit situaci a chránit svého hosta.

2. Čím se nakonec gibejští muži uspokojili? Sd 19,25.26

Zneužívali jeho ženu

Zatímco v případě Lota andělé ranili obyvatele města slepotou, a tak jim zabránili, aby uskutečnili své záměry, lévijec gibejským mužům vyvedl svou ženinu a ti ji zneužívali až k její doslovné smrti.

Nás dnes zřejměaráží ochota lévijce nebo hostitele vydat rozvášněným mužům ženinu a dceru, aby ji zneužívali. Nezapomeňme však, že Boží slovo jejich čin neschvaluje a nepovažuje za následování hodný. I jejich postoj je projevem společenského zla a ukázkou úpadku tehdejší společnosti, která mohla být napravena jen Boží milostí a jeho proměňující mocí.

3. Jakou hodnotu má podle Bible žena? viz např. 1 M 2,23.24; Ga 3,28.29; Fp 4,3

Zločin, který vedl k válce (Sd 19,27-20,17)

Ráno lévijec našel svou ženinu přede dveřmi s rukama vztaženými k prahu, marně očekávající záchranu a vysvobození. On ji však nezachránil. Nemohla uposlechnout jeho příkaz, aby vstala, protože již byla mrtvá.

1. Proč lévijec rozeslal kusy těla své ženiny po celém izraelském území? Sd 19,29.30

I když lévijec neprojevil příliš soucitu se svou ženinou, hluboce se jej dotklo jednání Gibejců. Sám byl proti nim bezmocný, ale jeho hrůzné poselství vykonalo své a účinně vzbudilo podporu pro prosazení spravedlnosti.

✚ I Zákon džungle má své limity. Izraelci se možná obávali Božího trestu, který dopadne na všechny, jestliže zlo nepotrestají a neodstraní ze svého středu. Něco se musí stát, ale co? Problém byl tak vážný, že se Izraelci shromáždili do Misy. Když jim lévijec vyložil, co prožil, rozhodli se obyvatelé Gibeje potrestat. Provedení tohoto rozhodnutí však bylo obtížnější, než Izraelci původně předpokládali. Ostatní Benjamínci Gibeje nevydali, ale naopak se postavili na jejich obranu.

2. Proč Bible zaznamenala zprávu o lévijci a jeho ženině?

Bible popisuje dějiny spasení, tedy způsob, jak Bůh řeší problém hříchu. Jelikož hřích je sám o sobě odporný, jsou i některé příběhy z dějin spasení odporné. Jestliže nás 19. kapitola knihy Soudců šokuje hloubkou odpadnutí vyvoleného Božího lidu, pak už z velké části naplnila svůj účel. Příběh nabízí také pozitivní naučení: Jestliže udržujeme vztah víry s Bohem a bereme vážně jeho nařízení, která sledují naše dobro a vymezují naše vztahy k Bohu i k bližním, jsme chráněni před morálním úpadkem, k němuž hřích vždy zákonitě vede. Tak jako v Boží moci se může lidský charakter neomezeně rozvíjet podle nebeského vzoru, tak ani neexistuje hranice, jak hluboko může člověk padnout, když se nechá ovládat a vést satanem.

3. Platí i dnes v rámci církve „kolektivní“ (společná) morální odpovědnost? Pokud ano, jak?

Důslednost navzdory zármutku (Sd 20,18-48)

Jako na počátku knihy Soudců i nyní se Izraelci ptají Boha, kdo má vést válečné operace. Boží odpověď je stejná jako na počátku: kmen Juda. Tentokrát však byl útok namířen nikoli proti Kenaancům, ale proti jednomu z izraelských kmenů.

1. Proč Bůh dovolil, aby Izraelci prohráli dvě bitvy s Benjamínci? (Viz Sd 20,19-25)

Benjamínci měli určitě náskok před ostatními Izraelci: (1) byli lépe vojensky vycvičeni (Sd 20,16), (2) bylo to sice menší ale soudržnější a snadněji ovladatelné vojsko, (3) měli územní výhodu, protože Gibeá ležela na kopci a (4) věděli, že bojují o život svůj a svých soukmenovců. Neurčil však Hospodin Judejce, aby vedli válečné operace? Když se Izraelci dotazovali po první bitvě, co mají dělat, Pán jim odpověděl, aby bojovali znovu.

Pán si přál, aby Izraelci zvítězili až po potřebné přípravě. Neúspěchy je vedly k postu a modlitbám, upřímně se Pána ptali, co je příčinou jejich porážek. Tato doba přípravy byla příležitostí pro Boha, aby jim ukázal jejich vlastní charakterové vady, které bylo třeba napravit podobně jako chyby těch, které šli trestat. Izraelci nebyli připraveni usilovat o nápravu svých bratrů, dokud si neuvědomili své vlastní nedostatky a chyby.

Ve starozákonní době Bůh nařídil za určitá přestoupení trest smrti. Přál si však, aby lidé, kteří tento trest budou vykonávat, měli svůj vztah k Bohu i své věci v pořádku.

2. Jak nakonec Izraelci Benjamínce porazili? Sd 20,26-48

Po druhé porážce Izraelci plakali, postili se, modlili a přinášeli Hospodinu oběti. I když následné vítězství nezískali, aniž by vynaložili určité úsilí, bylo Božím darem.

Kdyby jedenáct kmenů hned napoprvé zvítězilo nad Benjamínci, povzbudilo by to pychu ostatních Izraelců. Měli by pocit, že jsou na tom dobře a před Bohem spravedliví.

3. Jak bychom měli my reagovat na své duchovní prohry a porážky? (viz Mt 17,14-21)

Manželky pro pozůstalé (Sd 21,1-24)

1. Do jakého problému se dostali vítězní Izraelci? Sd 21,1-4.6.7

plátek - nerozumíme slibem -
 Izraelci chtěli původně potrestat jen obyvatele Gibeje. Jakmile se Benjamínci dali na útěk, mohli snadno dosáhnout tohoto cíle. V zápalu boje však zapomněli, kdy mají přestat. Vyhubili téměř celý kmen Benjamin. Zachránilo se jen 600 mužů, kteří utekli a skryli se. Bez manželek by zbylí Benjamínci nemohli zachránit existenci kmene. Izraelci se však dříve zavázali přísahou, že nedají své dcery Benjamíncům za manželky. Jako v několika jiných případech zaznamenaných v knize Soudců neuvážená přísaha přinesla nečekané důsledky.

2. Jaké řešení Izraelci našli pro daný problém? Sd 21,5.8-24

Druhá přísaha nabídla alespoň částečné řešení pro důsledky, které vyplynuly z první přísahy. Přisáhli, že potrestají smrtí každého, kdo se nezúčastní tažení proti Benjamíncům. Protože obyvatelé města Jábeš v Gileádu výzvu ignorovali, byli potrestáni a 400 neprovdaných dívek z města se stalo manželkami zbylých Benjamínců. Protože to však bylo málo, představitelé izraelských kmenů vymysleli řešení, aby se mohli oženit všichni zbylí Benjamínci – řešení, které nevyžadovalo od nikoho z Izraelců, aby porušil danou přísahu.

Starší Izraelci totiž věděli, že pokud nenabídnou nějaké řešení, zbylí Benjamínci si vezmou manželky z okolních pohanských národů a konečný stav bude ještě horší než situace na počátku. Místo aby odvážně činili pokání a odvolali předchozí přísahu, vymysleli raději složitá řešení, jak sice dodržet literu svého slibu, ale porušit jeho původní záměr a cíl. Mylně se domnívali, že musí vždy dodržet své slovo – i za cenu pobíjení celých rodin. Škoda, že ostatní Izraelci neprojevíli soucit s Benjamínci dříve, než vyvraždili jejich manželky a děti.

3. Jak můžeme řešit problémy, aniž bychom působili problémy ještě větší?

„Každý dělal, co uznal za správné“ (Sd 21,25)

1. Má text: „V těch dnech neměli v Izraeli krále. Každý dělal, co uznal za správné“ pozitivní, nebo negativní význam? 2

Sama o sobě by věta uvedená na samém konci knihy Soudců mohla být neutrální nebo dokonce pozitivní. Bez ústřední lidské autority se každý řídil svým vlastním morálním pojetím a cítěním. Kniha Soudců však ukazuje, že morální cítění Izraelců bylo velmi narušené, protože se nedrželi Hospodina a jeho slova. On byl Panovník a autorita zákona, který měli dodržovat. Poslušnost zákona by je sjednocovala a chránila před vnitřním i vnějším nebezpečím.

I v době soudců Izraelci prožívali úspěch a mír, když hledali Boha. Kdyby se častěji řídili Božími nařízeními a nespolehali tolik na svůj úsudek a na své pocity, mohli se vyhnout velkým problémům a utrpení.

Věta „každý dělal, co uznal za správné“ je v knize Soudců uvedena sice jen dvakrát, zní však jako varovný tón celou knihou. Zní ozvěnou pozdějších výroků z knihy proroka Jeremjáše: „Je mi známo, Hospodine, že cesta nezávisí na člověku ani jistota kroku na tom, kdo jde.“ „Nejúskočnější ze všeho je srdce a nevyléčitelné. Kdopak je zná?“ (Jr 10,23; 17,9) V průběhu celých dějin Izraele Bůh volal: „Kéž mají stále takové srdce, aby se mě báli po všechny dny a dbali na všechny mé přikazy, aby se jim i jejich synům vždycky vedlo dobře.“ (5 M 5,29) Je to vlastně volání ke spravedlnosti z viry v Ježíše Krista (R 3,19-31). Je to také poslední Boží pozvání dnešnímu světu (Zj 14,6-12).

Závěr knihy Soudců uvozuje následující biblické knihy – Rút a 1. Samuelovu [Samuel byl posledním z izraelských soudců. Na konci jeho působení Izraelci žádali, aby jim ustanovili krále. Uznávali, že potřebují trvalé a systematické vedení. Místo toho, aby hledali zlepšení svého vztahu k Bohu, žádali lidského vládce. Králové nakonec zklamali stejně jako dřívější kmenoví náčelníci a starší. Konečné vítězství a úspěch přinesl Ježíš Kristus, náš Vysvoboditel, Soudce a Král. Pán Ježíš byl potomkem moábské Rút, která v době soudců věrně dodržovala smluvu s Bohem i lidmi – navzdory převládající nevěře a nevěrnosti v tehdejší době.

Podobně jako Izraelci i my dnes potřebujeme nejen právní autoritu a spravedlnost, ale také odpuštění a sílu zachovávat Boží přikázání navzdory našim přirozeným sklonům. Bůh nám nabízí obojí. Očišťuje nás od hříchů krví Pána Ježíše a prostřednictvím svého Ducha vlévá do našich srdcí nesobeckou lásku. Vedení jeho láskou můžeme žít v souladu s požadavky jeho zákona, který je projevem jeho charakteru. Poslušnost Božího zákona vyžaduje spolupráci člověka s Bohem, vítězství je však vždy darem Boží milosti prostřednictvím Ducha svatého.

2. Jak vysvětlíš někomu jinému, jak můžeme přijmout Boží dary – odpuštění a poslušnost?

Doporučené studium

Proč Bůh pověřil Samuela, aby pomazal prvního izraelského krále, i když Izraelci žádosti o krále zavrhlí Hospodina jako svého svrchovaného vládce? 1 S 8,7-22

Přečti si v knize „Patriarchové a proroci“ kapitolu 59 – „První král Izraele“, zvláště její první část.

„Izraelcům se dařilo nejlépe tehdy, když uznávali Hospodina za svého krále, když zákony a zřízení, které jim dal, pokládali za lepší, než mají všechny ostatní národy. Mojžiš Izraelcům o Božích nařízeních řekl: To bude vaše moudrost a rozumnost před zraky lidských pokolení. Když uslyší všechna tato nařízení, řeknou: 'Jak moudrý a rozumný lid je tento veliký národ!' (5 M 4,6)“ PP 454.455

„Bůh si přál, aby jeho lid vzhlížel k němu jako ke svému jedinému zákonodárci a zdroji své síly. Pokud budou cítit svou závislost na Bohu, budou k němu přitahováni stále blíže. To je povznese, zušlechťí a uschopní pro vysoké poslání, k němuž je jako vyvolený lid povolal.“ PP 455

Diskusní otázky:

1. Ceniš si dostatečně Boží zákon? Považuješ jej za něco osvobozujícího a prospěšného, nebo za něco, co tě svazuje a není to příjemné? Proč jsi odpověděl tak, jak jsi odpověděl?
2. Jak ovlivní tvůj život a tvoji náboženskou zkušenost to, když uznáš Boha jako svého Pána a Krále?
3. Jeremjáš se těšil na dobu, kdy Bůh uzavře s lidmi „novou smlouvu“. Lidé ji budou dodržovat proto, že dovolí Bohu, aby vepsal své zákony a svá nařízení do jejich srdcí (Jr 31,31-34). Kdy se toto proroctví naplnilo nebo naplní? Jak se Boží zákon dostane do srdcí Božího lidu? Jak souvisí prožitek nové smlouvy se zkušeností znovuzrození? (J 3,5-8; Žd 8,10-13)

Shrnutí:

Příběhy Míkova modlářství a Danovců, lévijce, jeho ženiny i občanské války, která následovala, ukazují, že bezzákonnost a úpadek v době soudců se projevovaly nesprávnými činy vůči Bohu i vůči lidem, modlářstvím, krádeží, násilím i vraždami. Když jedinec nebo společnost odejde od Boha, stává se snadnou kořistí zlých sklonů. Výsledkem bývá často tragické utrpení mnoha lidí.

Západ slunce: 21.10

Použité zkratky biblických knih

1 M	První Mojžišova (Genesis)
2 M	Druhá Mojžišova (Exodus)
3 M	Třetí Mojžišova (Leviticus)
4 M	Čtvrtá Mojžišova (Numeri)
5 M	Pátá Mojžišova (Deuteronomium)
Joz	Jozue
Sd	Soudců
Rt	Rut
1 S	První Samuelova
2 S	Druhá Samuelova
1 Kr	První Královská
2 Kr	Druhá Královská
1 Pa	První Paralipomenon
2 Pa	Druhá Paralipomenon
Ezd	Ezdráš
Neh	Nehemjáš
Est	Ester
Jb	Jób
Ž	Žalmy
Př	Přísloví
Kaz	Kazatel
Pís	Píseň písní
Iz	Izajáš
Jr	Jeremjáš
Pl	Pláč
Ez	Ezechiel
Da	Daniel
Oz	Ozeáš
Jl	Jóel
Am	Ámos
Abd	Abdiáš
Jon	Jonáš
Mi	Micheáš

Na	Nahum
Abk	Abakuk
Sl	Sofonjáš
Ag	Ageus
Za	Zachariáš
Mal	Malachiáš
Mt	Matouš
Mk	Marek
L	Lukáš
J	Jan
Sk	Skutky
Ř	Římanům
1 K	První list Korintským
2 K	Druhý list Korintským
Ga	Galatským
Ef	Efezským
Fp	Fillipským
Ko	Koloským
1 Te	První list Tesalonickým
2 Te	Druhý list Tesalonickým
1 Tm	První list Timoteovi
2 Tm	Druhý list Timoteovi
Ti	Titovi
Fm	Filemonovi
Žd	Židům
Jk	List Jakubův
1 Pt	První list Petrův
2 Pt	Druhý list Petrův
1 J	První list Janův
2 J	Druhý list Janův
3 J	Třetí list Janův
Ju	List Judův
Zj	Zjevení Janovo

Použité zkratky knih E. G. Whiteové

1BC	The Seventh-day Adventist Commentary
PP	Patriarchové a proroci
LS	Life Sketches of Ellen G. White
RH	Review and Herald
ST	The Signs of the Times

Sbírky v 2. čtvrtletí 1996

Misijní dary jsou určeny na stavbu nakladatelství Advent-Orion Martin.

Dary 13. soboty budou sloužit na krytí nákladů na stavební činnost Moravskoslezského sdružení.

Témata přímluvných modliteb

2. čtvrtletí 1996

1. Globální misie

2. Boží dílo ve Španělské unii

Počet obyvatel: 39 300 000

Sborů: 58

Členů: 6200

3. Vstup do nových míst